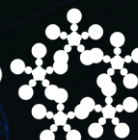

החוג למדע האחיות (Nursing)
בית הספר למקצועות הבריאות
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גרין
אוניברסיטת תל אביב

תכנית הסבת אקדמאים למדעי האחיות

סילבוסים שנה ב' תשפ"ו (2025-2026)

המחקר
של היום -
רפואת המחר

תכנית הסבת אקדמאים למדעי האחיות

חוברת סילבוסים שנה ב'

תשפ"ו (2025-2026)

אוניברסיטת תל אביב

הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיות
התכנית להסבת אקדמאים

תוכן העניינים

עמוד	מס' קורס
4.....	0162.7219 פרמקולוגיה קלינית - תשפ"ו
7.....	0162.7240 בריאות וחולי הזקן - עיוני - תשפ"ו
10.....	0162.7102 אתיקה ומשפט למדעי האחיות- תשפ"ו
15.....	0162.7218 מבוא לאפידמיולוגיה - תשפ"ו
17.....	0162.7241 שיקום -תשפ"ו
20.....	0162.7235 בריאות בקהילה במגוון אוכלוסיות ומניעת מחלות כולל מחלות תעסוקתיות- פרויקט קידום בריאות תשפ"ו
26.....	0162.7225 בריאות וחולי האישה – עיוני תשפ"ו
32.....	0162.7202 בריאות וחולי הילד עיוני- תשפ"ו
42.....	0162.7234 מיומנויות תמיכה יעוץ והדרכה ב'- תשפ"ו
46.....	קריטריונים להערכת התרגיל בהדרכת מטופלים
47.....	0162.7217 בריאות וחולי המבוגר קליני + קליני ב'- תשפ"ו 7118 +
56.....	0162.7205 התנסויות במחלקה לרפואה דחופה תשפ"ו
61.....	טופס המלצה לביצוע מיומנויות נדרשות במלר"ד
63.....	0162.7320 בריאות וחולי במצבי חירום ומצבי אסון ובריאות וחולי במצבים דחופים וטראומה- + 0162.7322 תשפ"ו
73.....	0162.7244 בריאות וחולי האישה- קליני- תשפ"ו
76.....	קריטריונים להערכת מטלת חובה בהתנסות
77.....	תדריך להתנסות קלינית במחלקת יולדות
78.....	תדריך להתנסות קלינית בחדר לידה
79.....	תדריך להתנסות קלינית במחלקת ילודים
80.....	תדריך להתנסות קלינית ביחידה להריון בסיכון גבוה
81.....	תדריך להתנסות קלינית במחלקת נשים
82.....	תדריך להתנסות קלינית במרכז לבריאות האישה
83.....	תדריך להתנסות קלינית במחלקת התאוששות נשים /יולדות

אוניברסיטת תל אביב

הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיות
התכנית להסבת אקדמאים

מס' קורס	עמוד
	85.....תדריך להתנסות קלינית בפגיה
	86.....רשימת מושגים במיילדות
0162.7215	89.....בריאות וחולי הילד קליני- תשפ"ו
	נספח א' - הצגת מטופל בקבוצת דיון בחטיבת בבריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר
	91.....
	93.....נספח ב' - רשימת התרופות למבדק ידע
0162.7214	94.....בריאות וחולי חולה הנפש קליני- תשפ"ו
	98.....נספח א'-רשימת התרופות לבחינת גמר מסכמת בבריאות וחולי הנפש
	101.....נספח ב'- עבודה מסכמת בהתנסות קלינית בחטיבת בריאות וחולי הנפש
0162.7323	103.....סמינר קליני תשפ"ו
	103.....שיבא
	107.....איכילוב
	111.....הלל יפה
0162.7243	115.....התנסות קלינית בקהילה תשפ"ו
	122.....פעילות למידה- ניהול הטיפול במטופל המתמודד עם מחלה כרונית
	124.....פעילות למידה- מדיניות מערכת הבריאות בנושא חיסונים לאוכלוסייה
	126.....פעילות למידה -ביקור בית
	128.....פעילות למידה- בדיקת סינון
	130.....פעילות למידה- הערכה תפקודית לקשיש/חולה כרוני
	132.....פעילות למידה-הדרכת קבוצת מטופלים
0162.7201	134.....בריאות וחולי הנפש עיוני- תשפ"ו

פרמקולוגיה קלינית- תשפ"ו

0162.7219

שיעור - 2 ש"ס

מועד הקורס:		שנה ב' - סמסטר ב', יום ב'	
שעות:		10:00-12:00	
מרכזת תחום:	מרצה:	ד"ר אנג'לה רובן	דוא"ל: angellruban@tauex.tau.ac.il
		דר' פאני אופק	דוא"ל: fanny.ofek@gmail.com

בתיאום מראש

[שעות קבלה:](#)

רציונל

קורס זה יעסוק בהיבטים הפרמקולוגיים של הטיפול במחלות הכרוניות הנפוצות בהם נתקלים אחים ואחיות במסגרת עבודתם בביה"ח או בקהילה. הבנת התהליכים הפתופיזיולוגיים והבנת ההשפעות שיש לטיפול התרופתי הינם בבסיס ההתערבות הסייעודית במצבי בריאות וחולי. הבנת דרך הפעולה של התרופות ויחסי גומלין ביניהם, עשויה לשפר משמעותית את איכות הטיפול והיענות המטופלים לטיפול, להפחית את תופעות הלוואי הקשורות למתן הטיפול התרופתי ושימוש לא נכון של התרופות.

מטרות הקורס

- הבנת תהליכי השפעת השימוש בטיפול תרופתי, על כל היבטיו, במצבי חולי נבחרים, באופן המבטיח כי אחים ואחיות יהיו שותפים למתן טיפול תרופתי יעיל ובטוח.
- לאפשר לאחים ואחיות להדריך את המטופל על נטילה בטוחה של טיפול תרופתי.

יעדי הקורס

- הבנת שיקולי הטיפול והניטור התרופתי תוך שימוש בעקרונות פרמקולוגיים. . הקניית ידע שיאפשר לסטודנט לקשור בין מצבי החולי השונים לבין הטיפול התרופתי.
- הקניית ידע שיאפשר לצפות ו/או לזהות תופעות לוואי ואינטראקציות בין תרופתיות ובהתאם לתכנן הדרכה ו/או תוכנית התערבות ומעקב.

שיטות ההוראה

- הרצאות פרונטליות
- למידה אינטראקטיבית בעזרת סימולציות
- דיון בכיתה

דרישות הקורס

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיזת
התכנית להסבת אקדמאים

- הנוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון התכנית. נוכחות בשיעורים הינה תנאי להגשה לבחינה.
- קריאת ספרות וחומרים רלוונטיים אחרים אשר יפורסמו באתר הקורס
- עמידה בהצלחה בבחינה בציון של 60 לפחות.
- הגשת סימולציות ממוחשבות

דרישות קדם

ציון עובר בקורסים:

1. אנטומיה ופיזיולוגיה א'+ב'
2. פרמקולוגיה

ציון סופי

סימולציות ממוחשבות (10%)-הציון יינתן על פי הניקוד שקיבל הסטודנט בסימולציות בכפוף להגשה בזמן.

נושאי השיעורים

חלוקה שבועית	נושא הרצאה
תרופות הרגעה ושינה	1
תרופות לטיפול במחלת פרקינסון ואלצהיימר	2
הרצאת אורח – מקרים קליניים של אלצהיימר	3
תרופות לטיפול בדיכאון, הפרעות קשב וריכוז	4
סימולציה ממוחשבת – מקרים קליניים של דיכאון	5
הרצאת אורח – בנושא הפרעות אכילה	6
תרופות לטיפול במחלות ממאירות	7
סימולציה ממוחשבת ומאמר לקריאה - חלוקת תרופות, עקרונות ולמידה מטעויות	8
הצגת מקרים קליניים של חולים עם אי ספיקת לב	9
סימולציה ממוחשבת -טיפול בנוגדי קרישה	10
סימולציה ממוחשבת –הפרעות קצב ואוטם שריר הלב	11
הצגת מקרים של חולים עם מחלות של דרכי הנשימה	12
סימולציה ממוחשבת – סוכרת	13

ספרות חובה

- מזרחי, י. (2013). המדריך השלם בפרמקולוגיה (מהדורה חמישית). תל אביב: דיונון מבית פרובוק בע"מ.
<https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=100901382> זמין אונליין בקישור הבא:
- Comerford, K. *Nursing (2020) Drug Handbook*. Philadelphia: Wolters Kluwer 40th ed.

ספרות מומלצת

- Bergman, S.H. (Ed.). (2014) *Medic: updated bi-monthly list of drugs*. Herzliya, Israel: Shirol.
- Brunton, L., Chabner, B., Knollman, B. (2011). *Goodman & Gilman's. The pharmacological basis of therapeutics*. (12th ed.), New York, NY: McGraw-Hill.
- Katzung, B.G., Masters, S., & Trevor, A. (2014). *Basic and clinical pharmacology*. (14th ed.) New York, NY: McGraw-Hill Medical, B.G. Lange.
- Lüllmann, L., Hein, L., Mohr K., Bieger, D. (2005). *Color atlas of pharmacology*. (3rd ed.) Thieme Stuttgart, New York, NY.

בריאות וחולי הזקן עיוני - תשפ"ו

0162.7240

שיעור, 1.5 ש"ס

מועד הקורס: סמסטר ב', ימי שני, מסלול הסבת אקדמאים

תאריכי ושעות הקורס: 25.5.26, 14-18 11.5.26, 14-18 27.4.26, 14-18 13.4.26, 14-18 16.3.26
14-18.

koifmanv@tauex.tau.ac.il

דוא"ל:

מרצה: ד"ר ויולטה רוזני

בתיאום מראש

[שעות קבלה:](#)

רציונל

האוכלוסייה המבוגרת בעולם נמצאת בתהליך גידול מואץ, והאתגרים הבריאותיים הקשורים לגיל הזקנה הופכים למורכבים ודורשים מענה מיוחד. במסגרת זו, קיים צורך בהכשרת אחים ואחיות מוסמכים להתמודדות עם צרכים ייחודיים של אוכלוסייה זו, הכוללים בעיות בריאות גופניות, פסיכולוגיות וחברתיות. הקניית ידע ומיומנויות בתחום סיעוד הזקן היא קריטית להכנת הסטודנטים לסיעוד לקראת תפקידם העתידי במערכת הבריאות.

מטרת הקורס:

1. להקנות ידע מעמיק אודות תהליכי ההזדקנות הפיזיולוגיים והפסיכולוגיים, והשפעתם על בריאות, תפקוד ועצמאות האדם הזקן.
2. לפתח מיומנויות חשיבה קלינית הנדרשות לטיפול הוליסטי בזקנים, כולל הערכה גריאטרית, ניהול מחלות כרוניות, וטיפול בסימפטומים שכיחים בגיל הזקנה.

שיטות הוראה

הקורס משלב הוראה באמצעות הרצאות, דיונים קליניים, צפייה בסרטונים, למידה עצמית, וניתוח מקרים (Case Studies).

דרישות הקורס

- נוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון הלימודים.
- עמידה בהצלחה בבוחן המסכם.

דרישות קדם

ציון עובר בקורסים הבאים:

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחייות
התכנית להסבת אקדמאים

1. מבוא לפסיכולוגיה התפתחותית
2. אנטומיה ופיזיולוגיה

הערכת הקורס:

- * מבחן מסכם – מהווה 100% מהציון הסופי (ציון עובר 60).
- * המבחן המסכם מורכב משאלות רב-ברירה (אמריקאיות), המבוססות על החומר שנלמד בהרצאות, בלמידה העצמית ועל פי הספרות המחייבת.

נושאי השיעורים

- **יחידת לימוד 1- מבוא מושגים וסקירה כללית של הזדקנות, היבטים ביו-פסיכו-סוציאליים בזקנה**
 1. מושגים והגדרות בגריאטריה וגרנטולוגיה
 2. דמוגרפיה ארצית ועולמית של זקנה
 3. עמדות כלפי הזקן הזדקנות וזקנה
 4. גילנות
 5. תיאוריות ביולוגיות, חברתיות ופסיכולוגיות של הזקנה
 6. שינויים פיזיולוגיים בזקנה
 7. תפקוד ומוגבלות
 8. רזרבות, מולטיפקטוריות ושבירות
 9. תסמונות הגריאטריות
- **יחידת לימוד 2 – היבטים בריאותיים בזקנה ומערך השירותים לאדם הזקן**
 1. מודל ה-4Ms לטיפול באדם הזקן כולל הערכה גריאטרית
 2. מפת מדדים לאומיים להזדקנות מיטבית
 3. שירותים לאדם הזקן באשפוז ובקהילה
 4. מניעת התעללות בזקנים
 5. בני משפחה המטפלים
 6. טיפול בסוף החיים

ספרות חובה

- הגיוינט, מפת המדדים להזדקנות מיטבית.
<https://www.thejoint.org.il/digital-library/4223/>
- משרד הבריאות, לומדת מניעת התעללות בזקנים
https://www.health.gov.il/Services/educ/Pages/preventing_violence_against_elders.aspx
- משרד הבריאות, מתן הנחיות רפואיות מקדימות וייפוי כוח
<https://www.gov.il/he/service/dying-patient-request>

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיות
התכנית להסבת אקדמאים

- שנור, י., וכהן כ. (עורכים). (2024). בני 65+ בישראל, שנתון סטטיסטי 2023. מכון מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל.

<https://brookdale.jdc.org.il/wp-content/uploads/2024/01/%D7%A9%D7%A0%D7%AA%D7%95%D7%9F-2023.pdf>

- Hinkle, J. L., & Cheever, K. H. (2022). Common health problems of older adults. In J. L. Hinkle & K. H. Cheever (Eds.), *Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing* (15th ed., pp. 166–193). Lippincott Williams & Wilkins.
- Ignatavicius, D. D. (2021). Common health problems of older adults. In L. Workman & C. Rebar (Eds.), *Medical-surgical nursing: Concepts for interprofessional collaborative care* (11th ed., Chapter 4, pp. 68–73). Elsevier.

- Institute for Healthcare Improvement. Fall, 2022.

https://forms.ihl.org/hubfs/IHIAgeFriendlyHealthSystems_GuidetoUsing4MsCare.pdf

- Mauk, K., L. (2022). *Gerontological nursing: competencies for care* (5th ed.). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning. Chapters: 3,4,6,10,11,12,13,15

https://tau.primo.exlibrisgroup.com/permalink/972TAU_INST/quev9q/alma993368024490414

6

ספרות מומלצת

- אילון, ל. (2018). סקס תרופות ורוקנרול: מי אמר שהעולם שייך רק לצעירים. הוצאת מטר.
https://tau.primo.exlibrisgroup.com/permalink/972TAU_INST/quev9q/alma9933246906604146

- [משרד הבריאות. \(2017\). התכנית הלאומית למניעת נפילות.](#)
- [משרד הבריאות. \(2017\). שימוש מושכל בתרופות בגיל המבוגר.](#)

אתיקה ומשפט למדעי האחיות- תשפ"ו

0162.7102

2 ש"ס

מועד הקורס: שנה ב' - סמסטר ב', יום ב' - תשפ"ה, 2025-2026.

שעות: 12:00-14:00

מרצה : ד"ר
רון שגב –
PhD, R.N
דוא"ל: ronensegev@tauex.tau.ac.il

[שעות קבלה:](#) בתיאום מראש

רציונל

העשייה הסיעודית המקצועית חוקיותה והיבטיה האתיים והמשפטיים, מהווים חלק משמעותי ומובנה בהתמודדות האחיות והאחים בעבודתם היומיומית. הטיפול הסיעודי והרפואי משלב עבודת צוות רב מקצועי לטיפול בבעיות בריאות של המטופלים ומשפחותיהם. והאחות נדרשת לידע בתחום

מטרות הקורס

פיתוח יכולת לקשר בין עבודת האחיות והאחים היומיומית לעולם קבלת ההחלטות האתיות-ערכיות כמו גם מושגים מתחום המשפט המנהלי, האזרחי והפלילי, ופסיקה עדכנית וחקיקה רלוונטית. פיתוח יכולת ליישום קבלת החלטות מושכלות תוך שקילת חלופות אתיות וחוקיות בטיפול בחולים/מטופלים במצבים אקוטיים וכרוניים באשפוז ובקהילה.

יעדי הקורס

- הכרה בגבולות המקצוע.
- פיתוח חשיבה מקצועית מושכלת לעשייה קלינית באתרי הטיפול השונים. עשייה סיעודית בטוחה ומקצועית.
- שימוש בנימוקים אתיים –מוסריים בשיח מקצועי כחלק מניהול הטיפול.

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיזות
התכנית להסבת אקדמאים

שיטות הוראה

- הרצאות ושיעורים
- דיונים בכיתה,
- ניתוח פסקי דין רלוונטיים,
- ניתוח של חקיקה ופסקי דין על פי היבטים אתיים מקצועיים

נושאי השיעורים

- **מוסר אתיקה חברה ודת**
 - מושגי יסוד באתיקה תאוריות אתיות, הקוד האתי
 - מושגי יסוד במערכת המשפט
 - חוקי בריאות נבחרים ופסקי דין מייצגים:
 - חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב - 1992 חוק יסוד חופש העיסוק, התשנ"ב - 1992
 - 1. עקרונות ומושגים במשפט הנזיקי, פלילי, מנהלי, ובדיני עבודה
 - 2. חוקים המסדירים את העיסוק בסיעוד, עשייה קלינית, פעולות סיעוד ופעולות חריגות – תקנות ונהלים.
 - 3. פקודת בריאות העם 1940
 - 4. פקודת הרופאים (נוסח חדש) התשל"ז - 1976, סעיפים 1, 7, 59
 - 5. תקנות הרופאים (כשירות לביצוע פעולות חריגות) התשס"א – 2001
 - 6. תקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות) התשמ"א – 1981
 - 7. תקנות בריאות העם (עוסקים בסיעוד בבתי חולים) התשמ"ט – 1988
 - 8. חוק ביטוח בריאות ממלכתי 1994 היבטים ייחודיים.
 - 9. חוק זכויות החולה 1996. חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו – 2005
 - 10. חוק מוות מוחי-נשימתי, התשס"ח-2008 סעיפים 1 עד 5, וסעיף 8
 - 11. חוק השתלת איברים, התשס"ח-2008 סעיפים 1:2:3
 - 12. חוק לא תעמוד על דם רעך 1998
 - 13. חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 7) התשס"ב-2001
 - 14. "חוק סיעוד" במסגרת חוק הביטוח הלאומי 1980 היבטים נבחרים, 10
 - 15. פקודת הסמים המסוכנים

* **הערה:** חקיקה ופסיקה שנלמדו, ישולבו במשך הקורס בשעורים מתקדמים ברלוונטיות לנלמד בשיעור.

דרישות הקורס

- נוכחות בהתאם לתקנון החוג למדעי האחיזות
- עמידה בהצלחה במבחן מסכם, רב ברירה

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחייות
התכנית להסבת אקדמאים

דרישות מוקדמות

ציון עובר בקורס סיעוד המבוגר עיוני וקליני (חלק א')

ציון

% 100 מבחן רב ברירה (ציון עובר 60 לפחות)

ספרות חובה

• אתיקה:

- הקוד האתי לאחיות ואחים בישראל (2018)
 - גוטמן, ד (2001). אתיקה למקצועות טיפוליים. הוצאת דיונון. תל אביב
 - רובינשטיין, ד. טבק, נ. (2013). אתיקה בסיעוד עכשווי. הוצאת דיונון, תל אביב
 - פסקי דין חדשים אשר ימסרו ע"י המרצה בזיקה לנושא השיעור
 - כהן, מ. דלומי, ר. (2022). ספר לימוד דיני עונשין. הוצאת מחשבות
 - כהן, מ. דלומי, ר. (2022). ספר לימוד דיני נזיקין. הוצאת מחשבות
 - כרמי, א. (2004). סיעוד ומשפט. ירושלים: הוצאת נבו
 - פרייזלר, צ. (2012). **החקיקה בבריאות**, תברואה ומזון. ירושלים: כתובים
- Berman, A., Snyder, S., & Frandsen, G. (2021). Kozier & Erb's Fundamentals of Nursing: concepts, process, and practice (11th ed.). Pearson

ספרות מומלצת:

- טבק, נ. (1995). חובות סיעודיות של האחות. רפואה ומשפט, 10, 43-39
 - טבק, נ. (1996). מקראה בסיעוד ומשפט. תל – אביב: אוניברסיטת תל-אביב, החוג לסיעוד
 - טבק, נ. (1998). מילון מונחים משפטיים וקובץ חוקים. תל – אביב: אוניברסיטת תל-אביב, החוג לסיעוד
- רשלנות סיעודית:**
- כרמי, א. (1992). גרימת נזק לחולה. מכתב לחבר, 11, נ"ב
 - כרמי, א. (1992). גרימת נזק לחולה. מכתב לחבר, 12, נ"ג
 - פסקי דין רפואה ומשפט (1989) היבטים משפטיים הלכתיים ואתיים
- רשלנות רפואית – פסיקה:**
- ע"פ 480/85 ע"פ 527/85 יוסף קורטאם נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(3), 673 (1986)
 - ת"א 092339 ע"ב נ' מדינת ישראל – המרכז הרפואי "ברזילי"
 - ע"א 82/58 קנטור נ. מוסיב פ"ד לט (3) 253
 - ע"א 89/789 עמר נ. קופ"ח פד מי (1) 705
 - ע"א 145/80 וקנין נ. המועצה המקומית בית-שמש פד"י ל"ז (1) 113. חיים, ג. (1994)

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחייות
התכנית להסבת אקדמאים

- רשלנות רפואית - ההיבט המשפטי והפילוסופי. רפואה ומשפט, 10, 11
- **סמים מסוכנים:**
 - סטולר, א., רועי גיא גרין, פינקלשטיין, י. (2004). שכרות בהשפעת סמים מסוכנים – היבטים
 - מדיקולגיים. רפואה ומשפט, 30, 55-36
- **מחלות נפש:**
 - כרמי, א. (2002). מגמות בחקיקה פסיכיאטרית. רפואה ומשפט, ספר היובל, 451-445
 - חוק לטיפול בחולה נפש 1991
 - ספר החוקים 1339 כ"ב תשנ"א
- **זכויות מטופלים:**
 - חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופות (1962). סעיפים רלוונטיים בעיקר סעיף 32 כולו
 - כרמי א. (1997). הסכמה לטיפול רפואי. רפואה ומשפט, 10, 30-7
 - דיוויס י. (1997). העדר הסכמה לטיפול רפואי. התוצאות המשפטיות, רפואה ומשפט, 16. רם י. (1991) ע"א 66/67 ד"ר בר חי נ. טיבור ורוזה שטיינר פ"ד כ (3) 230
 - ע"א 78/323 קוהרי נ. מדינת ישראל פ"ד מה (2) 142
- **סודיות רפואית:**
 - כרמי א. (1992). מה אמור החולה לספר לרופא? מכתב לחבר, 10, נ"ב
 - טבק נ. רכס ר. (1997). שמירת סודיות רפואית. מיילדות, פברואר, 15-12
- **פעולות חריגות:**
 - ריבא, ש. (2001). העברת פעולות מרופאים לאחיות. רפואה ומשפט, ספר היובל, 399-386. נוהל פעולות סיעוד 01/6/14
 - נהלי מינהל הסיעוד עדכניים המתפרסמים מעת לעת באתר מינהל הסיעוד ברלוונטיות לנושא חוזר המנהל הכללי ומינהל הסיעוד – פעולות סיעוד
- **רישום ודיווח:**
 - דיוויס י. (1991). רשומות רפואיות היבטים משפטיים. רפואה ומשפט, 4, 12-7
- **ביטוח בריאות ממלכתי:**
 - חוק ביטוח בריאות ממלכתי (1994) סעיפים רלוונטיים
 - דיוני ועדת "סל הבריאות" 2019 2020
 - חורב, ט. (2005) מעורבות מערכת המשפט בעיצוב מדיניות בריאות. רפואה ומשפט, 32, 15-54.
- **אחריות האחות כלפי חולים עם מחלות מדבקות:**
 - חוק לגילוי נגיפי Aids בקטינים. (1998). Covid 19
 - [צו בריאות העם \(שינוי רשימת מחלות מידבקות שבתוספת השנייה לפקודה\), התש"ף-2020](#)
 - [חוק לתיקון פקודת בריאות העם \(מס' 34\), תש"ף-2020](#)
- **זכויות קטינים:**

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחייות
התכנית להסבת אקדמאים

- מורג, ת. אלבשן י. (1996). החוק והילד - קובץ חקיקה, המועצה לשלום הילד. מרכז הילד והמשפט. הוצאת הגיגים
- נוהל 20/90 טיפול נפגעי אלימות משפחה ניצול מיני הזנחת קטינים וחסרי ישע. 28.09.1990
- נוהל טיפול בנפגעי אלימות עבירות מין והזנחה של קטינים וחסרי ישע הנהלה מרכזית קופ"ח נוהל 1-18. 20-17-97
- **כתבי עת מומלצים:**
 - European Human Rights – Law Review
 - Editor: Ben Emmerson
 - Sweet & Maxwell Limited
 - 100 Avenue Road NW3 3PF
 - Family Law
 - Editor: Waish E .
 - The Journal of Law, Medicine & Ethics
 - J. of the American Society of Law, Medicine & Ethics .
 - Editor: Bonnie B., Wilford J. et al .
- **אתר אינטרנט**
 - אתר: משרד הבריאות, מינהל הסיעוד ומינהל רפואה
 - משרד המשפטים
 - נבו אתר "עורכי הדין"
 - הר"י, ההסתדרות הרפואית

מבוא לאפידמיולוגיה - תשפ"ו

0162.7218

שיעור 2 ש"ס

מועד הקורס: שנה ב' - סמסטר ב', יום ב'

מועדי הקורס: 23.3.26, 14-18 20.4.26, 14-18 4.5.26, 14-18 18.5.26, 14-18 1.6.26, 14-18 22.6.26, 14-18 15.6.26, 14-18

מרצה: ד"ר גלי כהן שמענוביץ דוא"ל: galicohen@mail.tau.ac.il

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל

אפידמיולוגיה הינה תחום העוסק בחקר תפוצתן של מחלות וגורמי הסיכון להן באוכלוסיות שונות. האפידמיולוגיה מתווה דרכים למניעה וטיפול, ובכך מהווה בסיס לקבלת החלטות הן בהיבטים קליניים והן בהיבטים של מדיניות בריאות. בקורס יילמדו הגדרות, עקרונות ומטרות האפידמיולוגיה וכן הגישה האפידמיולוגית למחקר אוכלוסייתי. הקורס מהווה נדבך בלימוד שיטות מחקר ופיתוח חשיבה אנליטית.

מטרות הקורס

היכרות עם עקרונות, מטרות ושיטות מחקר באפידמיולוגיה. מתן כלים ליישום המידע לקבלת החלטות ולמדיניות בריאות.

יעדי הקורס

בסיום הקורס התלמידים:

- יכירו מושגי יסוד באפידמיולוגיה;
- ידעו להגדיר ולחשב שיעורי תחלואה ותמותה;
- ידעו להבחין בין הסוגים העיקריים של מערכי מחקר אפידמיולוגיים;
- יכירו חוזקות ומגבלות של סוגי המחקרים השונים;
- ידעו לחשב מדדי קשר בין חשיפות לתוצאים בריאותיים;
- יכירו את מונח הסיבתיות באפידמיולוגיה;
- יכירו את רמות המניעה השונות והקריטריונים לבדיקות סקר;
- יכירו מדדים להערכת תוקף ומהימנות של בדיקות סקר וחישובם.

שיטות הוראה

משולב: הרצאות פרונטליות, הרצאות זום מסונכרנות ושיעורים אסינכרוניים ללמידה עצמית.

דרישות הקורס

נוכחות חובה על פי תקנון הלימודים.
עמידה בבחינה מסכמת.

ציון הקורס

מבחן מסכם 100%; ציון עובר – 60 לפחות.

דרישות קדם

ציון עובר בקורסים של שנה א' (סמסטר א'+ב'+ק"ץ).

נושאי הקורס

תאריך	שעות	אופן הלמידה	מס' הרצאה	נושא ההרצאה
23.3.26	14-18	פרונטלי	1	מבוא: מטרות המחקר האפידמיולוגי, התפתחות האפידמיולוגיה, תחומי מחקר באפידמיולוגיה, תרומת המחקר האפידמיולוגי לבריאות הציבור.
			2	מדדי תחלואה ותמותה באוכלוסייה: שיעורי היארעות, שיעורי הימצאות, שיעורי תמותה; שיעור קטלניות של מחלה; על ההבדל בין פרופורציה, שיעורים ויחס.
20.4.26	14-18	פרונטלי	3-4	תבניות מחקר אפידמיולוגיות: הבדלים עיקריים בין מחקרים תצפיתיים למחקרים התערבותיים; מחקרי עוקבה ומדד הסיכון היחסי (RR); מחקרי מקרה-ביקורת.
4.5.26	14-18	זום	5	תבניות מחקר אפידמיולוגיות (המשך): מחקרי מקרה-ביקורת ומדד היחס הצולב (OR); מחקרי חתך; מחקרים אקולוגיים.
			6	ניסויים קליניים (הרצאה אסינכרונית)
18.5.26	14-18	פרונטלי	7	הטיות בחירה והטיות סיווג
			8	ערפולים
1.6.26	14-18	זום	9	רמות מניעה ובדיקות סקר
			10	תוקף ומהימנות של בדיקות.
15.6.26	14-18	פרונטלי	11	סיבתיות
			12	בריאות וסביבה: שימוש בכלים אפידמיולוגיים לחקר השפעתן של חשיפות סביבתיות על בריאות האוכלוסייה.
22.6.26	14-16	פרונטלי	13	תרגילי חזרה לבחינה וסיכום

* סדר השיעורים יקבע בכפוף להתקדמות ועשוי להשתנות במהלך הקורס.

ספרות מומלצת:

Gordis L. *Epidemiology*. 6th Edition. Philadelphia, Pennsylvania: ELSEVIER (2018)

שיקום - תשפ"ו

0162.7241

שיעור, 1 ש"ס

מועדי הקורס:

סמסטר ב', יום ב', בין השעות 8:00 - 10:00
מועדי הקורס: 18/5/26, 11/5/26, 4/5/26, 27/4/26, 20/4/26, 13/4/26, 25/5/26

המרכז הרפואי לשיקום לוינסטיין

nitzasegal@gmail.com	דוא"ל:	גב' ניצה סגל R.N. M.A.	מרכזת הקורס:
radaartzi@tauex.tau.ac.il rada.artzi@gmail.com	דוא"ל:	ד"ר ראדה ארצי-מדבדיק, R.N M.N Ph.D	
nitza@clalit.org.il	דוא"ל:	גב' ניצה סגל – סגנית מנהלת הסיעוד, אחות מומחית בשיקום, R.N. M.A.	מרצה:

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל

שיקום הינו השקפת עולם מקצועית, המגבשת עמדות כלפי מטופלים הסובלים ממגבלה או ממחלה כרונית על פני רצף החיים במסגרת אשפוזית או קהילתית. שילוב הגישה השיקומית בכל התחומים הטיפוליים ממוקד במאמץ להשיב לאדם הסובל ממגבלה או ממחלה כרונית תפקודים אופטימליים, שיאפשרו לו להשתלב בחיי הקהילה, תוך תיאום ושיתוף הצוות הרב מקצועי (Ignatavicius et al, 2021, p. 86).

מטרת הקורס

להקנות ידע וכלים לפיתוח גישה שיקומית, על בסיס הכרת המושגים המרכזיים מעולם התוכן של תחום השיקום. ללמוד לבצע אומדנים ייחודיים, המהווים בסיס לזיהוי הבעיות והצרכים של המטופל בשיקום, לבנות תכנית טיפול והתערבות מותאמות, על מנת להביאו לתפקוד המרבי האפשרי.

יעדי הקורס

- הכרת העקרונות, המושגים העיקריים והנחות היסוד של הגישה השיקומית (התייחסות למחלה כרונית, נכות או מוגבלות).
- דיון בארגון השרות השיקומי בישראל וזכויות המטופל.
- הכרת הגישה הרב-תחומית בשיקום (הצוות הרב מקצועי ותרומת כל אחד מאנשי המקצוע) במערך האשפוז ובקהילה וכסביבה מקדמת שיקום (נגישות לבעלי מוגבלות ושילוב בעלי נכות בעולם העבודה והקהילה).
- הכרת טכנולוגיות חדשות בשיקום בהיבט רב מקצועי.
- דיון בתפקיד האח/ות המשמש/ת כמנהל/ת טיפול בתהליך השיקומי של מטופל עם מוגבלות או נכות.

שיטות הוראה

נושאי המפגשים

תכנים	מרצה
מבוא לשיקום: • עקרונות הגישה השיקומית • מושגי מפתח בשיקום • התפתחות היסטורית של הגישה השיקומית • גורמים תורמים ומעכבים בשיקום • מסגרות השרות השיקומי בישראל • תאוריות בשיקום	מפגש מס' 1
• טכנולוגיות חדשות בשיקום בהיבט רב מקצועי • שילוב כעלי נכות בעולם העבודה ובקהילה • נגישות לבעלי מוגבלות	
• שיקום נירולוגי לאחר אירוע מוחי	מפגש מס' 2
• ביצוע אומדן בליעה ע"י אחות+ מרקמי מזון וניהול הטיפול הראשוני על ידי אחות • אומדן תפקודי FIM	מפגש מס' 3
• שיקום אורתופדי	מפגש מס' 4
• שיקום חבלות מוח, מצבי הכרה שונים ושיקום נשימתי (החזרת קנולה)	מפגש מס' 5
• שיקום נפגעי עמוד שדרה והפרעות שליטה בסוגרים • מין ומיניות	מפגש מס' 6
• שיקום ילדים ונוער	מפגש מס' 7

דרישות הקורס

נוכחות חובה בכל המפגשים על פי תקנון האוניברסיטה.

דרישות קדם

- סיום בהצלחה של קורס סיעוד המבוגר עיוני.
- סיום בהצלחה של סיעוד המבוגר קליני א+ב
- סיום בהצלחה של הקורסים של שנה א' (סמסטר א' + ב' וקיץ)

ציון

- מבחן מסכם במודל 100%- ציון עובר 60

ספרות חובה

- Ignatavicius, D. D., & Workman, M. L. & Rebar, C.R. (2021). *Medical-Surgical Nursing: Concept for interprofessional collaborative care* (10th ed.), St. Louis, Mi: Elsevier

• **חוקים המסדירים את העיסוק בסיעוד :**

- תקנות הרופאים כשירותיות לביצוע פעולות חריגות, (תשס"א – 2001) (נוסח מעודכן מיום 22.4.18 עד יום 21.4.22)
- חוזר מנהל הסיעוד מס': 197/2022- ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי של האחות המוסמכת.
- חוק ביטוח בריאות ממלכתי 1994 אשפוז שיקומי

• **חוקים והנחיות בזיקה לעשייה הסיעודית**

- חוזר מנהל הסיעוד מס' 126/2017 – החלטה על טיפול בחבישות ומשחות בפצעי לחץ מדרגה ראשונה ושנייה
- חוזר מנהל הסיעוד מס' 166/2020 - החלטה על טיפול בפצעים קשיי ריפוי בדרגות 3,4 באמצעות חבישות מתקדמות וטכנולוגיות לריפוי פצעים כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת בקהילה ובמתאר הבית
- חוזר מנהל הסיעוד מס' 193/2022- החלטה על התחלת הזנה למטופל בהכרה מלאה עם הפרעות בליעה לאחר ביצוע אומדן בליעה ראשוני כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת במחלקות שיקום, נירולוגיה וגריאטריה. 17 יוני 2022
- חוזר מנהל הסיעוד מס' 118/2016 – הבטחת רצף הטיפול הסיעודי בעת שחרור ממוסד רפואי, עדכון 2016
- חוזר מנהל הסיעוד 217/2024 – החזרת קנולה לטרכיאה כפעולה מצילת חיים, למטופל עם פיום קנה (טרכיאוסטומיה)-פעולת סיעוד ברמת אחות מוסמכת - עדכון 2024

ספרות רשות

עורי, א. (עורך). (2011). יסודות ברפואה שיקומית. תל אביב: הוצאת דיונון.

בריאות בקהילה במגוון אוכלוסיות ומניעת מחלות כולל מחלות תעסוקתיות-

פרויקט קידום בריאות – תשפ"ו

0162.7235

7 ש"ס

מועד הקורס:

סמסטר א' - בהתאם לימי הלימוד בכל בית ספר
פירוט לו"ז של הקורס יינתן ביום הראשון של הקורס

שעות:

08:00-15:15

מרכזות הקורס:

גב' סיון קרמני BA, RN ביה"ס אקדמי לאחיות תל
אביב ע"ש שיינברון.

דוא"ל sivank22@gmail.com

ד"ר אסנת גלברט Ph.D ,RN

ביה"ס אקדמי לאחיות ע"ש זיווה טל.

דוא"ל osnat.gelbart@sheba.health.gov.il

בתיאום מראש

שעות קבלה:

רציונל

אחד התפקידים המהותיים של צוותי בריאות ממוקד בקידום בריאות של האוכלוסייה. בהתאם לכך הקורס עוסק בפיתוח כישורי הלומד לפעול למען בריאות החברה הישראלית על רבדיה וצרכיה השונים, תוך הגברת מעורבות בקידום בריאות. הקורס יעניק לבוגרים כלים לזיהוי אוכלוסיות בסיכון בריאותי. בנוסף, יעניק הקורס כלים לעיצוב הבוגרים כאנשי מקצוע לעתיד ולהפיכתם למעורבים בעשייה בתחום קידום הבריאות

מטרות הקורס

- יישום תוכנית לקידום בריאות, באוכלוסייה נבחרת בהתאמה לצרכי הבריאות הקיימים
- פיתוח שיתוף פעולה מקצועי לקידום בריאות

יעדים

- יכיר קבוצת אוכלוסייה נבחרת ויזהה את המאפיינים הבריאותיים של הקבוצה .
- יאמוד את צרכי הבריאות של קבוצה נבחרת.
- יבצע פרופיל קהילתי .
- יבחר צורך מוגדר וינמק את הבחירה (שכיחות, דחיפות, מידת סיכון).
- יתכן תוכנית לקידום בריאות בהתאם לצורך הנבחר.
- יבצע את התוכנית.

שיטות הוראה

הרצאות פרונטאליות

למידה עצמית התנסות קלינית

התנסות קלינית (96 שעות):

- מפגשים עם אוכלוסייה הנבחרת במסגרות שונות בקהילה
- אומדן האוכלוסייה הייחודית והיכרות עם קבוצה הנבחרת
- אבחון קהילתי מכוון לפרויקט התערבות
- העברת התערבות בתחום קידום בריאות

דרישות הקורס

- נוכחות חובה בכל המפגשים, בהתאם לתקנון, בהתייחס לקורס קליני
- היעדרות מעל 20% מהווה כישלון בהתנסות
- השתתפות פעילה בכל המפגשים עם אוכלוסיית היעד
- היעדרות מיום מפגש אחד תחייב את הסטודנט ביום השלמת הפעילות עם קבוצה אחרת או במטלה אקדמית, לפי שיקול דעתה של הרכזת
- ציון עובר בהתנסות- 70
- מפגשים קבועים עם מנחות הקורס, עבודה בקבוצות, למידה עצמית והגשת המטלות
- הצגת הפרויקט הסופי במסגרת שתבחר על ידי בית הספר

דרישות קדם

ציון עובר בקורסים הבאים:

- מבוא לבריאות הקהילה וקידום בריאות, בריאות העובד והסביבה
- ת"ה א'
- סיום הקורסים בריאות וחולי המבוגר עיוני וקליני א'.

הרכב הציון הסופי (ציון עובר 60):

- ציון קבוצתי- הגשת מטלות- 40%
- ציון קבוצתי- ביצוע תוכנית לקידום בריאות והערכתה - 40%
- ציון פרטני- השתתפות פעילה בכל שלבי הפרויקט- 20%

ביבליוגרפיה:

בראון אפל, א., דאוד, ג., לוין זמיר, ד. (2016) קידום בריאות מתאוריה למעשה . דיוון מבית פרובוק

Berman, A., Snyder, S.J., & Frandsen, G. (2020). *Kozier & Erb's Fundamentals of Nursing: Concepts, Process and Practice*. (11th Ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson

Stanhope, M., & Lancaster, J.(2018).Foundations of community health nursing: Community-oriented practice. (5th ed) St. Louis: Mosby

תכני הקורס

התנסות (96 שעות), שלבים ומטלות:

שלב	הסבר ומטלות	שקלול המטלה
הקדמה	• עקרונות לפיתוח ותכנון התערבויות קהילתיות • הסבר על הפרויקט	
אומדן האוכלוסייה הייחודית והיכרות עם הקבוצה הנבחרת	1. סקירת ספרות לבדיקת בעיות בריאות באוכלוסייה הנבחרת 2. נתונים סוציו-דמוגרפיים (גיל, מין, מצב משפחתי) הכנסה, השכלה ותעסוקה 3. בעיות בריאות שכיחות באוכלוסייה הנבחרת 4. בניית שאלות לקבוצות מיקוד באוכלוסייה הנבחרת 5. סיכום - תיאור כל הצרכים לקידום בריאות של האוכלוסייה/ הקבוצה הנבחרת שעלו מתוך האומדן 6. כתיבה על פי (10% APA מהציון)	10%
אבחון - זיהוי צורך אחד מתוך אלה שתוארו לקידום בריאות הקיימים בקבוצה הנבחרת ובחירת סוגיה להתערבות	נמק את בחירת בצורך הייחודי לקידום בריאות באוכלוסייה הנבחרת על פי השיקולים הבאים: א. היקף הבעיה וחומרתה ב. היכולת לשנות ג. המשאבים הקיימים ד. רצון האוכלוסייה או המנהלים ה. נסיון קודם של האוכלוסייה (תוכניות קודמות לקידום בריאות באוכלוסיית היעד)	10%
תכנון - הגדרת מטרת ההתערבות ודרכי השגתה וקביעת קריטריונים להערכה	1. העמקת הידע בסוגיה הנבחרת 2. קביעה של מטרה ויעדים לקידום בריאות בהתאם לצורך שנבחר, על פי מודל SMART 3. קביעת אסטרטגיה ומיומנויות למידה לתוכנית ההתערבות בהתאם לעקרונות העברת מסר בריאותי 4. תיאור תכני הדרכה בהתאם ליעדים 5. הגשת התכנית ותכניה בהתאם לטבלה (עמ' 87)¹ 6. כתיבה על פי (10% APA מהציון)	20%

¹ בראון אפל, א., דאוד, נ., לוין זמיר, ד. (2016) קידום בריאות מתאוריה למעשה . דיונון מבית פרובוק

40%	1. המלצות בכתב על דרכים להמשכיות התכנית 2. ביצוע התוכנית והערכה 3. הערכת תכנית ההתערבות על פי השגת יעדים	ביצוע והערכה: יישום תוכנית לקידום בריאות והערכתה
		הצגת הפרויקט פני חברי הכתה

מטלה בהתנסות בקידום בריאות (למי שנעדר מההתנסות)

ציון עובר במטלה 70, הציון יהיה 10% מהציון האישי

המטלה תוצג על פי שיקול דעתה של המנחה

כתיבת תוכנית התערבות לאוכלוסייה נבחרת

א. הצג ואפיין את האוכלוסייה אותה פגשת בהתנסות, ואת הצרכים הבריאותיים שלה (ניתן להשתמש בסקירת הספרות ממטלה מספר אחת ומפילוח הנתונים במטלה קבוצתית מספר אחת) מתוך הנושאים שעלו מאיפיון האוכלוסייה, יש לבחור נושא בריאותי להתערבות. על הנושא להיות שונה מזה שנבחר בעבודה הקבוצתית. את הנושא יש להגיש למדריכה לאישור בטרם המעבר לסעיף הבא.

הצג את הנושא הנבחר להתערבות כפי שמוצג בספרות מקצועית מה- 5 שנים האחרונות (יש להשתמש ביותר ממקור אחד) (20%)

ב. מתוך המידע שקראת, עליך לבנות תוכנית התערבות בקידום בריאות :

1. כתוב מטרה ושני יעדים על פי מודל SMART (20%)

2. כתוב תוכנית התערבות על פי הטבלה הבאה (40%)

יעד	פעילות	פרוט הצרכים הנדרשים

ג. כתוב 3 קריטריונים להערכה התוכנית (10%)

ד. עריכה וכתובת מקורות על פי APA (10%)

ה. הצהרת AI: נא לציין אם נעשה שימוש בכלי בינה מלאכותית לצורך הכנת המטלה, באילו כלים נעשה שימוש ובאיזה אופן

מספר קורס : 0162.7225
תשפ"ו
בריאות וחולי האשה - עיוני
7 ש"ס

מועד
הקורס:

תשפ"ו, שנה ב', סמסטר א'

מתאמת:

גב' אומיימה סלאמה

אומיימה סלאמה - RN,CNM, MA
ביה"ס האקדמי לאחיות פט מתיוס

omaimakh@gmail.com

חגית נופר - RN,CNM, MA
ביה"ס האקדמי לאחיות זיוה טל,
שיבא

hagit.nuphar@sheba.health.gov.il

רינת סגל - RN,CNM, MPH
ביה"ס האקדמי לאחיות שיינברון

rinatse@tlvmc.gov.il

שעות
קבלה:

בתיאום מראש

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il
מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il
גב' איהת כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

רציונל

קורס בריאות וחולי האשה במעגל החיים, נועד להעמיק את ההבנה של הסטודנטים במדעי האחיות בנוגע לצרכים הבריאותיים הייחודיים של נשים לאורך חייהן. במהלך הקורס נעסוק בשינויים גופניים, נפשיים וחברתיים המלווים את האשה, לצד התמודדות עם מצבים רפואיים שונים מהפריור וההיריון ועד לגיל המעבר והזקנה. צוותי האחיות מלווים נשים ומשפחות ברגעי שמחה ומשבר, והשפעת הטיפול שלהם ניכרת בחוויית המטופלת ומשפחתה ובאיכות חייה. הקורס יתמקד בכלים מקצועיים, רגשיים ובחשיבה ביקורתית מבוססת ראיות. הקורס יעסוק באוכלוסיות נשים מגוונות ויעשה שימוש מושכל בטכנולוגיה מתוך מחויבות לבריאות, לבטיחות ולקידום איכות החיים של נשים לאורך מעגל החיים.

מטרות הקורס

להקנות לסטודנט ידע עיוני וקליני בתחום בריאות וחולי האשה לצורך ביצוע התערבויות והענקת טיפול כוללני לאישה ולמשפחתה על רצף החיים.

יעדי הקורס

- הסטודנטים ירכשו שליטה במושגים בסיסיים ובמצבים מייצגים באחות האשה.
- הסטודנטים ישלבו בידע הקליני עקרונות של בטיחות, חוק ואתיקה מקצועית.
- הסטודנטים יכירו עקרונות ושיטות של טיפול סיעודי עבור האשה ומשפחתה על רצף החיים, תוך מתן דגש לשינויים פיזיולוגיים ופתולוגיים שכיחים.
- הסטודנטים יבינו שינויים נורמטיביים - פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים.
- הסטודנטים יזהו סטיות מהנורמה ושינויים פתולוגיים בתקופת ההיריון, הלידה, ומשלב הלידה.
- הסטודנטים יכירו אומדנים רלוונטיים לתחום.
- הסטודנטים יכירו תהליכים שפירים וממאירים באברי הרבייה, דרכי אבחון וטיפול על רצף רמות המנע, וידעו לזהות מצבים נורמטיביים ופתולוגיים בגיל המעבר והזקנה.
- הסטודנטים יכירו בעיות הקשורות לאיברי הרבייה (כגון: דימומים, זיהומים), בעיות פריון שונות, דרכי אבחון וטיפול והשלכותיהן מההיבט הביו-פסיכו-סוציאלי.
- הסטודנטים יכירו צרכי הדרכה של האשה ומשפחתה, בהתאם לאבחנות, עקרונות הטיפול הסיעודי ורמות המנע.

דרישות קדם

ציון עובר בכל הקורסים בשנה הראשונה ללימודים

שיטות הוראה

- הרצאות
- הרצאות מרחוק (מקוונות, מוקלטות, מצגות מתומללות ומדובבות, חוברות לימוד)
- דיונים
- צפייה בסרטים
- ניתוח אירועים קליניים
- סימולציות
- למידה עצמית

דרישות הקורס

- ידע באנטומיה ובפיזיולוגיה של מערכת הרבייה ובאמבריולוגיה
- נוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון תוכנית הלימודים
- ההשתתפות בשיעורים היא תנאי לגשת לבחינה/ להגיש עבודה בקורס
- ביצוע מטלות במהלך השיעורים
- עמידה בהצלחה בבחינה מסכמת – ציון עובר לפחות 60

ציון

100% מבחן עיוני מסכם

נושאי השיעורים

פירוט	תכנים מרכזיים	הנושא
	מושגי יסוד, בריאות האישה בעבר ובהווה, בארץ ובעולם. השפעה של גורמים שונים על בריאות האישה	מבוא לבריאות האישה
	השינויים ההורמונאליים במחזור הווסת, ביוץ, הפריה ובדיקות לאבחון הריון	הציר ההורמונאלי
		השרשת הביצית המופרית, התפתחות השליה ותפקודה
שינויים פיזיולוגיים בהריון	על פי המערכות ואיברי הגוף השונים והדרכת האישה ההרה	
מעקב הריון	בדיקות שגרה, בדיקות סקר, בדיקות גנטיות טרום הריוניות	קידום בריאות האישה ההרה וזיהוי אוכלוסייה בסיכון
	בדיקת סיסטי שליה, דיקור מי שפיר פעולת סיעוד : סיוע לרופא בשאיבת מי שפיר במהלך דיקור מי שפיר	בדיקות כרומוזומאליות
	השימוש בגלי קול במהלך ההריון לאבחון מומים בעובר ולהערכת מצב העובר	הדמיה במיילדות
	סוגי דם, גורם RH שלילי, Coomb's Test פעולת סיעוד - מתן Anti D Rh isoimmunization	אי התאמת סוגי דם
	תהליך התקשרות אם – עובר המשימות ההתפתחותיות במהלך ההריון	היבטים פסיכולוגיים בהריון
	ניטור חיצוני ופנימי של הדופק העוברי, פענוח תרשים הניטור העוברי, תנועות עובר, מיעוט וריבוי מי שפיר	הערכת העובר במהלך ההריון והלידה
	הצרכים התזונתיים של האישה ההרה והמניקה, העלייה במשקל במהלך ההריון	תזונה בהריון ולאחר לידה
	עצמוניות ויזומות היבטים של חוק ההפלות	הפלות
סיבוכים במהלך ההריון		הריון חוץ רחמי
	מולה בועית Choriocarcinoma	מחלות הטרופובלאסט
		הקאות יתר בהריון
		שליית פתח
		הפרדות מוקדמת של השליה
	סוכרת הריונית, הריון אצל האישה הלוקה בסוכרת, בדיקות סקר ובדיקות אבחון לסוכרת הריונית, מעקב, טיפול והדרכה	סוכרת בהריון
	PIH, PET, HELLP Syndrome, אבחון, מעקב, טיפול והדרכה לאישה עם יתר לחץ דם הריוני	יתר לחץ דם בהריון
	גורמי סיכון, מעקב, סיבוכים וטיפול, בשלות ריאתית	צירים מוקדמים ולידה מוקדמת

פירוט	תכנים מרכזיים	הנושא
PROM, PPROM גורמי סיכון, מעקב, סיבוכים ודרכי טיפול	פקיעה מוקדמת של מי שפיר	
GBS, TORCH, HIV, Hepatitis גורמי סיכון, מעקב, סיבוכים ודרכי טיפול	מחלות זיהומיות בהריון	
הגדרה, אפידמיולוגיה, מעקב, סיבוכים ודרכי טיפול	האטה בצמיחה תוך רחמית	
הסיכונים, הסיבוכים והמעקב בהריון עודף (Post date) שיטות להשראת לידה	הריון עודף	
סיבוכים אימהיים, סיבוכים אצל העוברים והילודים	הריון מרובה עוברים	
הגורמים המשפיעים על מהלך הלידה, שלבי הלידה, ניטור עוברי בלידה, אמצעים לשיכון כאבים בלידה. הטיפול הסיעודי ביולדת ובמשפחה בחדר הלידה פעולה חריגה לאחות מוסמכת: הוצאת קטטר אפידוראלי	פיזיולוגיה של הלידה	הלידה
מצגים ומנחים פתולוגיים, הפרעות בהתקדמות הלידה, לידות מכשירניות, ניתוח קיסרי, סיבוכים וסיכונים, הפרעות בשלב שלישי של הלידה	פתולוגיה של הלידה	
תסחיף מי שפיר, כליאת כתפיים, קרע של הרחם, שמט של חבל הטבור, החייאה תוך רחמית, לידה בלתי צפויה המתרחשת מחוץ לבית החולים	מצבי חירום במיילדות	
במערכות ובאברי הגוף השונים, הדרכה לטיפול עצמי במשכב הלידה	שינויים פיזיולוגיים	משכב הלידה
דכדוך – סימנים, סימפטומים וגורמי סיכון בהשוואה לדיכאון ופסיכוזא לאחר לידה, זיהוי מוקדם והדרכת היולדת	שינויים רגשיים	
זיהומים, דימומים ומחלות טרומבואמבוליות	פתולוגיה במשכב הלידה	
הסתגלות לחיים החוץ רחמיים אומדן גופני, חוס גוף, טיפולים, בדיקות וחיסון להפטיטיס B, G6PD, PKU, תת תריסיות פעולת סיעוד: מתן ויטמין K וטיפול מונע לזיהומי עיניים ליילודים	הילוד הבריא לאחר לידה	הילוד לאחר לידה – 72 שעות ראשונות לחיים
Hypoglycemia, Hyperbilirubinemia	בעיות שכיחות אצל הילוד לאחר הלידה	
Bonding, Attachment, כלים לאומדן הקשר הורה – ילוד, גורמים מקדמים ומעכבים קשר הורים – ילוד	התקשרות הורה – ילוד,	ראשית ההורות
פיזיולוגיה של תהליך יצירת החלב, הרכב חלב האם יתרונות ההנקה לאם ולילוד, הדרכה להנקה יעילה והתוויות נגד להנקה	הנקה וחלב אם	הנקה
מניעה וטיפול בבעיות שכיחות בהנקה	הדרכת יולדות	

פירוט	תכנים מרכזיים	הנושא
היתרונות, החסרונות וההדרכה הנדרשת	אמצעים למניעת הריון: חוצצים, הורמונאליים פולשניים, ניתוחיים	תכנון משפחה
הגדרות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, סימנים ותסמינים, דרכי אבחון וטיפול. PCOS, Endometriosis, ציסטות שחלתיות, Torsion, של שחלה, מיומות ברחם	הפרעות במחזור הווסת, גידולים שפירים, ניתוחים גינקולוגיים	פתולוגיה של מערכת הרבייה
הגדרות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, סימנים ותסמינים, בדיקות סקר, דרכי אבחון והתערבות	גידולים ממאירים בצוואר הרחם, הרחם והשחלות	
אפידמיולוגיה בארץ ובעולם, גורמי סיכון, מעגל האלימות, זיהוי האישה המוכה, החוקים והתקנות	תופעת האלימות כלפי נשים	אלימות במשפחה
הגדרה, אפידמיולוגיה, סיבות לאי פרייה, האשה והגבר, היבטים רגשיים, בדיקות לאבחון אי פרייה	אי פרייה האשה והגבר	הפרעות בפרייה
טיפול הורמונאלי, הפריה חוץ גופית, הסיבוכים השכיחים	שיטות טיפול באי פרייה	
הפללות, לידת עובר מת, מומים מולדים וניתוחים גינקולוגיים	אובדן במיילדות וגינקולוגיה	אובדן
אפידמיולוגיה, דרכי הדבקה, סימנים ותסמינים, דרכי אבחון וטיפול, ההשלכות על האשה והעובר בהריון בלידה ובתקופת ההנקה והדרכת מטופלים פעולת סיעוד: החדרת ספקולום	HIV, PID, HPV, עגבת, זיבה, הרפס, כלמידיה, טריכומונס	מחלות המועברות בדרכי המין - STD
התפיסה של גיל המעבר בחברה, התחלואה וגורמי הסיכון	השינויים הפיזיולוגיים, הפסיכולוגיים והחברתיים של גיל המעבר.	גיל המעבר
טיפול הורמונאלי ושיטות לא תרופתיות. מניעה, זיהוי וטיפול בבעיות המלוות את גיל המעבר	הגישות הטיפוליות	

ספרות חובה

- חוזר המנהל הכללי מס' 23/2003, משרד הבריאות, איתור וטיפול בנשים נפגעות אלימות במשפחה ע"י מטפלים במסגרות הבריאות באשפוז ובקהילה.
https://www.health.gov.il/hozer/mk23_2003.pdf
- חוזר שירותי בריאות הציבור מס' 24/2014, משרד הבריאות, נוהל לטיפול באישה הרה בתחנות טיפת חלב.
https://www.health.gov.il/hozer/bz24_2014.pdf
- חוזר ראש חטיבת בריאות הציבור מס' 6/2023, משרד הבריאות, הנחיות לביצוע סיקור למניעת אלח דם מוקדם בחיידק Group B streptococcus (GBS) בלידה
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/bz06-2023/he/files_circulars_bz_bz06_2023.pdf
- חוזר מנהל הכללי מס' 15/2011, משרד הבריאות, מעקב קדם לידתי אחר הריון בר-סיכון-קביעת תחומי אחריות של קופות החולים.
https://www.health.gov.il/hozer/mk15_2011.pdf

- חוזר מנהל הרפואה מס' 4/2011, משרד הבריאות, נוהל זיהוי ושיוך ילודים.
https://www.health.gov.il/hozer/mr04_2011.pdf
- חוזר שירותי בריאות הציבור מס' 3/2014, משרד הבריאות, נוהל לאיתור נשים בסיכון לדיכאון בהריון ולאחר לידה.
https://www.health.gov.il/hozer/bz03_2014.pdf
- חוזר מנהל הרפואה מס' 25/2013, משרד הבריאות. בדיקות סקר לגילוי נשים בסיכון לנשאת עובר עם תסמונת דאון.
https://www.health.gov.il/hozer/mr25_2013.pdf
- חוזר שירותי בריאות הציבור מס' 1/2018, משרד הבריאות. טיפול בחומצה פולית להפחתת הסיכון למומים מולדים בתעלה העצבית
https://www.health.gov.il/hozer/bz01_2018.pdf
- חוזר מנהל הרפואה מס' 4/2013, משרד הבריאות, בדיקת על שמע (אולטרא-סאונד) בהריון.
https://www.health.gov.il/hozer/mr04_2013.pdf
- חוק העונשין, התשל"ז-1997 סעיף 312-318 - הפסקות הריון יזומות.
https://fs.knesset.gov.il/9/law/9_lsr_311018.PDF
- חוזר מנהל הסיעוד מס' 234/2025, משרד הבריאות. ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי (פעולות סיעוד: חיסון מתן Anti D ללא הוראת רופא, החלטה על מתן ויטמין K וטיפול מונע לזיהומי עיניים בילודים, שאיבת מי שפיר במהלך דיקור מי שפיר כפעולת סיוע לרופא. פעולה חריגה: הוצאת קטטר אפידוראלי)
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd-234-2025/he/files_circulars_nd_nd234-2025.pdf
- חוזר המנהל הכללי מס' 7/03, משרד הבריאות. מתן זריקת ויטמין K וטיפול מונע לזיהומי עיניים לילודים.
https://www.health.gov.il/hozer/mk07_2003.pdf
- חוזר מנהל הסיעוד מס' 123/17, משרד הבריאות. שאיבת מי שפיר במהלך בדיקת מי שפיר, כפעולת סיוע לרופא
https://www.health.gov.il/hozer/ND123_2017.pdf
- חוזר מנהל הסיעוד מס' 172/2021, משרד הבריאות. הבטחת כשירות של אחות מוסמכת לצורך סיוע בלידת חירום בהיעדר מוסמך לילוד (מיילדת או רופא).
https://www.health.gov.il/hozer/ND172_2021.pdf
- חוזר מנהל הרפואה מס' 2/2018, משרד הבריאות. בדיקות סקירה ביילודים לזיהוי מוקדם של מחלות אנדוקריניות, מטבוליות ואימונולוגיות.
https://www.health.gov.il/hozer/mr02_2018.pdf
- תדריך של שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות 2001, תדריך למתן חיסון "אנטי D" לנשים בהריון עם RH שלילי
<https://hy.health.gov.il/Uploads/dbsAttachedFiles/9-01.pdf>
- Comerford, K. C. (Ed.). (2025). *Nursing Drug Handbook* (45th ed.). Wolters Kluwer
- Davidson, M., London, M., & Ladewig, P. (2024). *Olds' maternal-newborn nursing and women's health across the lifespan.* (12th ed.). Pearson.

מספר קורס : 0162.7202

בריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר- עיוני

לימוד עיוני – 7 ש"ס (98 שעות)

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ב', סמסטר א' תוכנית : הסבה

מתאמת: גב' נטלי צירלין

ראשי חטיבה:

גב' יעל אלוני - RN, MA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, זיוה טל
yael.aloni@sheba.health.gov.il **דוא"ל:**

גב' שרית קורנבלום - RN, MA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, שיינברון
Saritk@tlvmc.gov.il **דוא"ל:**

גב' אביטל בן עמי - RN, BA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, הלל יפה
Avitalbe@hymc.gov.il **דוא"ל:**

שעות קבלה: בתיאום מראש

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il
מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il
גב' איתא כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

רציונל

הפג, הילד והמתבגר הינו תחום ידע ומיומנות קלינית ייחודי, העוסק במאפייני קבוצות הגיל השונות ובבעיות בריאות שכיחות, וזאת מתוך ראיית הילד המטופל ומשפחתו במרכז.

מטרות הקורס

- לפתח גישה טיפולית לפג, לילד ולמתבגר ומשפחתו, תוך התייחסות להיבטים ביו פסיכוסוציאליים ולכשירות תרבותית.
- להקנות לסטודנט ידע ומיומנויות לטיפול כוללני בפג, בילד ובמתבגר בהתאם לשלבי הגדילה וההתפתחות, במצבי בריאות וחולי, במסגרות טיפול שונות.

יעדי הקורס

- הסטודנט ירכוש ידע על מושגים ייחודיים ומצבים מייצגים בקבוצות הגיל השונות.
- הסטודנט יפנים עקרונות של בטיחות ואתיקה מקצועית.
- הסטודנט יכיר עקרונות ודרכי התערבות ייחודיים לטיפול בילד ומשפחתו ברצף החיים.

- הסטודנט יכיר שינויים נורמטיביים- פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים בקבוצות הגיל השונות ויזהה סטיות מהנורמה.
- הסטודנט יכיר מיומנויות תקשורת המותאמות לגיל הילד ולרמת הבנתו.
- הסטודנט יכיר כלים לביצוע אומדנים רלוונטיים המותאמים לקבוצות הגיל.
- הסטודנט יכיר את צורכי הלמידה של הילד ומשפחתו בהתאם לרמות המנע.

שיטות הוראה

הרצאות (פרונטליות), מקוונות, מצגות מתומללות ומדובבות), חוברות למידה, דיונים, צפייה בסרטונים, ניתוח אירועים וסימולציות.

דרישות הקורס

1. הנוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון תוכנית הלימודים.
2. הגשת מטלות לימודיות במועדים שייקבעו על ידי מרכזות התחום בבתי הספר.
3. סיום הקורס מותנה בציון עובר (60 לפחות) בבחינה העיונית הסופית, ובציון עובר (70 לפחות) בהתנסות הקלינית.

דרישות קדם

ציון עובר בכל הקורסים בשנה הראשונה ללימודים (כולל סמסטר קיץ)

הערכת הקורס

בחינה עיונית – 100%

נושאי השיעורים

מבוא

הנושאים יידונו עפ"י קבוצות הגיל השונות:

- יילוד (Neonate)
- ינקות (Infancy)
- פעוטות (Toddler)
- גיל טרום ביה"ס (Pre-Schooler)
- גיל ביה"ס (School-Age)
- גיל ההתבגרות (Adolescent)

מבוא לבריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר	
נושא	תכנים
הייחודי בבריאות וחולי הילד והמתבגר	• עקרונות בטיפול ממוקד משפחה: Family Centered Care • גורמים המשפיעים על בריאות הילד והמתבגר • הגישה הטיפולית בילדים, מתבגרים ומשפחתם
גדילה והתפתחות	• אבני דרך התפתחותיות בתחומים: • גדילה, מוטוריקה, קוגניציה, שפה וכישורים חברתיים • אומדן פיזיקלי: לחץ דם, דופק, נשימה, חום, כאב, עקומות גדילה • היבטים מיוחדים בגיל ההתבגרות
תקשורת	קווים מנחים להדרכה ותקשורת עם הילד, המתבגר ומשפחתו
תזונה	• צרכים תזונתיים עפ"י גיל • תזונה בשנת החיים הראשונה – הנקה, תמ"ל (תרכובות מזון לתינוקות), תוספות מזון, ויטמינים, הרגלי תזונה • Failure to Thrive (FTT)
מחלה ואשפוז	• תפיסת מחלה ואשפוז, תגובות למחלה/אשפוז • התערבות סיעודית בילד ובמתבגר המאושפזים ומשפחתם • הכנת ילד/מתבגר להתערבויות טיפוליות
הילד בעל הצרכים המיוחדים	לידת ילד עם צרכים מיוחדים, המשפחה והילד עם הצרכים המיוחדים, מחלה כרונית בילדות/בהתבגרות
הילד והמתבגר בראי החוק	חוק הכשרות והאפוטרופסות, הסכמה מדעת, קטינים חסרי ישע בחוק העונשין
ילדים בסיכון	תאונות ופגיעות, זיהוי סימני התעללות/הזנחה

הילוד בסיכון והפג	
נושא	תכנים

- Hyperbilirubinemia - Hypoglycemia - Hyperglycemia - Polycythemia - Sepsis on the Newborn	בעיות בריאות של היילוד
- Respiratory Distress Syndrome (RDS) - Bronchopulmonary Dysplasia (BPD) - Meconium Aspiration Syndrome (MAS) - Apnea of Prematurity	בעיות נשימתיות
Necrotizing Enterocolitis (NEC)	בעיות במערכת העיכול
Intraventricular Hemorrhage (IVH)	בעיות נוירולוגיות
אנמיה בפגים	סיבוכים המטולוגים
Retinopathy of Prematurity (ROP)	סיבוכי פגות
אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה	הגישה הסיעודית לטיפול ביילוד בסיכון ובפג

חיסונים ומחלות זיהומיות – למידה עצמית	
תכנים	נושא
מועדי חיסונים, הרכבי חיסונים, התוויות נגד ותופעות לוואי	חיסוני שיגרה ואוכלוסיות מיוחדות
- Hepatitis A, Hepatitis B, Tetanus, Diphtheria, Pertussis, Poliomyelitis, Pneumococcal Disease - Rota Virus, Measles, Rubella, Mumps, Chickenpox, Homophiles Influenza B	מחלות זיהומיות כנגדן מחסנים
- Herpes Simplex - Infectious Mononucleosis - Cytomegalovirus (CMV) - Aphthous stomatitis, Scarlet Fever, Cellulitis, Impetigo	מחלות זיהומיות

מערכת הנשימה	
נושא	תכנים
מבנה מערכת הנשימה בילדים	אנטומיה ופיזיולוגיה
זיהומים בדרכי הנשימה	- Acute Streptococcal Pharyngitis, Tonsillitis, Otitis Media - RSV Bronchiolitis - Pneumonia (Viral, Bacterial, Atypical) - Influenza Croup Syndromes: Acute Epiglottitis, Laryngotracheobronchitis, Spasmodic Laryngitis, Tracheitis
הפרעות חסימתיות	שאיפת גוף זר
הפרעות כרוניות	- Hyperactive Airway Disease - Asthma, Cystic Fibrosis - Obstructive Sleep Apnea Syndrome
הפסקת נשימה	- Apparent Life-Threatening Event (ALTE) - Sudden Infant Death Syndrome (SIDS)
הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת הנשימה	אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה

מערכת הלב וכלי הדם	
נושא	תכנים
מבנה הלב בילודים	מחזור דם עוברי
מומי לב	שכיחות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, אבחנה, טיפול, פרוגנוזה
מומי לב כחלוניים (Defects with Decreased Pulmonary Blood Flow)	Tetralogy of Fallot (TOF)
מומי לב לא כחלוניים (Defects with Increased Pulmonary Blood Flow)	- Atrial Septal Defect (ASD) - Ventricular Septal Defect (VSD) - Patent Ductus Arteriosus (PDA)
מומי לב משולבים (Mixed Defects)	Transposition of Great Arteries (TGA)
מומי לב חסימתיים (Obstructive Defects)	Aortic Stenosis, Pulmonic Stenosis Coarctation of Aorta (COA)
מצבים נרכשים	Bacterial Endocarditis, Acute Rheumatic Fever, Kawasaki Disease
אי-ספיקת לב	שכיחות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, אבחנה, טיפול, פרוגנוזה
הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת הקרדיווסקולרית	אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה

כליות ודרכי השתן	
נושא	תכנים
מבנה מערכת השתן בילדים	אנטומיה ופיזיולוגיה
מומים בדרכי השתן	- Vesicoureteral Reflux - Hypospadias - Cryptorchidism
זיהומים בדרכי השתן	Urinary Tract Infections (UTI)
מחלות גלומרולריות	Nephrotic Syndrome, Acute Glomerulonephritis
הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת השתן	אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה

מערכת העיכול	
נושא	תכנים
מצבי צחיחות בילדים	התייבשות בילדים - Hyponatremia Dehydration - Hypernatremia Dehydration - Isonatremia Dehydration
זיהומי מעיים חידקיים	Shigella, Salmonella, Campylobacter
זיהומי מעיים ויראליים	Rota Virus, Adeno Virus
הפרעות בספיגה	Celiac Disease, Cow's Milk Allergy, Lactose Intolerance
הפרעות בתנועתיות	Gastroesophageal Reflux, Constipation
מצבים כירורגיים	- Pyloric Stenosis, Intussusception, Esophageal Atresia, Tracheoesophageal Fistula, Cleft Lip and Palate, Acute Appendicitis, Hirschsprung Disease - Inguinal Hernia, Umbilical Hernia
הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת העיכול	אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה

מערכת אנדוקרינית	
נושא	תכנים
תת-פעילות ההיפופיזה	הפרעות גדילה
התבגרות מינית	התבגרות מינית מוקדמת ומאוחרת
מחלות בלוטת התריס	תת-תריסיות/יתר תריסיות מולדת ונרכשת
סוכרת	היבטים ייחודיים בטיפול בילדים עם סוכרת

מערכת המטולוגית	
נושא	תכנים
הפרעות בכדוריות הדם האדומות	• אנמיה על רקע חסרים תזונתיים: אנמיה מחסר ברזל • אנמיה על רקע הרס מוגבר: אנמיה חרמשית, Thalassemia
הפרעות דמם	• Idiopathic Thrombocytopenia Purpura (ITP) • Hemophilia
הפרעות במערכת החיסון	• Severe Combined Immunodeficiency Disease (SCID)

מחלות אונקולוגיות	
נושא	תכנים
שיטות הטיפול	• סוגי הטיפול, התוויות, סיבוכים, תופעות לוואי, הדרכה
סרטן הדם והמערכת הלימפית	• Acute Lymphatic Leukemia (ALL), Lymphomas
גידולי מערכת העצבים	• Neuroblastoma
גידולי מוח	• גדולי מוח בילדים: סימנים קליניים, דרכי אבחון והערכה, טיפול והגישה הסיעודית.
גידולי עצם	• Osteosarcoma, Ewing Sarcoma
גידולי הכליות	• Wilms Tumor

שלד ושרירים	
נושא	תכנים

Developmental Dysplasia of the Hip (DDH), Congenital Clubfoot, Congenital Torticollis	הפרעות בגיל הינקות
Septic Arthritis, Osteomyelitis	זיהומים אורתופדיים
שכיחות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, אבחנה, טיפול, פרוגנוזה	שברים
Scoliosis	מצבים אורתופדיים

מערכת העצבים המרכזית	
תכנים	נושא
דגשים באומדן נירולוגי בילדים	אומדן נירולוגי
Microcephaly, Hydrocephalus, Meningomyelocele	מצבים מולדים
Meningitis, Encephalitis	מחלות זיהומיות
Febrile Seizure, Partial Seizures: Simple Complex. Generalized Seizures: Tonic Clonic (Grand Mal), Absence (Petit Mal) Atonic, West Syndrome (Infantile Spasms)	הפרעות פרכוסיות
Cerebral Palsy (CP)	הפרעות נירולוגיות
Spinal Muscular Atrophy, Guillain Barre Syndrome, Duchenne Muscular dystrophy	מחלות עצב-שריר
אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה	הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת העצבים

הפרעות נפשיות והתנהגותיות בילדים ומתבגרים	
תכנים	נושא
Attention- Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)	הפרעות עם מרכיב התנהגותי
Autism Spectrum Disorders	הפרעות תקשורת
אומדן התנהגות סיכונית, שימוש בחומרים ממכרים, תאונות, אלימות פיזית ומילולית (Conduct Disorder)	התנהגות סיכונית ואלימות בקרב מתבגרים
אובדנות, דיכאון	הפרעות נפשיות

ספרות חובה

Hockenberry, M.J., Duffy, E.A., & Gibbs, K.D. (2024). Wong's Nursing Care of Infants and Children (12th ed.). St. Louis, MI; Elsevier

- תקנות, חוזרים, מדדי איכות ותוכניות לאומיות של משרד הבריאות (לפי תחומי הלימוד):

- משרד הבריאות. התכנית הלאומית למדדי איכות: בתי חולים כלליים וגריאטריים, בתי חולים לבריאות הנפש, טיפות חלב ושירותי חירום – דו"ח מסכם לשנים 2013-2023

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog-2013-2023/he/files_publications_quality_indicators_Quality_National_Prog_2013-2023.pdf

פעולות סיעוד

- חוזר מנהל האחיות מס' 234/2025 " ריכוז הפעולות סיעוד וחריגות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי של האחיות המוסמכות."

[חוזר-מינהל-הא-ח-י-ת-מספר-2342025-ריכוז-הפעולות-שנוספו-מעת-לעת-לליבת-העיסוק-של-האחים-והאחיות-המוסמכים-10682325.pdf](https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog-2013-2023/he/files_publications_quality_indicators_Quality_National_Prog_2013-2023.pdf)

- שחרור ילדים שקיבלו סדציה (השראת שינה) במכון שמיעה ודיבור על-ידי אחות מוסמכת לאחר בדיקת BERA; חוזר מנהל הסיעוד 105/2014

<https://www.gov.il/he/pages/nd105-2014>

- חוזר מנהל האחיות מס' 216/2024: "החלטה על מתן Oral Dextrose gel בריכוז 40% לפג/יילוד עם היפוגליקמיה כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת במחלקת יילודים/פגים וטיפול מיוחד ביילוד

<https://www.gov.il/he/pages/nd216-2024>

- חוזר מנהל האחיות מס' 215/2024: החלטה על טיפול אור (Phototherapy) לפג/יילוד כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת במחלקת יילודים/פגים וטיפול מיוחד ביילוד.

chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd215-2024/he/files_circulars_nd_nd215_2024.pdf

- חוזר מנהל האחיות מס' 234/2025 "ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחיות המוסמכות". פעולות חריגות: התחלת עירוי פריפרי ליילוד; שאיבת דם פריפרי לתינוק עד גיל שנה.

[חוזר-מינהל-הא-ח-י-ת-מספר-2342025-ריכוז-הפעולות-שנוספו-מעת-לעת-לליבת-העיסוק-של-האחים-והאחיות-המוסמכים-10682325.pdf](https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog-2013-2023/he/files_publications_quality_indicators_Quality_National_Prog_2013-2023.pdf)

תזונה:

- משרד הבריאות (2021). חוזר ראש שירותי בריאות הציבור מספר 187/2021 - מדריך לאנשי מקצוע להזנת התינוק והפעוט. משרד הבריאות, שירותי בריאות הציבור.

chrome-extension://oemmndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.health.gov.il/hozer/bz01_2021.pdf

הילד והמתבגר בראי החוק:

- חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 (פרק ד': הסכמה מדעת לטיפול רפואי)

health.gov.il - חוק, התשנ"ו-1996

- חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות-1962, סעיפים: 14,15,18,22,33,38.

https://www.nevo.co.il/law_html/law00/70325.htm

- חוק העונשין, התשל"ז-1977 (תיקון מס' 26), התש"ן-1989.

https://www.nevo.co.il/law_html/law14/law-1290.pdf

- חוק העונשין (תיקון מס' 26) תש"ן-1989 (תיקון מס' 108) תשע"א-2010 ד.368 (א) (ב) חובת דיווח.

<http://www.dinimveod.co.il/hashavimcmsfiles/Pdf/sh1290.pdf>

- (תיקון מס' 108), תשע"א-2010.

https://www.nevo.co.il/law_html/law01/073_002.htm#Seif446

- חוק העונשין, פרק י' פגיעות בגוף, סימן ב': הפסקת הריון (סעיף 316)

https://www.nevo.co.il/law_html/law01/073_002.htm#med12

- חוק לגילוי נגיפי איידס בקטנים, התשנ"ו-1996.

https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Aids_04.pdf

- חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005. סימן ו': טיפול בקטין הנוטה למות.

https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Zchuyot_03.pdf

מניעת אלימות והזנחה בילדים:

- משרד הבריאות (2003). איתור זיהוי וטיפול בקטנים נפגעי התעללות והזנחה; חוזר המנהל הכללי 25/2003.

http://oemmndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.health.gov.il/hozer/mk25_2003.pdf

- משרד הבריאות (2006). חובת ההודעה על נפגעי אלימות במשפחה, ניצול מיני והזנחה של קטנים וחסרי ישע; חוזר מנהל הרפואה 17/2006.

http://oemmndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.health.gov.il/hozer/mr17_2006.pdf

ילדים בסיכון:

- משרד הבריאות (2019). נושא: היפגעות בלתי מכוונת בילדים בגילאי לידה עד שש שנים: חינוך, מניעה וקידום בריאות על-ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה; חוזר מנהל הסיעוד 158/2019.

www.health.gov.il/hozer/ND158_2019.pdf

חיסונים:

- משרד הבריאות (2025). תדריך חיסונים, שירותי בריאות הציבור. המחלקה לאפידמיולוגיה. סעיפים רלוונטיים מתוך "פרק כללי".

לוח חיסוני השגרה בגיל הילדות (2024); חיסונים - הוראות כלליות; עיתוי מתן חיסונים; השלמת חיסונים שגרתיים עד גיל 17 שנים; חיסון במצבים מיוחדים; אנפילקסיס לאחר מתן חיסונים.

https://www.health.gov.il/Subjects/vaccines/Pages/tadrich_Chisunim.aspx

מספר קורס : 0162.7234

תשפ"ו

מיומנויות תמיכה יעוץ והדרכה ב'

2 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, סמסטר ב', שנה ב'.
יום ושעה מותאמים לתוכניות בתי הספר

מרכזות:

ד"ר שליש יעל - RN, PHD ביה"ס האקדמי לאחיות, ע"ש זיוה טל	
yael.shallish@sheba.health.gov.il	דוא"ל:
עקריש אורית - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחיות, פט מתיוס	
Orita@hy.health.gov.il	דוא"ל:
רעות שניר - RN.MA ביה"ס האקדמי לאחיות, שיינברון	
reutsnir864@gmail.com	דוא"ל:

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il
מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il
גב' איתא כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל

הבסיס להטמעת "גישת המטופל במרכז" מחיבת אימוץ תרבות ארגונית של שיפור היחס למטופל ומשפחתו כדי לשפר את איכות השירות. על מנת להטמיע זאת על האחות להכיר את הגורמים המשפיעים על חווית המטופל במערכת הבריאות כמו: לחץ, אובדן ומצבים המשפיעים על תפקוד המטופל כמו שחיקה ואלימות

מטרות הקורס

מטרת הקורס היא הקניית ידע והבנת גישת ה"מטופל ומשפחתו במרכז" על כלל מרכיביה.

יעדי הקורס

בסיום הקורס הסטודנט:

- יבין תהליכי לחץ אובדן ומוות
 - יפתח מודעות להשפעת מצבי לחץ ומשבר על המטופל, משפחתו וצוו המטפלים
 - יזהה תגובות רגשיות והתנהגויות למצבי אובדן ומוות והיכרות עם דרכי התמודדות מותאמות.
- יישם תקשורת טיפולית ומסייעת
 - יפתח מיומנויות הקשבה פעילה, אמפטיה ומתן מענה מותאם תרבותית ורגשית
 - ייצר סביבה בטוחה ותומכת לשיח עם מטופלים ומשפחתותיהם במצבים מורכבים.

- יפתח מודעות ומניעת שחיקה בקרב אנשי צוות

○ יזהה סימני שחיקה, יבחן את הגורמים לה ויפתח כלים לשימור חוסן אישי מקצועי בהתאם להנחיות משרד הבריאות.

שיטות הוראה

הוראה פרונטלית וסימולציה

דרישות קדם

- קורס מיומנויות תמיכה, ייעוץ והדרכה בסיעוד א'
- הקורס הנוכחי מלווה את הלימודים בסיעוד המבוגר וההתנסות הקלינית בסיעוד המבוגר ולכן מיועד רק לסטודנטים הלומדים במקביל קורסים אלו.

דרישות הקורס

נוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון התוכנית

הערכת הקורס

- מבחן המהווה 90% -ציון נמוך מ-60- מהווה כישלון בקורס
- תרגיל בנושא הדרכת מטופלים המהווה 10% מהציון - (אי הגשת התרגיל עלולה להוביל לכישלון בקורס)

פירוט המפגשים ותכני הקורס

נושא	תכנים	פרקים בספרות החובה
לחץ	המחלה כאירוע לחץ הערכת התמודדות המטופל ומשפחתו עם מצב זה.	Ch. 42- Stress and coping • Berman, A., Snyder, S., J. & Frandsan, G. (2021).
אובדן ומוות	מודלים : קובלר-רוס אנגל	Ch. 43- Loss, grieving, and death • Berman, A., Snyder, S., J. & Frandsan, G. (2021). • D. Meitar, & O. Karnieli-Miller. (2021)
התערבות	תקשורת טיפולית מסייעת- שיתוף המטופלים בקבלת החלטות, הבטחת רצף טיפול לאורך הזמן וחשיבות התיאום הארגוני לאיכות הטיפול	• Ch. 16- Communication, The helping Relationship Therapeutic communication • Berman et al. (2021).
	יישום גישת המטופל ומשפחתו במרכז – טכניקות התערבות	• משרד הבריאות (2016). תורת השירות וחווית המטופל במערכת הבריאות בישראל פרקים 4, 5, 6 : חווית המטופל בשירותי הבריאות.
שחיקה	השפעת העומסים על המטפל והמטופל " תשישות החמלה "הסיבות וההשלכות על המטפל ו איכות ובטיחות הטיפול	• התכנית הלאומית לחיזוק עובדי הבריאות ומניעת שחיקה, משרד הבריאות
הפרעה בתקשורת ומניעת אלימות	קונפליקטים עם המטופל ומשפחתו, חווית המטפל. חוסר נימוס, העקה, אורירה אלימה	• Berman, A., Snyder, S., J.). Ch 21& Frandsan, G. (20 communication- 16 Incivility, bullying, Workplace violence, Nurse and physician communication. • מניעת אלימות כלפי צוותי רפואה: לומדה: משרד הבריאות

ספרות חובה

- משרד הבריאות (2016). תורת השירות וחווית המטופל במערכת הבריאות בישראל. סטנדרט למוסדות בריאות - מדריך מקצועי. משרד הבריאות, מנהל איכות, שירות ובטיחות, אגף השירות. נדלה מ:

https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/Quality_National_Prog_Service_Theory.pdf

- משרד הבריאות (עדכון בתאריך 29.1.24). התכנית הלאומית לחיזוק עובדי הבריאות ומניעת שחיקה. נדלה מ:

<https://www.health.gov.il/Subjects/HRinHealthSystem/PreventingBurnoutProgram/Pages/default.aspx>

- משרד הבריאות (עדכון בתאריך 13.11.23). לומדה למניעת אלימות. נדלה מ:

<https://www.health.gov.il/Services/educ/Pages/violence.aspx>

- Berman, A., Snyder, S. J., & Frandsen, G. (2021).. *Kozier & Erb's fundamentals of nursing: Concepts, process, and practice* (11th ed.). Pearson.

ספרות מומלצת:

- Arnold, E. C., & Underman Boggs, K. (2016). *Interpersonal relationships: Professional communication skills for nurses* (7th ed.). Elsevier.

קריטריונים להערכת התרגיל בהדרכת מטופלים

שם הסטודנט:	שם המטופל (ראשי תיבות)	מחלקה:
ציון	מדד	
	א. הכרות 15%	
	- הצגה עצמית, שם, תפקיד, זיהוי של מטופל - הצגת מטרה, יצירת חוזה הטיפול, קבלת הסכמת המטופל - מהם צרכי הלמידה של המטופל	
	ב. גוף ההדרכה 30%	
	- אופן ההדרכה: אפקטיבי affective, קוגניטיבי, פסיכומטורי - ההדרכה נעשתה על פי תכנים שתוכננו מראש - מהלך ההדרכה- לוודא הבנת המטופל - שימוש באמצעי עזר על פי צורך	
	- הקשבה פעילה: ביטויים מילוליים ובלתי (תנוחת גוף, קשר עין, המהום, הנהון, מגע, שתיקה) - שימוש במיומנויות: הצטרפות, הבהרה, שיקוף (תוכן, רגש), אמפטיה, מיקוד - מאפשר למודרך לשאול שאלות - מחסומי תקשורת- זיהוי והתייחסות (שפה, פערי תרבות, מגבלה חושית, שיפוטיות, רעש)	
	ג. הערכת הדרכה 25%	
	- מתן רמזים לקראת סיום סיכום ופרידה, עמידה בזמן שהוקצה, השארת מקום לשאלות - בדיקת עמידה ביעדי ההדרכה שנקבעו מראש	
	ד. רפלקציה 30%	
	מידת השיתוף וההתבוננות עצמית	
	ציון סופי	

משוב מסכם :

חתימת המדריך :

בריאות וחולי המבוגר – קליני+ קליני ב' - תשפ"ו

0162.7217+7118

לימודים קליניים: 24 ש"ס

מועד ההתנסות: שנה א' סמסטר קיץ

מתאמות :

גב' מילה פרדקין, גב' אורלי סטטקוביץ'

ראשי

גב' מילה פרדקין - RN, MPH

חטיבה:

ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון

דוא"ל :

Mila.fradkin@gmail.com

גב' אורלי סטטקוביץ' - RN, MA

ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש פת
מתיוס

Orley1@gmail.com

גב' אלה שניידרמן - RN, MA

דוא"ל :

Ella.Shnaiderman@sheba.health.gov.il

[ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, שיבא](#)

רכזות בתי ספר:

דר' יעל שליש, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Yael.Shalish@sheba.health.gov.il

גב' דורית רוזן, , ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: rozendorit@gmail.com

גב' אילנה פוסטרנק לזבניקוב, ביה"ס האקדמי ע"ש פת מתיוס, דוא"ל: IlanaP@hymc.gov.il

רציונל

ההתנסות הקלינית מאפשרת יישום ידע קליני וחשיבה קריטית בניהול הטיפול בחולים ובני משפחותיהם, במסגרות טיפוליות שונות. במהלך ההתנסות הסטודנטים ירכשו מיומנויות טיפול בסיסיות ומתקדמות בפקוח מדריך/מדריכה קלינית, זאת בהתבסס על עקרונות סטנדרטים ונהלים מוסכמים ברמת שליטה המותאמת לכל שלב לימודי.

מטרת ההתנסות

התנסות קלינית ראשונה:

הסטודנט ינהל טיפול סיעודי כוללני במטופל אחד במצב שכיח ובלתי מורכב בהתבסס על מיומנויות תקשורת וחשיבה ביקורתית, תוך שמירה על עקרונות ואחריות מקצועית.

התנסות קלינית שנייה:

הסטודנט ינהל טיפול סיעודי כוללני במטופל ברמת מורכבות בינונית-גבוהה או בשני מטופלים ברמת מורכבות קלה-בינונית, תוך הפגנת התנהגות אישית ומקצועית, יישום עקרונות בטיחות, פתרון בעיות, שימוש במיומנויות תקשורת וחשיבה קריטית.

יעדי ההתנסות הקלינית

הסטודנט,

- יציג התנהגות אישית ומקצועית הולמת, ישמור על כבוד האדם וזכויות, יקפיד על עקרונות הבטיחות
- יאסוף נתונים על בסיס קדימויות בהתאם למצב הקליני וידע רלוונטי.
- יזהה בעיות סיעודיות קיימות וצפויות לטווח קצר ולטווח ארוך.
- יציב מטרות מדידות ומברות השגה לבעיות שזוהו.
- יציג תכנית התערבות על-פי סדר עדיפויות וקדימויות.
- יארגן את הטיפול הסיעודי בהתחשב במשאבים הקיימים.
- יבצע התערבויות בהתאם לשלב הלימודי.
- יעריך את תוצאות ההתערבויות.
- יבצע הדרכה למטופל, בני משפחתו או לקבוצת מטופלים בהתאם לצורכי למידה שזיהה.
- ידווח בכתב ובעל פה על פי עקרונות ונהלי המחלקה.

* **פעולת חלוקת תרופות תתבצע תמיד בפיקוח מדריך.ה קליני.ת.**

שיטות הוראה

- הרצאות
- דיונים קליניים וניתוחי מקרה
- פעילויות למידה
- סימולציות
- תרגול והדגמה
- התנסות קלינית ולמידה עצמית

דרישות ההתנסות

- נוכחות **חובה** בכל ימי ההתנסות בהתאם לתכנית הלימודים ובהתאם לתקנון הלימודים
- השגת מטרות ההתנסות בהתאם לשלב הלימודים
- חובת הגשה וביצוע מטלה מונחת
- ציון עובר בהערכה מסכמת של ההתנסות הקלינית - 70
- ציון עובר סופי משוקלל של ההתנסות – 70
- ציון עובר בסעיפים של התנהגות ובטיחות בהערכה מסכמת

מטלה מונחת

- הסטודנט יגיש מטלה מונחת בכל התנסות:
 - התנסות קלינית ראשונה-הגשת תכנית טיפול (נספח ב')
 - התנסות קלינית שנייה-דיון קליני (נספח ג')

- המטלה תוערך על פי קריטריונים (נספח ב', נספח ג')
- הציון הניתן על מטלה מונחת מהווה 15% מהציון הסופי של ההתנסות הקלינית.
- לא תתקבלנה עבודות בהגשה חוזרת לאחר תיקון/לשיפור הציון.
- * העיתוי והתכנים ייקבעו בתיאום עם המדריך/ה הקלינית ותתכן שונות בין בתי הספר.

דרישות קדם

להתנסות קלינית ראשונה:

- אנטומיה ופיזיולוגיה חלק א+ב
- קבלת החלטות בסיעוד
- טיפול כוללי
- מבוא לפסיכולוגיה
- התנהגות מקצועית
- מיקרוביולוגיה
- כימיה וביוכימיה
- ת"ה א
- פרמקולוגיה
- פתולוגיה כללית וספציפית

התנסות קלינית שנייה:

- כל הקורסים המפורטים כדרישת קדם של חלק א'
- ציון עובר בקורס סיעוד המבוגר עיוני
- ציון עובר בהתנסות קלינית ראשונה

ציון

- הרכב ציון ההתנסות הוא: 85% הערכה מסכמת, 15% מטלה מונחת.
- ציון עובר משוקלל של הקורס: 70.

ספרות חובה

- תקנות ונהלים של מנהל הסיעוד הרלוונטיים להתייחסות ולהוראה במסגרת סיעוד המבוגר
www.health.gov.il
- Comerford, K. (2025). *Nursing Drug Handbook* (45th ed.). Wolters Kluwer.
- Hinkle, J.L., Cheever, K.H., Overbaugh, K.J., & Bradley, C.E. (2021). *Brunner & Suddarth's Textbook of Medical Surgical Nursing* (15th ed.). Philadelphia, PA: Lippincott, Williams & Wilkins

נספח א': חוזרים ונהלים להתנסות סיעוד המבוגר

התנסות קלינית ראשונה

מס'	שם החוזר/נוהל	מקור וסימוכין
1	תחומי עיסוק ופעילות של סטודנט לאחיות המועסקים במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל האחיות מס' 242/2025
2	ניהול הטיפול התרופתי	חוזר מנהל האחיות 239/2025
3	הגישה הטיפולית במטופל מונשם אקוטי וכרוני בכול הגילאים על ידי אחים ואחיות מוסמכים במערך האשפוז והקהילה;	חוזר מנהל האחיות 236/2025
4	ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי של האחות המוסמכת	חוזר מנהל האחיות 234/2025
5	החזרת קנולה לטריכאה כפעולה מצילת חיים למטופל עם פיום קנה – פעולת סיעוד ברמת אחות מוסמכת-עדכון	חוזר מנהל האחיות מס' 217/2024
6	אומדן מניעה וטיפול בכאב על ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז	חוזר מנהל האחיות מס' 155/2019
7	מניעה איתור והתערבות בכף רגל סוכרתית ע"י אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל האחיות מס' 154/2019
8	מניעה וטיפול בפצע לחץ במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל האחיות מס' 153/2019
9	איתור מסוכנות לנפילות בקרב מטופלים באשפוז ובקהילה	חוזר מנהל האחיות מס' 145/2019
10	החלטה על מתן חמצן והפסקתו למטופל מבוגר באשפוז באמצעות מערכת זרימה נמוכה	חוזר מנהל האחיות מס' 127/2017
11	החלטה על טיפול בחבישות ומשחות בפצעי לחץ מדרגה ראשונה ושנייה	חוזר מנהל האחיות מס' 126/2017
12	מתן תרופות "בנות סיכון"	חוזר מנהל הרפואה 41/2013
13	אמצעי זהירות שגרתיים במוסדות רפואיים	חוזר המנהל הכללי מס' 10/2010
14	היגיינת ידיים במוסדות רפואיים	חוזר מנהל רפואה מס' 24/2009
15	נוהל להגבלה פיזית של מטופלים לצורך מתן טיפול רפואי	חוזר מנהל רפואה מס' 15/2009
16	איתור חולים הזקוקים לעזרה בניידות	חוזר מנהל האחיות 55/2003

התנסות קלינית שנייה

מס'	שם החוזר/נוהל	מקור וסימוכין
1	ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי של האחות המוסמכת	חוזר מנהל האחיות 234/2025
2	החלטה על הוצאת צנתר משלפוחית השתן כפעולת סיעוד לאחיות מוסמכות במחלקות פנימיות במערך האשפוז	חוזר מנהל האחיות מס' 210/2023
3	החלפת צנתר על חיקי (ציסטוסטום) כפעולת סיעוד לאחות מוסמכות במערך האשפוז בקהילה ובמתאר הבית	חוזר מנהל האחיות מס' 209/2023
4	תפקיד האחות המוסמכת בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה-עדכון 2	חוזר מנהל האחיות מס' 204/2023
5	החלטה על התחלת הזנה למטופל בהכרה מלאה עם הפרעות בליעה לאחר ביצוע אומדן בליעה לאחר ביצוע אומדן בליעה ראשוני כפעולת סיעוד לאחות מוסמכות במחלקות שיקום, נירולוגיה וגריאטריה	חוזר מנהל האחיות מס' 193/2022
6	החלפה או החזרה של צינורית גסטרוסטום (צינורית הזנה) במערך Tube האשפוז והקהילה החוזר מתייחס לצינורית עם בלונית Gastrostomy Balloon	חוזר מנהל האחיות מס' 192/2022
7	תפקיד האחות המוסמכת בטיפול במטופל עם חשד לאירוע מוחי חד במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל האחיות מס' 191/2022
8	הנחיות למניעת זיהומים הקשורים בצנתרים בכלי דם לטווח קצר ולטווח ארוך	חוזר חטיבת הרפואה מס' 11/2021
9	הפעלת בנק הדם ומתן עירויי דם ומרכיביו	חוזר מנהל הרפואה מס' 11/2020
10	תהליך העברת משמרת "מקל" - במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל האחיות מס' 151/2019
11	הבטחת רצף הטיפול הסיעודי בעת השחרור ממסד רפואי- עדכון חוזר 2016	חוזר מנהל האחיות מס' 118/2016
12	מתן היתר לביצוע פעולות סיעוד ופעולות חריגות המתווספות מעת לעת למסגרת העיסוק של אחיות מוסמכות	חוזר מנהל האחיות מס' 104/2014
13	הסכמה לקבלת דם	חוזר מנהל הרפואה מס' 03/2014
14	גבולות השימוש בפרוטוקולים טיפוליים על ידי אחיות מוסמכות	חוזר מנהל האחיות מס' 94/2012
15	מינוי אפוסטרופוס על גופו של אדם ו/או רכושו במסגרת אשפוז ממושך	חוזר מנהל הרפואה מס' 10/2006

* ההנחיות קובצו מאתר האינטרנט של משרד הבריאות: www.health.gov.il

נספח ב': הנחיות לכתיבת מטלה מונחת בהתנסות קלינית ראשונה

תכנית טיפול סיעודית

מטרות

- קבלת החלטות קליניות על בסיס ידע וחשיבה קריטית
- הצגת תכנית טיפול הכוללת: אומדן, קריטריונים להערכה, התערבות והערכת התוצאות למטופל נבחר בפיקוח צוות הדרכה.

הנחיות

- בחר מטופל בשיתוף המדריכה
- תכנית הטיפול תתמקד ביום טיפול אחד במטופל אחד, בו טיפלת במהלך ההתנסות

שלב האומדן (30 נקודות)

- בצע איסוף נתונים אודות המטופל ממקורות קיימים. התייחס לסעיפים הבאים: (15 נקודות)
 - פרטים סוציו דמוגרפיים
 - אשפוז נוכחי – סיבת פנייה לאשפוז ואבחנה רפואית נוכחית
 - מחלות רקע, כולל ניתוחים
 - רגישות
 - טיפול תרופתי שמקבל: קבוע, באשפוז
 - ממצאי בדיקות רלוונטיות (מעבדה, הדמיה, אחר)
 - מידע נוסף רלוונטי עבור המטופל
 - אומדנים רלוונטיים
- נתח את האבחנה הרפואית העיקרית של המטופל, על-פי ספרות מקצועית עדכנית (15 נקודות)
 - הסבר בקצרה על אבחנתו הרפואית העיקרית של המטופל ועל הפתופיזיולוגיה
 - ערוך השוואה (יש להציג בטבלה) בין המטופל למוצג בספרות ע"פ הפרמטרים הבאים: אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, דרכי אבחון, סימנים ותסמינים קליניים, דרכי טיפול והסיבוכים.
 -

שלב האבחון (20 נקודות)

- זהה והגדר את כל הבעיות הסיעודיות של המטופל, קיימות וצפויות.

שלב התכנון והיישום (30 נקודות)

- בחר 4 בעיות סיעודיות חשובות ביותר (קיימות ו/או צפויות). נסח את הבעיה הסיעודית כאבחנה סיעודית מלאה לפי PES (Problem, Etiology, Sign/Symptoms)
- לגבי כל אחת מהאבחנות הסיעודיות שנבחרה בסעיף קודם:
 - קבע קריטריונים להערכה \ תוצאות רצויות לטווח קצר ו/או ארוך
 - תכנן התערבות סיעודית בהתבסס על התוצאות הרצויות שקבעת תוך התחשבות ב:
 - סדר ביצוע הפעולות
 - תדירות ביצוע ההתערבות הנדרשת

- צרכיו והעדפותיו של המטופל
- עיתוי הביצוע
- האחריות לביצוע (מי יבצע את הפעולה, כולל צוות רב מקצועי)
- הוראות רפואיות ו/או פרוטוקולים מחלקתיים

שלב ההערכה (20 נקודות)

- רשום את התוצאות של ההתערבות בהתאם לקריטריונים להערכה שנקבעו
- קבע באיזו מידה הושגו מטרות ההתערבות (באופן מלא, חלקי, כלל לא)

כללי עריכה אקדמית:

- * את העבודה יש להגיש בהתאם לכללי עריכה אקדמית: דף שער, תוכן עניינים, מספור עמודים, רישום ביבליוגרפי על פי כללי APA בגוף העבודה וברשימת הביבליוגרפיה, גופן David גודל 12 בעברית וגופן Times New Roman גודל 12 באנגלית, רווח כפול בין השורות.

נספח ג': הנחיות למטלה מונחת בהתנסות קלינית שנייה

דיון קליני

מטרות

- קיום למידה פעילה המשלבת ידע קליני בהתאמה למצבים מייצגים בהתנסות הקלינית, תוך כדי פיתוח מיומנויות של חשיבה קריטית וקבלת החלטות.
- שיתוף קבוצת הלומדים בידע וגישות שונות.

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

נושא הדיון: _____

ניקוד	ציון	פרקים	הערות המדריך
		16. מבוא	
5		ה. הצגת הנושא ותוכנית הדיון	
		ו. הרציונל לבחירת הנושא	
		17. מהלך הדיון	
20		הצגת המטופל בהתבסס על תוכנית הטיפול (רקע, אומדנים, תרופות באשפוז, בדיקות מעבדה)	
10		הצגת הבעיות הסייעודיות לפי PES (עד 4 בעיות)	
20		השוואת האבחנה העיקרית של מטופל לספרות (אטיולוגיה וגורמי סיכון, ביטויים קליניים, דרכי אבחון, סיבוכים ודרכי טיפול)	
25		הצגת מאמר אקדמי עדכני (5 שנים אחרונות) הרלוונטי למצב המטופל	
		18. סיכום	
5		סיכום תכני הדיון	
		19. ניהול דיון על ידי הסטודנט	
5		הצגה על פי קריטריונים אקדמאים	
5		הפעלת הקבוצה באמצעים מגוונים ומעוררי עניין	
5		בהירות, רצף לוגי	

* משך הצגת הדיון הקליני 20 דקות.

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

מספר קורס 0162.7205 התנסויות במחלקה הדחופה 7 ש"ס

מועד ההתנסות: תשפ"ו שנה ב', סמסטר ב'

מתאמת: יערה ארוך אילון

ראשי חטיבה:

Efrat.yallow@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, זיוה טל	RN, SNP, MHA	אפרת ווסיהון- יאלו
Yizhaqm@tlvmc.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, שיינברון	RN, EMT-P, MHA	יצחק מימראן
Yinnush@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות, פט מתיוס	RN, MA	אינה יבדייב

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il
מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il
גב' איאת כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

שעות קבלה: בתאום מראש

רציונל

בשנים האחרונות, כחלק ממגמה כלל עולמית, אנו עדים לעלייה מתמדת במספר הפונים לקבלת טיפול במחלקות לרפואה דחופה. מצב זה הוביל להאצת תהליך התמקצעות של צוותי רפואה ואחיות ולפיתוח גוף ידע ייחודי ופרוטוקולי טיפול אוניברסליים המקובלים ברמה בינלאומית. אחיות במחלקה לרפואה דחופה נדרשות להפגין ידע נרחב, וליכולת של מיומנויות קליניות לצורך מתן טיפול מיידי במצבי בריאות אקוטיים בתחומים השונים.
ההתנסות במחלקה זו מאפשרת לסטודנט להיחשף למצבי חירום השונים. הוא נדרש לבצע אומדנים מהירים ושיתופיים, לתת טיפולים ראשוניים במטרה לייצב את מצב המטופל, למנוע סיבוכים מיידיים ומאוחרים, ובכך ליטול חלק משמעותי בהצלת חיים.

מטרת ההתנסות

הסטודנט יעניק טיפול ראשוני למטופלים במצבים חריפים, ודחופים באתרי טיפול השונים במלר"ד, וזאת תוך יישום ידע ומיומנויות סיעודיות נבחרות, ובדגש על מיומנויות תקשורת בינאישית, הדרכת מטופלים ושמירה על בטיחות המטופל.

יעדי ההתנסות

הסטודנט:

1. יתנסה במיון וסיווג מטופלים ע"פ מצבם הקליני ובהתאם לעקרונות טריאז'
2. יאמוד את מצבו הבריאותי של המטופל ויזהה את הבעיה המרכזית
3. יקבע בעיות קיימות ו/או צפויות הקשורות במצבו של המטופל
4. יגדיר את מטרות ההתערבות המיידית ויעניק טיפול ראשוני עפ"י סדר עדיפויות נכון
5. יתכן ויבצע מיומנויות נדרשות המובילות לאבחון ומתן טיפול מהיר
6. יעקוב אחר מצבו הבריאותי של המטופל, יזהה שינויים ויפעל לייצוב מצבו
7. ישתתף בתהליך שחרור של מטופל מהמלר"ד או בהעברתו לאתר טיפול אחר
8. ישתמש במיומנויות תקשורת ייחודיות למטופל ומשפחתו המצויים במצבי דחק (אמפטיה, חמלה והקשבה...)
9. ישתתף באיתור וטיפול נפגעי אלימות/התעללות/הזנחה
10. ישתתף באיתור וטיפול במטופלים עם פגיעה/תלות בחומרים ממכרים: סמים ואלכוהול

שיטות הוראה

- התנסות במחלקה לרפואה דחופה וביצוע משימה לימודית אינטגרטיבית
- סימולציות

דרישות ההתנסות הקלינית

- הפגנת אחריות לקידום צורכי למידה
- השגת מטרות ההתנסות תוך עמידה במסכת השעות הנדרשות כמתחייב בתכנית הלימודים
- ביצוע משימה לימודית אינטגרטיבית בהתאם למה שנקבע ע"י בית הספר
- קבלת ציון עובר בסעיפים של התנהגות מקצועית ובטיחות בהערכה המסכמת

דרישות קדם

1. קורס בסיסי בהחייאה (BLS) ובעזרה ראשונה.
2. סיום הלימודים העיוניים והקליניים בחטיבת סיעוד המבוגר.

הערכת הקורס

- הערכה מסכמת של ההתנסות הקלינית - 85% מהציון הסופי
- משימה לימודית אינטגרטיבית - 15% מהציון הסופי
- ציון עובר משוקלל - 70

משימת למידה אינטגרטיבית

- מהווה 15% מהציון הסופי של ההתנסות הקלינית
- סוג ומועד ביצוע המשימה ייקבע ע"י בתי הספר
- ציון עובר של המשימה הינו: 70
- סטודנט שניכשל או נעדר ביום ביצוע המשימה, ציונו יחושב כאילו השיג 0 במשימה
- לא ניתן לערער על ציון המשימה
- במקרים חריגים בלבד, ניתן יהיה לקיים מועד מיוחד למשימה בהתאם לתקנון האוניברסיטה
-

ספרות חובה

American College of Surgeons, Committee on Trauma (2025). *ATLS- Advanced Trauma Life Support:*

Student course manual (11th ed.). American College of Surgeons.

American Heart Association (2020). *CPR & first aid algorithms*. American Heart Association.

<https://cpr.heart.org/en/resuscitation-science/cpr-and-ecc-guidelines/algorithms> Hinkle, J. L., Cheever, K. H., & Overbaugh, K. J. (2022). *Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing*. 15th edition. Wolters Kluwer Health.

Lippincott Williams & Wilkins. (2024). *Nursing 2025-2026 Drug Handbook*. 45th edition. Wolters Kluwer

תקנות, חוזרים, מדדי איכות ותוכניות לאומיות של משרד הבריאות (תיעוד לפי תחומי הלימוד):

משרד הבריאות. (2025) חוזר מנהל הסיעוד - 234/2025 - ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים

<https://www.gov.il/he/pages/nd-234-2025>

הגישה לפצועי טראומה

משרד הבריאות. (2011) חוזר המנהל הכללי - 27/2011 - הפנית מטופל לצילומי חזה ושלד במחלקות לרפואה דחופה, יחידות טראומה, טיפול נמרץ לסוגיו ומרפאות לרפואה דחופה בקהילה. הגנת המטופל מקרינה מייננת בחשיפה רפואית.

https://www.health.gov.il/hozer/mk27_2011.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2024 - 2013. שברים בצוואר הירך - מנותחים תוך 48 שעות.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

עקרונות טריאז' במלר"ד

משרד הבריאות. (2015) חוזר מנהל הרפואה - 2/2015 - מיון ראשוני במחלקות לרפואה דחופה - טריאז'.

https://www.health.gov.il/hozer/mr02_2015.pdf

משרד הבריאות. (2023) התכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2024 - 2013. זמן מהגעה למלר"ד ועד לביצוע טריאז' קליני.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת הנשימה

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 131/2017 - החלטה על מתן חמצן והפסקתו למטופל מבוגר באשפוז באמצעות מערכות זרימה נמוכה.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd127-2017/he/files_circulars_nd_ND127_2017.pdf

משרד הבריאות. (2023) חוזר מנהל הסיעוד- 204/2023- תפקיד האחות המוסמכת בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה- עדכון 2

https://www.health.gov.il/hozer/nd204_2023.pdf

מצבים דחופים במערכת הלב וכלי הדם

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 -דפיברילציה באמצעות מכשיר חצי אוטומטי.

<https://www.gov.il/he/pages/nd43-01>

משרד הבריאות. (2005) חוזר מנהל הסיעוד -60/2005 - ריענון ידע בנושא החייאה (CPR).

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd60-2005/he/files_circulars_nd_ND60_2005.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. ביצוע PCI תוך 90 דקות, מההגעה לבית חולים במטופל עם STEMI.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת העצבים

משרד הבריאות. (2021) חוזר מנהל הסיעוד- 190/2021- ביצוע הערכה נוירולוגית באמצעות אומדן Stroke Scale National Institute of Health (NIHSS) במטופל עם חשד או בעת אירוע מוחי.

https://www.health.gov.il/hozer/nd190_2021.pdf

תפקיד האחות המוסמכת בטיפול במטופל עם - 191/2022 -הסיעוד מנהל חוזר הבריאות. (2022) משרד

[https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd191-](https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd191-2022/he/files_circulars_nd_nd191_2022.pdf)

[2022/he/files_circulars_nd_nd191_2022.pdf](https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd191-2022/he/files_circulars_nd_nd191_2022.pdf)

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. זמן חיוני מהכניסה לבית חולים ועד לביצוע MRI/CT ראש בחולים עם אירוע חד במוח.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים

2013- 2024. מתן טיפול טרומבוליטי תוך ורידי (IV rt-PA) ו/או ביצוע צנתור מוחי לאחר שבץ מוח איסכמי

חד.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים אנדוקריניים ומטבוליים

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 121/2017 - החלטה על הזרקת גלוקגון לחולה סוכרת בהיפוגליקמיה חמורה ומסכנת חיים.

https://www.health.gov.il/hozer/ND121_2017.pdf

פגיעות בעלי חיים

משרד הבריאות. (2021) חוזר ראש שירותי בריאות הציבור - 02/2021 - ההנחיות למניעת הכלבת באדם.

<https://www.gov.il/he/pages/bz02-2021>

מצבי חירום, אסון ואירוע רב נפגעים

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 - הזרקה ישירה של תרופות לווריד באירוע ביולוגי-כימי, חומרי לחימה כימיים.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd43-01/he/files_circulars_nd_ND43_01.pdf

משרד הבריאות. (2015) חוזר שירות בריאות הציבור - 6/2015 - מניעת הדבקה בדלקת נגיפית מסוג C I B - לאחר חשיפה לדם ו/או לנוזלי גוף אחרים.

<https://www.gov.il/he/pages/bz06-2015>

טופס המלצה לביצוע מיומנויות נדרשות במלר"ד

שם הסטודנט _____ שנה _____ מחזור _____

תאריך התנסות: _____ :

הערות המדריך הקליני	ביצוע סמן V	מיומנויות	
		1. מיון וסיווג מטופלים עפ"י עקרונות שיטת ה- TRIAGE	
		אומדן, זיהוי בעיות דחופות והגדרת אבחנות סיעודיות לפי מערכות	
		2. מצב הכרה	
		3. נתיב אויר	
		4. מערכת הנשימה	
		5. מערכת עיכול	
		6. מערכת קרדיוסקולרית וסטטוס המודינמי	
		7. מערכת העצבים וסטטוס נוירולוגי	
		8. אומדן כאב	
		9. אומדן סימני אלימות/התעללות	
		10. סיכון לנפילה	
		11. ביצוע סקר ראשוני וסקר שניוני עפ"י עקרונות ATLS בפצוע טראומה	
		12. ביצוע ופענוח אק"ג	
		13. חיבור למוניטור ופיענוח סימנים חיוניים בהקשר הקליני של מצב המטופל,	
		14. בדיקת שתן ב- STICK /מכונה. אומדן שארית שתן – US rest	
		15. החדרת עירווי לווריד פריפרי ושאיבת דם, לרבות לבדיקת גזים בדם	
		16. מעקב אחר תוצאות בדיקות עזר (מעבדה, דימות וייעוץ מקצועי) פענוח וזיהוי חריגים	
הערות המדריך הקליני	ביצוע סמן V	השתתפות וביצוע פעולות כחלק מתוכנית הטיפול:	
		17. מתן תרופות באינהלציה	
		18. מתן חמצן באמצעי התואם את מצבו הקליני של המטופל	
		19. החדרת קטטר לשלפוחית שתן	
		20. החדרת זונדה לקיבה	
		21. מתן תרופות (IV, IM, SC, PO) ונוזלים עפ"י הוראה רפואית כתובה וחתומה.	
		22. סיוע בביצוע פעולות כירורגיות: תפירה, הדבקה, פתיחת אבצס וכד'	
		23. סיוע בפעולות החיאה/הנשמה	
		24. טיפול ראשוני בפצעים ובשברים – חבישת פצעים, סיוע בביצוע קיבוע, גבס, מתלה, צווארון	
		25. סיוע בטיפול ראשוני בכוויות	
		26. סיוע בטיפול ראשוני במטופל עם הרעלה	
		27. סיוע בטיפול ראשוני בנפגעי אלימות עפ"י הנהלים המקובלים	

		העברה/ שחרור מטופל:
	28.	השתתפות בהעברת מטופל מהמלר"ד למחלקות אשפוז/ מכונים/ מרפאות/ מרכז רפואי אחר עפ"י הנהלים המקובלים
	29.	שחרור מטופל ממלר"ד עפ"י הנהלים המקובלים

שם המדריך הקליני: _____

חתימת המדריך: _____ תאריך חתימה: _____

חתימת הסטודנט: _____ תאריך חתימה: _____

חתימת ראש חטיבה: _____

מספר קורס : 0162.7320+7322

בריאות וחולי בשעת חירום ומצבי אסון- תשפ"ו

שיעור, 3.5 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ב'

מתאמת: יערה ארוך אילון

ראשי חטיבה:

Efrat.yallev@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, זיוה טל	RN, SNP, MHA	אפרת ווסיהון- יאלו
Yizhaqm@tlvmc.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, שיינברון	RN, EMT-P, MHA	יצחק מימרן
Yinnush@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות, פט מתיוס	RN, MA	אינה יבדיב

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il
מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il
גב' איתא כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

שעות קבלה: בתאום מראש
רציונל

אחיות ואחים באשפוז ובקהילה נדרשים לידע ומיומנויות ייחודיות בכדי לתת מענה הולם ומקצועי במצבים דחופים וטראומה בשגרה ובחירום. המטרה העיקרית של מתן טיפול במצבים אלו הינה הצלת חיים ומניעת נכות. לצורך כך פותחו תורות ופרוטוקולים טיפוליים המאפשרים מתן טיפול מהיר וממוקד במצבים קליניים שונים.

הקורס יעסוק בהקניית ידע עיוני ומיומנויות במתן טיפול ראשוני מציל חיים, במצבים דחופים וטראומה. הלמידה תתמקד בתפקיד האחיות בטיפול בפצוע הבודד במלר"ד, על פי תורת ה- (ATLS Advanced Trauma Life Support) בשגרה, באירוע רב-נפגעים (אר"ן), באירוע טוקסיקולוגי המוני (אט"ה), אטומי, ביולוגי, כימי (אב"כ) ובמצבי אסון שונים. כמו כן, תכני הקורס יכללו פיתוח מיומנות לחשיבה קריטית וקביעת קדימויות בטיפול על פי עקרונות הטריאז'

מטרות הקורס

- לחשוף את הסטודנט למתן טיפול ראשוני הנדרש להצלת חיים ומניעת נכות במצבים דחופים ובפצועי טראומה

יעדים

- לפתח מיומנות של חשיבה קריטית במצבים דחופים ובחירום
- לפתח מיומנויות של אומדנים דחופים וממוקדים המסייעים בזיהוי מצבים מסכני חיים
- לקבוע התערבות טיפולית וקדימויות טיפול על פי עקרונות הטריאז'
- להקנות ידע על טיפול בנפגעים ומשפחותיהם באירוע רב-נפגעים (אר"ן) ובמצבי אסון
- להכיר את המערך הטיפולי במצבי חירום בשגרה, באר"ן ובאסון

שיטות הוראה

הרצאות, הצגת תרחישים מתגלגלים ודיונים, יום עיון ולמידה עצמית

דרישות הקורס

- הנוכחות חובה בשיעורים בהתאם לתקנון האוניברסיטה
- השתתפות פעילה בשיעורים, תרגול ובדיונים

דרישות קדם

- סיום קורס עזרה ראשונה והחייאה בסיסית (BLS)
- סיום לימודים עיוניים וקליניים בחטיבת סיעוד המבוגר

הערכת הקורס

בחינה מסכמת בכתב. ציון עובר 60-

נושאי הקורס

שעות הוראה אקדמיות	תכנים	נושא
2	עקרונות טריאז' כשיטה לקביעת סדר קדימויות בטיפול • Canadian Triage and Acuity Scale (CTAS) • Australasian Triage Scale (ATS) • Emergency Severity Index (ESI) האתגרים בתהליך טריאז' בעבודת האחות במלר"ד	עקרונות טריאז'
במצבי חירום בטרומה		
4	עקרונות טיפול בפצוע טראומה על פי תורת ה- Advanced ATLS Trauma Life Support • מנגנוני פגיעה • "שעת הזהב" • מודל גלי התמותה • הגישה לנפגע טראומה במלר"ד • סבב ראשוני • סבב שניוני	מבוא לטרומה

	עבודת צוות טראומה	
2	- מצבים חירום בנתיב אוויר: - אומדן וניהול נתיב אוויר בפצועי טראומה ובמטופלים שאינם פצועי טראומה	שלב ה-A: ניהול נתיב אוויר
4	- אומדן נשימה ובית חזה - זיהוי וטיפול בפגיעות חזה חודרות וקהות - פגיעות מסכנות חיים שמחייבות אבחון -בסקר הראשוני: - Airway obstruction - Tension pneumothorax - Massive hemothorax - Open pneumothorax - Tracheal/ Bronchial Tree Injuries - Cardiac tamponade - Cardiogenic Shock, Obstructive shock - פגיעות מסכנות חיים נוספות- בסקר השניוני: - Simple Pneumothorax - Flail chest - Pulmonary contusion - Blunt cardiac injury - Traumatic aortic disruption - Traumatic diaphragmatic injury - Blunt esophageal rupture	שלב ה-B: נשימה-פגיעות חזה
4	אומדן, שיטות אבחון וטיפול ב: - חבלות בטן קהות וחדות - פגיעות אגן - זיהוי וטיפול במצבי הלם: Hemorrhagic Shock - פגיעות שריר שלד - תסמונת המדור - Compartment Syndrome - פגיעות מעיכה והדף - Crush Syndrome - Traumatic rhabdomyolysis - Hypovolemic Shock	שלב ה-C: פגיעות בטן, אגן פגיעות שרירים ושלד
2	- אומדן נירולוגי: מצב הכרה, אישונים, אומדן תחושתי ומוטורי - זיהוי וטיפול במצבים מסכני חיים: - פגיעות ראש: עלייה בלחץ התוך-גולגולתי, בצקת מוחית, שברים בגולגולת, שבר בבסיס הגולגולת, זעזוע מוח ודימומים תוך-גולגולתיים - פגיעות עמוד שדרה - הלם - Neurogenic & Spinal shock	שלב ה-D: חבלות ראש ועמוד שדרה
2	הגישה לפצוע כוויית בשלב החרף - הערכה וטיפול בסוגי כווייה שונים: תרמית, כימיות, חשמל - שאיפת עשן - הרעלת פחמן חד חמצני (CO)	כוויית ושאיפת עשן

	• הרעלות ציאניד • טיפול בתא לחץ	
2	עקרונות ודגשים בגישה הטיפולית בפצועי טראומה באוכלוסיות: • נשים הרות • ילדים • קשישים	טראומה באוכלוסיות מיוחדות
מצבים דחופים שלא על רקע טראומה		
2	• קוצר נשימה - אבחנה מبدלת • מצבים שכיחים הגורמים לאי ספיקה נשימתית • התלקחות של - COPD, Asthma • שימוש קליני בגזים בדם - Acid base balance • עקרונות מתן חמצן ואינהלציה • NIPPV - עקרונות הנשמה לא פולשנית במצב אקוטי • הטיפול התרופתי במצבים אלה	מצבים דחופים במערכת הנשימה
4	• הגישה למטופל עם כאבים בחזה ואבחנה מبدלת • Acute coronary syndrome (ACS) • Myocardial Infarction (MI) • Acute heart failure (AHF) • הגישה הטיפולית בבצקת ריאות סוערת • הגישה למטופל עם הפרעות קצב הלב ○ הפרעות קצב מהירות ○ הפרעות קצב איטיות • הגישה למטופל בדום לב • הטיפול התרופתי במצבים אלה	מצבים דחופים במערכת הלב וכלי הדם
2	• אבחנה מبدלת של הפרעות נוירולוגיות חריפות • הגישות למטופל עם חשד או בעת אבחנה: ○ שבץ מוחי חד ○ מחלת פרכוס • הטיפול התרופתי במצבים אלה	מצבים דחופים במערכת העצבים
2	• כאב בטן - אבחנה מبدלת • הגישה לבטן חריפה - Peritonitis • מצבי חירום כירורגיים שכיחים: ○ חסימת מעי ○ דימום מדרכי העיכול	מצבי חירום במערכת העיכול
2	• Sepsis & Septic shock • Hypoglycemia • DKA and HHNS	מצבי חירום מטבוליים ואנדוקריניים
4	• הגישה למטופל בחשד להרעלת תרופות וחומרים	הרעלות תרופות, חומרים ותגובה

	• הגישה הטיפולית בתגובה אנפילקטית (Anaphylactic Shock) • הרעלת מזון (Botulism) • הרעלת חומרים קורוזיביים (חומצה/בסיס) • הרעלת תרופות: אקמול, אופיאטים, בנזודיאזפינים, חוסמי בטא וחוסמי תעלות סידן • שימוש לרעה בתרופות, סמים ואלכוהול • הרעלת אלכוהול חריפה - Delirium tremens	אלרגית
2	• נשיכות אדם, כלב ומחלת הכלבת • עקיצות חרקים וזוחלים - דבורה, דבור, עקרב ועכביש • הכשת נחש	פגיעות בעלי חיים
2	• פגיעות חום, פגיעות קור • טביעה וכמעט טביעה • פגיעות צלילה, מחלת דה קומפרסיה (חומר להעשרה)	פגיעות סביבה ואקלים
לימוד עצמי	• על פי רשימה ביבליוגרפית	חוזרים, נהלים ומדדי איכות
42		סה"כ

ספרות חובה:

American College of Surgeons, Committee on Trauma (2025). *ATLS- Advanced Trauma Life Support: Student course manual* (11th ed.). American College of Surgeons.

American Heart Association (2020). *CPR & first aid algorithms*. American Heart Association.

Hinkle, J. L., Cheever, K. H., & Overbaugh, K. J. (2022). *Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing*. 15th edition. Wolters Kluwer Health.

Lippincott Williams & Wilkins. (2024). *Nursing 2025-2026 Drug Handbook*. 45th edition. Wolters Kluwer

תקנות, חוזרים, מדדי איכות ותוכניות לאומיות של משרד הבריאות (תיעוד לפי תחומי הלימוד):

משרד הבריאות. (2025) חוזר מנהל הסיעוד - 234/2025 - ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים

<https://www.gov.il/he/pages/nd-234-2025>

הגישה לפצועי טראומה

משרד הבריאות. (2011) חוזר המנהל הכללי - 27/2011 - הפנית מטופל לצילומי חזה ושלד במחלקות לרפואה דחופה, יחידות טראומה, טיפול נמרץ לסוגיו ומרפאות לרפואה דחופה בקהילה. הגנת המטופל מקרינה מייננת בחשיפה רפואית.

https://www.health.gov.il/hozer/mk27_2011.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013-2024. שברים בצוואר הירך- מנותחים תוך 48 שעות.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

עקרונות טריאז' במלר"ד

משרד הבריאות. (2015) חוזר מנהל הרפואה - 2/2015 - מיון ראשוני במחלקות לרפואה דחופה- טריאז'.

https://www.health.gov.il/hozer/mr02_2015.pdf

משרד הבריאות. (2023) התכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013-2024. זמן מהגעה למלר"ד ועד לביצוע טריאז' קליני.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת הנשימה

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 131/2017 - החלטה על מתן חמצן והפסקתו למטופל מבוגר באשפוז באמצעות מערכות זרימה נמוכה.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd127-2017/he/files_circulars_nd_ND127_2017.pdf

משרד הבריאות. (2023) חוזר מנהל הסיעוד- 204/2023- תפקיד האחיות המוסמכות בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה- עדכון 2

https://www.health.gov.il/hozer/nd204_2023.pdf

מצבים דחופים במערכת הלב וכלי הדם

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 - דפיברילציה באמצעות מכשיר חצי אוטומטי.

<https://www.gov.il/he/pages/nd43-01>

משרד הבריאות. (2005) חוזר מנהל הסיעוד - 60/2005 - ריענון ידע בנושא החייאה (CPR).

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd60-2005/he/files_circulars_nd_ND60_2005.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. ביצוע PCI תוך 90 דקות, מההגעה לבית חולים במטופל עם STEMI.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת העצבים

משרד הבריאות. (2021) חוזר מנהל הסיעוד - 190/2021 - ביצוע הערכה ניורולוגית באמצעות אומדן Stroke Scale National Institute of Health (NIHSS) במטופל עם חשד או בעת אירוע מוחי.

https://www.health.gov.il/hozer/nd190_2021.pdf

תפקיד האחות המוסמכת בטיפול במטופל - 191/2022 - הסיעוד מנהל חוזר הבריאות. (2022) משרד עם חשד לאירוע מוחי חד במערך האשפוז והקהילה.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd191-2022/he/files_circulars_nd_nd191_2022.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. זמן חציוני מהכניסה לבית חולים ועד לביצוע MRI/CT ראש בחולים עם אירוע חד במוח.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. מתן טיפול טרומבוליטי תוך ורידי (IV rt-PA) ו/או ביצוע צנתור מוחי לאחר שבץ מוח איסכמי חד.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים אנדוקריניים ומטבוליים

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 121/2017 - החלטה על הזרקת גלוקגון לחולה סוכרת בהיפוגליקמיה חמורה ומסכנת חיים.

https://www.health.gov.il/hozer/ND121_2017.pdf

פגיעות בעלי חיים

משרד הבריאות. (2021) חוזר ראש שירותי בריאות הציבור - 02/2021 - ההנחיות למניעת הכלבת באדם.

<https://www.gov.il/he/pages/bz02-2021>

מצבי חירום, אסון ואירוע רב נפגעים

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 - הזרקה ישירה של תרופות לווריד באירוע ביולוגי- כימי, חומרי לחימה כימיים.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd43-01/he/files_circulars_nd_ND43_01.pdf

משרד הבריאות. (2015) חוזר שירות בריאות הציבור - 6/2015 - מניעת הדבקה בדלקת נגיפית מסוג C ו B -לאחר חשיפה לדם ו/או לנוזלי גוף אחרים.

<https://www.gov.il/he/pages/bz06-2015>

בריאות וחולי בשעת חירום ומצבי אסון

רציונל

הקורס יעסוק בהקניית ידע בסיסי בתחום מתארי החירום השונים אליהם ערוכה ונערכת מדינת ישראל, בהתייחס לעקרונות מתן המענה במערכת הבריאות לטיפול בנפגעים, בבתי החולים ובקהילה, באירוע רב-נפגעים (אר"ן), באירוע טוקסיקולוגיה המוני (אט"ה) ובמצבי אסון שונים, תוך מתן דגשים ייחודיים לתפקיד האחיות וסמכויותיה המשתנות במתארי החירום השונים.

מטרות

להקנות ידע בסיסי בתחום

בסיום הלימודים העיוניים הסטודנט יכיר את:

1. סוגי אר"ן- קונבנציונליים ובלתי קונבנציונליים
2. מתארי החירום והאיומים האפשריים על מדינת ישראל (תרחישי ייחוס)
3. מבנה מערכת הבריאות בחירום ובאסון
4. גופי החירום השונים והממשק ביניהם באירועי חירום ואסון
5. עקרונות העבודה של הצוותים הרפואיים במצבי חירום ואסון
6. הסמכויות של אחות במצבי חירום ואסון

שיטות הוראה

יום עיון - יתקיים באוניברסיטה- המועד יפורסם במהלך סמסטר א'

דרישות

- נוכחות חובה

- השתתפות פעילה

דרישות קדם

- סיום קורס עזרה ראשונה והחייאה בסיסית (BLS)
- סיום לימודים עיוניים וקליניים בחטיבת בריאות וחולי המבוגר

הערכת הקורס

- בחינה מסכמת בכתב 100% (ציון עובר 60)
- החומר בקורס זה יבחן כחלק מהמבחן המסכם בסיעוד במצבים דחופים, טראומה, מצבי חירום ואסון

תכני הקורס

שעות הוראה אקדמיות	תכנים	נושא:
2	היערכות מערכת הבריאות בחירום, גופים מרכזיים (מד"א, כב"א, פקע"ר וכו') והממשק ביניהם עקרונות מענה, כלליים וגישת ה- All Hazard Approach	מבוא לשעת חירום
2	היערכות מערכת הבריאות לאירוע רב נפגעים (אר"ן), קונבנציונלי בדגש על המלר"ד והצוות הסיעודי, אתרים ותפקידים	אירוע רב נפגעים קונבנציונלי
2	היערכות מערכת הבריאות למתארים בלתי קונבנציונליים (חל"ך, אט"ה, קרינה, אבח"ר)	אירוע רב נפגעים בלתי קונבנציונלי
1	היערכות ספציפית של מערכת הבריאות לתרחישי ייחוס שכיחים- רעידת אדמה, איום צבאי ואיום על העורף	תרחישי ייחוס שכיחים
למידה עצמית	הסמכויות של האחות במתארי החירום השונים	סמכויות האחות בחירום
7		סה"כ

ספרות חובה

American College of Surgeons, Committee on Trauma (2025). *ATLS- Advanced Trauma Life Support: Student course manual* (11th ed.). American College of Surgeons.

Hinkle, J. L., Cheever, K. H., & Overbaugh, K. J. (2022). *Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing*. 15th edition. Wolters Kluwer Health.

Lippincott Williams & Wilkins. (2024). *Nursing 2025-2026 Drug Handbook*. 45th edition. Wolters Kluwer

הנחיות ונהלים של האגף לשעת חירום, משרד הבריאות ופיקוד העורף: משרד הבריאות, האגף לשעת חירום, תורת אירוע רב נפגעים (אר"ן) קונבנציונאלי, 2016

משרד הבריאות. (2025) חוזר מנהל הסיעוד - 234/2025 - ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים

<https://www.gov.il/he/pages/nd-234-2025>

- נוהל הפעלת מרכז רפואי בחירום (מצב הסלמה/מלחמה), 2020.
- עקרונות הטיפול הרפואי בעת רעידת אדמה, 2016.
- תו"ל רעידת אדמה: מענה בתי חולים, יולי 2016.
- נוהל אירוע רב נפגעים ילדים, 2015.
- היערכות לאירוע רדיולוגי, 2006.
- התמודדות עם אירוע ביולוגי חריג, 2011.
- המענה לאירוע טוקסיקולוגיה, 2019.
- הנחיות לטיפול בנפגעי חל"ך בבתי החולים, 2013.

מס' קורס: 0162.7244

תשפ"ו

בריאות וחולי האשה – קליני תשפ"ו

התנסות קלינית: 7 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ב', סמסטר ב'

מתאמת: גב' אומיימה סלאמה

omaimakh@gmail.com	דוא"ל:	ראשי חטיבה: אומיימה סלאמה - RN,CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות פט מתיוס
hagit.nuphar@sheba.health.gov.il	דוא"ל:	חגית נופר - RN,CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות שיבא
rinatse@tlvmc.gov.il	דוא"ל:	רינת סגל - RN,CNM, MPH ביה"ס האקדמי לאחיות שיינברון

שעות קבלה: בתיאום מראש

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il
מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il
גב' איתא כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

רציונל

הקורס עוסק בבריאות ובחולי במעגל חיי האשה מתוך מבט ביולוגי, נפשי וחברתי. הקורס מקנה ידע עדכני ומבוסס ראיות, ומדגיש את חשיבות ההקשר התרבותי והחברתי בהשפעתו על חוויות הבריאות של נשים. ההתנסות הקלינית מאפשרת פיתוח מיומנויות קליניות, חשיבה ביקורתית ורגישות מגדרית. כאחים וכאחיות מוסמכים אנו מחויבים/יות לליווי, לתמיכה ולהעצמת נשים בכל שלבי חייהן ובכל מסגרות הטיפול – באשפוז ובקהילה.

מטרות ההתנסות

- להבין את הקשר בין גוף, נפש והשפעת החברה בבריאות האשה.
- לרכוש מיומנויות קליניות תוך התייחסות להיבטים ביופסיכוסוציאליים ולכשירות תרבותית.
- לפתח תקשורת אמפטית ותומכת עם נשים ומשפחותיהן.
- לחזק חשיבה ביקורתית וקבלת החלטות מבוססת ראיות.
- לרכוש כלים לפיתוח, להדרכה ולקידום בריאות בקרב נשים.

יעדי ההתנסות

- הסטודנטים יזהו וישלבו לצד הידע הקליני עקרונות של בטיחות, חוק ואתיקה מקצועית.
- הסטודנטים יזהו מצבים קליניים רלוונטיים לאורך חיי האישה, יכירו את עקרונות ושיטות טיפול סיעודי מותאמות, ויבצעו התערבויות מקצועיות תוך התייחסות לשינויים פיזיולוגיים ופתולוגיים שכיחים ולהשפעתם על האישה ומשפחתה.
- הסטודנטים יזהו ויבינו שינויים נורמטיביים - פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים בשלבי תקופת ההיריון השונים, בלידה ובמשכב הלידה.
- הסטודנטים יבחינו בסטיות מהנורמה ובשינויים פתולוגיים לאורך תקופת ההיריון, הלידה ומשכב הלידה, ויבצעו הערכה והתערבות סיעודית מותאמת.
- הסטודנטים יכירו ויבצעו אומדנים רלוונטיים, הערכה קלינית, ויפעלו בהתאם לממצאים.
- הסטודנטים יזהו, תהליכים שפירים וממאירים באברי הרבייה, יבינו את עקרונות האבחון והטיפול על רצף רמות המנע, ויבצעו התערבויות מותאמות במצבים נורמטיביים ופתולוגיים בגיל המעבר והזקנה.
- הסטודנטים יזהו בעיות הקשורות לאיברי הרבייה (כגון: דימומים וזיהומים) ולפריון, וידעו דרכי אבחון וטיפול. הסטודנטים יבינו את ההשלכות הביו-פסיכו-סוציאליות של בעיות אלה.
- הסטודנטים יזהו צרכי הדרכה של האישה ומשפחתה, יבצעו התערבות בהתאם לאבחנות, לעקרונות הטיפול הסיעודי ולרמות המנע.

שיטות הוראה

- הדרכה קבוצתית
- למידה עצמית
- סימולציות
- דיונים קליניים
- משחקי למידה

דרישות ההתנסות

- נוכחות חובה בכל שעות ההתנסות על פי תקנון התוכנית.
- השתתפות פעילה בכל הדיונים והסימולציות הקליניים.
- הגשת מטלת ההתנסות בתיאום עם המדריכה הקלינית.
- למידה עצמית בהתאם לנדרש, לרבות נהלים, פרמקולוגיה, טיפול, הדרכה ותדריכים רלוונטיים לתחום.

דרישות קדם

- ציון עובר בקורס סיעוד האישה עיוני
- ציון עובר בכל הקורסים של שנה א' (מסטר א+ב+ק) (ק"ץ)

הרכב הציון

- מטלה - 15%
- הערכת התפקוד במהלך ההתנסות הקלינית - 85%

למידה עצמית לקראת ההתנסות

1. חשבון רוקחי
2. נהלים ופעולות סיעוד – ראה תדריך בריאות וחולי במעגל חיי האישה - עיוני
3. פרמקולוגיה - ראה תדריך בריאות וחולי במעגל חיי האישה - עיוני
4. ידע קליני בנושאים הרלוונטיים לשדה ההתנסות הקלינית

ספרות חובה

- Comerford, K. C. (Ed.). (2025). *Nursing Drug Handbook* (45th ed.). Wolters Kluwer
- Davidson, M., London, M., & Ladewig, P. (2024). *Olds' maternal-newborn nursing and women's health across the lifespan.* (12th ed.). Pearson.

נספחים

1. קריטריונים להערכת מטלת חובה בהתנסות

קריטריון	אחוז	ציון
הצגת המטופלת : איסוף נתונים ביו-פסיכו-סוציאלי והצגת פרטי המטופלת : פרטים סוציודמוגרפיים, רקע בריאותי, עבר מיילדותי (כולל נוסחה מיילדותית), מהלך ההריון ולידה, פרטי אשפוז נוכחי של האישה וגם של העובר/יילוד לרבות התייחסות לאומדנים סיעודיים מקובלים ורלוונטיים ולטיפול תרופתי	20%	
זיהוי והסבר ממצאים חריגים	5%	
הצגת כלל הבעיות הסיעודיות, הבעיה הסיעודית הנבחרת והרציונל לבחירתה	10%	
ניתוח הבעיה הרפואית שנבחרה (להשוות גורמי סיכון, אבחנה, טיפול וסיבוכים) בין הספרות למטופלת. הצגת ספרות/ מחקרים/ נהלים ותדריכים רלוונטיים המתייחסים לבעיה והשוואה ביניהם לבין העשייה שננקטה מול המטופלת (כולל הטיפול)	30%	
תיאור התמודדות האישה עם מצבה ופירוט גורמי תמיכה	5%	
בנית תוכנית טיפול סיעודי	20%	
סיכום הדיון	5%	
הצגת הדיון בצורה בהירה, רציפה ומעוררת עניין תוך הפעלת קבוצת הלומדים ובמסגרת הזמן הנדרש	5%	
ציון סופי	100%	

2. תדריך להתנסות קלינית במחלקת יולדות

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות של טיפול ביולדת וביולוד לאחר לידה על פי התהליך הסיעודי על רצף רמות המנע, תוך הבנת התהליכים אותן חווים היולדת, תינוקה ומשפחתה בתקופת משכב הלידה.

יעדים

הסטודנט/ית:

- יטפל ביולדת לאחר לידה
- יטפל ביולדת לאחר ניתוח קיסרי
- ידריך יולדת לטיפול עצמי
- ידריך יולדת לטיפול בתינוק
- ידריך יולדת ומשפחתה לקראת שחרור

מיומנויות להתנסות קלינית במחלקת יולדות

• **אומדנים:**

- כאב
- סימנים חיוניים
- גובה רחם/התכנסות הרחם
- כמות דימום
- מתן שתן
- אזור החיץ (פרינאום)
- פצע ניתוח קיסרי
- יכולת ירידה מהמיטה
- קשר אם-ילוד
- יכולת טיפול עצמי
- מצב נפשי
- החלטה למתן Anti D

• **הדרכה**

- הנקה
- טיפול עצמי
- טיפול ראשוני בילוד
- משכב לידה

3. תדריך להתנסות קלינית בחדר לידה

מטרה

ליישם מיומנויות ספציפיות לטיפול ביולדת ובמשמעותיים אחרים בחדר לידה תוך הבנת התהליכים המתרחשים במהלך הלידה ואחריה.

* מודגש כי כל התערבות תיעשה בפיקוח צמוד של מדריכה/מייילדת.

יעדים

במהלך ההתנסות הסטודנט:

- יצפה ויעקב אחר אישה בשלבי הלידה השונים.
- יאמוד התמודדות היולדת עם הכאב במהלך הלידה.
- ישתתף בניהול הטיפול הסיעודי ביולדת ובילוד בלידה פיזיולוגית.
- יאמוד את יחסי היולדת ואחר משמעותי בחדר לידה.

מיומנויות

- השתתפות באומדן יולדת המתקבלת לחדר לידה
- צפייה בבדיקה חיצונית
- חיבור למוניטור ופענחו
- ליווי היולדת בשלבי הלידה השונים
- אומדן כאב
- אומדן מצב היולדת
- אומדן מצב העובר
- אומדן התמיכה של האחר המשמעותי בחדר לידה
- צפייה בלידות מכשירניות/C.S.
- צפייה בלידות פתולוגיות

4. תדריך להתנסות קלינית במחלקת ילודים

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות לטיפול בילוד במצבי בריאות וחולי על פי התהליך הסיעודי על רצף רמות המנע בתקופת אשפוז לאחר הלידה.

יעדים

- הסטודנט/ית יתנסה בקבלת ילוד חדש למחלקה.
- הסטודנט/ית יטפל טיפול כוללני בילוד לאחר הלידה, במסגרת האשפוז.
- הסטודנט/ית ידריך את האישה לטיפול כוללני בילוד.

מיומנויות

- זיהוי ושיוך
- אומדן פיזיקאלי (כולל הגדרה על פי משקל הילוד, גיל ההריון)
- אומדן התנהגות אופיינית לאחר לידה (התפתחות חושית, ערנות ושינה)
- חיסונים ובדיקות
- טיפול כוללני (רחצה, סימנים חיוניים, טיפול בטבור ועוד)
- עידוד קשר אם-תינוק
- מעקב וטיפול בילוד במצבים חריגים כגון:
 - צהבת פיזיולוגית
 - היפוגליקמיה
 - אי שמירה על חום גוף
 - זיהומים אצל האם

5. תדריך להתנסות קלינית ביחידה להריון בסיכון גבוה

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות בטיפול באשה בהריון בסיכון גבוה תוך הבנת התהליכים העוברים על האשה ומשפחתה.

יעדים

- הסטודנט/ית יטפל טיפול כוללני בנשים הרות הסובלות ממחלות העלולות להשפיע על ההריון
- הסטודנט/ית יזהה ביטויים של מצבי דחק אצל המטופלת

רשימת מיומנויות

- חיבור למוניטור ופענוחו
- הדרכה לספירת תנועות עובר
- ליווי היולדת להתערבויות שונות :
 - U.S.
 - דיקור מי שפיר
 - היפוך חיצוני
- מעקב וטיפול בנשים הרות בסיכון גבוה במצבים שונים כגון :
 - ירידת מים מוקדמת
 - דימום
 - יתר ל.ד.
 - הריון מרובה עוברים
 - סכרת הריונית
 - צירים מוקדמים
 - IUGR/מיעוט מי שפיר

6. תדריך להתנסות קלינית במחלקת נשים

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות בטיפול בנשים במצבי בריאות וחולי שונים, על רצף החיים, תוך הבנת התהליכים העוברים על האישה ומשפחתה.

יעדים

הסטודנט/ית

- טפל טיפול כוללני בנשים הסובלות מבעיות בריאות שונות
- יזהה ביטויים של מצבי דחק

פירוט המיומנויות

- טיפול כוללני בנשים במצבים נבחרים:
 - זיהומים במערכת המין
 - הפלות/הפסקת הריון
 - הריון חוץ רחמי
 - טיפולי פריון
 - ניתוחים גניקולוגיים
 - הדרכה טרום/פוסט ניתוחית
 - הדרכה ספציפית למצבים נבחרים (לדוגמא: הדרכה לשחרור לאחר הפלה)
 - גידולים שפירים וממאירים במערכת המין

7. תדריך להתנסות קלינית במרכז לבריאות האישה

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות וטיפול בנשים במצבי בריאות שונים על רצף רמות המנע.

יעדים

הסטודנט :

- יכיר את השירותים השונים הניתנים בקהילה בתחום בריאות האישה
- ישתתף בביצוע התערבויות רפואיות וסיעודיות שונות
- ידריך נשים במצבים נבחרים

רשימת מיומנויות

- מעקב וטיפול בנשים במצבי בריאות וחולי :
 - תכנון משפחה
 - חינוך מיני
 - נשים הרות בסיכון נמוך
 - נשים הרות בסיכון גבוה
 - הדרכה למעקב לבדיקות תקופתיות (ממוגרפיה, בדיקה גניקולוגית ועוד)
 - הכנסת ספקולום
 - גיל המעבר
 - גידולים באברי המין הנשיים
 - אורודינמיקה
 - השתתפות בבדיקת רופא

8. תדריך להתנסות קלינית במחלקת התאוששות נשים / יולדות

מטרת ההתנסות

הכרה ויישום מיומנויות ספציפיות הקשורות לטיפול ביולדות בשעות הראשונות לאחר ניתוח קיסרי ובילוד הנמצא במחוברות מלאה בהתאוששות, כמו כן, בנשים לאחר ניתוחים גניקולוגיים ואורו גניקולוגיים, תוך פיתוח מיומנויות תקשורת באינטראקציה עם מטופלות ומשפחותיהן.

יעדים

הסטודט/ית :

- יטפל ביולדת לאחר ניתוח קיסרי / ניתוח גניקולוגי / ניתוח אורו גניקולוגי
- יבצע הדרכה טרום/ פוסט ניתוחית
- ידע לבצע אומדנים פוסט אופרטיביים מילדותיים
- יצפה בטיפול במטופלת לא יציבה
- יכיר מצבי חרום פוסט / פרה מילדותיים
- ידע לזהות מטופלות במצב מסכן חיים
- ידריך יולדת ומשפחתה על תהליך ההתאוששות ועל שחרור למחלקה

אומדנים

- הכרה
- מצב נפש
- נוירולוגי
- קשר אם-ילוד
- המודינמי ונשימתי
- אומדן ילוד
- התכנסות הרוחם וכמות הדימום
- אלימות במשפחה
- תפוקת שתן ואיכותו
- שלמות העור
- אזור החיץ (פרינאום)
- כאב
- חתך ניתוח

תרגול מיומנויות

- חיבור למוניטור קרדיאלי

- הכנסת VF
- נטילת דגימות דם ופרוש תוצאותיהן
- החדרת קטטר שתן
- מתן טיפול תרופתי IV , תוכנית נוזלים ותרופות ברות סיכון
- שאיבת קולוסטרום
- מתן דם ע"פ נוהל (יחד עם מדריכה)

הדרכה

- מעקב וביצוע אומדנים ושהייה בהתאוששות
- חיבור למוניטור
- הכנסת קטטר
- החדרה וטיפול ב VF
- שאיבת קולוסטרום להאכלה
- מתן אנלגטיקה פרופילקטית
- מתן דם
- שחרור מהמחלקה

הכרת עגלת החייאה ותכולתה

- בדיקה ותפעול דפיברילטור
- PECA ,IV PCA
- קטטר PG
- בקרי קטטר
- סוגי הרדמות והמעקב הנדרש
- צפייה בהכנסה ובטיפול ב AL
- צפייה בהכנסה ובהוצאת קטטר אפידורלי
- תרופות ספציפיות לכיווץ הרחם

9. תדריך להתנסות קלינית בפגיה

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות לטיפול בפג ובילוד במצבי בריאות וחולי בתקופת אשפוז בפגיה.

יעדים

הסטודנט/ית:

- יתנסה בקבלת פג/ילוד חדש למחלקה
- יטפל טיפול כוללני בפג/ילוד, במסגרת האשפוז בפגיה
- ישתתף בהדרכת ההורים לטיפול בפג/ילוד

מיומנויות

- זיהוי ושיוך
- טיפול כוללני: שקילה, מדידת חום גוף, מדידת חום אינקובטור, החלפת חיתול, הלבשה
- חיבור למוניטור: מדידת סטורציה, לחץ דם, דופק, מספר נשימות
- בדיקת מיקום זונדה/חיבור וניתוק זונדה להאכלה
- האכלה דרך זונדה/האכלה מבקבוק
- חיסונים ובדיקות
- חישוב תוכנית נוזלים
- חישוב מינוני תרופות והכנת תרופות
- מתן חמצן במשקפי חמצן / מסכה
- עידוד קשר אם-תינוק
- הדרכה לשאיבת חלב / הדרכה להנקה
- הכרת שיטת קנגרו
- ביצוע אומדנים:
- אומדן שלמות עור
- אומדן יציאות
- אומדן שארית זונדה – מרקם, צבע, כמות
- אומדן כאב בפגים ע"פ סולם NPASS

10. רשימת מושגים במיילדות

קיצור באנגלית	Definition of Terms	הגדרה ופירוש מושגים במיילדות
AA	Artificial Abortion	הפלה מלאכותית
AB	Abortion:	הפלה, לידה מוקדמת לפני שבוע 20
AC	Amniocentesis	דיקור מי שפיר
AEDF	Absence of End Diastolic Flow	העדר זרימה דיאסטולית
AFI	Amniotic Fluid Index	כמות מי שפיר
AGA	Average For Gestational Age	גודל מתאים לגיל ההריון
AROM	Artificial Rupture Of Membranes	פקיעת קרומים יזומה (מלאכותית)
AUS	Abdominal Ultrasound	אולטרסאונד בטני
BOH	Bad Obstetric History	הסטוריה מיילדותית גרועה
	Breech	(מצג) עכוז
BPP BPS	Biophysical Profile Biophysical Score	בדיקת אולטרסאונד שבדקת: תנועות עובר, טונוס שרירים, תנועות נשימה, כמות מי שפיר
CPD	Cephalo Pelvic Disproportion	חוסר התאמה בין ראש העובר לאגן האם
CRL	Crown-Rump Length	אורך העובר (בין ראש לעכוז)
CVS	Chorion Villi Sampling	דגימת סיסי שיליה
CS	Cesarean Section	ניתוח קיסרי, חתך קיסרי
EDD	Estimated Delivery Date	תאריך לידה משוער
EFW	Estimated Fetal Weight	הערכת משקל עובר
EP EUP	Ectopic Pregnancy Extra Uterine Pregnancy	הריון חוץ רחמי
	Full Term	לידה במועד
FHR	Fetal Heart Rate	דופק עוברי
FM	Fetal movements	תנועות עובר
GCT	Glucose Clearance Test	העמסת סוכר 50 גר'
GDM	Gestational Diabetes Mellitus	סכרת הריונית
GMP	Grand Multipara:	הריון חמישי או יותר
G	Gravida:	מספר של כל ההריונות כולל ההריון הנוכחי
GBS	Group B Streptococcus	סטרפטוקוקוס מסוג B
	Infant Mortality:	תמותת ילודים לאחר לידה
IUGR	Intrauterine Growth Retardation	האטה בגדילה תוך רחמית
IUFD	Intrauterine fetal death:	מות עובר תוך רחמי
IDDM	Insulin Dependent Diabetes Mellitus	סכרת תלויה באינסולין
LGA	Large For Gestational Age	גודל גדול לגיל ההריון
LSCS	Low Segment Cesarean Section	ניתוח קיסרי בסגמנט התחתון
LMP	Last Menstrual Period	וסת אחרון
MA	Missed Abortion	הפלה נדחית
MP	Multipara:	הריון שני או יותר

קיצור באנגלית	Definition of Terms	הגדרה ופירוש מושגים במיילדות
NST	Non Stress Test	מוניטור עוברי
NT	Nuchal Translucency	שקיפות עורפית
	Nullipara:	אשה שלא ילדה לאחר שבוע 20
NVD	Normal Vaginal Delivery	לידה נרתיקית רגילה
OCT	Oxytocin Challenge Test	מבחן מאמץ לאוקסיטוצין
OGTT	Oral Glucose Tolerance Test	העמסת סוכר 100 גר'
P	Para:	לידה לאחר שבוע 20 בהריון (חי או מת)
	Perinatal Mortality:	תמותת ילודים עד החודש הראשון לחייהם
	Post Term	הריון עודף: לידה לאחר שבוע 42
PET	Preeclamptic Toxemia	רעלת הריון
PIH	Pregnancy Induced Hypertension	עלייה בלחץ דם בהריון
PKU	Phenylketonuria	פנילקטונוריה
PMC	Premature Contraction	צירים מוקדמים
	Premature Labor:	לידה לאחר שבוע 20 עד שבוע 37
PROM	Premature rupture of membranes	ירידת מים לפני תחילת הצירים
PPROM	Preterm PROM	ירידת מים לפני המועד
PS	Partus Spontaneous	לידה ספונטנית
PS	per speculum	בדיקת צוואר הרחם בעזרת ספקולום
PTL	Preterm Labor	לידה מוקדמת
PV	per vagina	בדיקה נרתיקית
PG	Primigravida:	הריון ראשון
PG	Prostaglandins	פרוסטגלנדינים – הורמונים המבשילים את צוואר הרחם
	Primipara:	לידה ראשונה מעל שבוע 20 (חי או מת)
	Presentation	מצג
SA	Spontaneous Abortion	הפלה טבעית
S/D	(Flow) Systolic/Diastolic	יחס בין זרימות סיסטולית ודיאסטולית
SGA	Small For Gestational Age	גודל קטן לגיל ההריון
SROM	Spontaneous Rupture of Membranes	פקיעת קרומים ספונטנית
	Stillbirth:	עובר מת לאחר שבוע 20:
	Toco	ניטור פעילות רחמית בלבד במוניטור
TOLAC	Trial of Labor after Cesarean Section	נסיון לידה לאחר ניתוח קיסרי
TOP	Termination Of Pregnancy	הפסקת הריון
TT	Triple Test	תבחין משולש ("חלבון עוברי")
TVUS	Trans Vaginal US	אולטרסאונד טרנס וגינלי (נרתיקי)
	Transverse Lie	מנח רוחבי
US	Ultrasound	בדיקה על קולית
Vx	Vertex	(מצג) קודקוד
	Viability:	חיות - גיל בו העובר יכול שרוד מחוץ לרחם

קיצור באנגלית	Definition of Terms	הגדרה ופירוש מושגים במיילדות
VBAC	Vaginal Birth after CS	לידה נרתיקית לאחר ניתוח קיסרי
או"ס		אולטראסאונד
סק"מ		סקירת מערכות
תל"מ		תאריך לידה משוער
תו"א		תאריך וסת אחרונה

נוסחה מיילדותית

G_	P_	Ab_	Ep_	Cs_	Lc_	
Gravida	Para	Abortion	Ectopic P.	CS	Living Children	
מספר הריון נוכחי		לידות בעבר	הפלות בעבר	הריונות חוץ רחמיים בעבר	ניתוחים קיסריים בעבר	מס' ילדים חיים

מספר קורס : 0162.7215
תשפ"ו

התנסות קלינית בתחום הפג, הילד והמתבגר

התנסות קלינית 7 ש"ס (96 שעות)

מועד הקורס:	שנה ב' סמסטר ב' + קיץ
מתאמת:	גב' נטלי צירלין - RN, MHA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, וולפסון
ראשי חטיבה:	גב' יעל אלוני - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, זיוה טל
	גב' שרית קורנבלום - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, שינברון
	גב' אביטל בן עמי - RN, BA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, הלל יפה
שעות קבלה:	בתיאום מראש

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il
מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il
גב' איתא כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

רציונל

ההתנסות הקלינית בתחום בריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר מאפשרת יישום ידע תיאורטי וקליני, פיתוח חשיבה קריטית אינטגרטיבית בניהול הטיפול בפג, בילד, במתבגר ובבני המשפחה במסגרות טיפוליות שונות.

במהלך ההתנסות הסטודנטים ירכשו מיומנויות טיפול בסיסיות ומתקדמות בפקוח מדריך/כה קלינית, בהתבסס על עקרונות, סטנדרטים ונהלים, ברמת שליטה המותאמת לשלב הלימודים.

מטרה

יישום טיפול כוללני לפג, לילד למתבגר ומשפחתו במצבים שונים של בריאות וחולי ברמת מורכבות שונה, בהתאם לעקרונות הטיפול בתחום הילד והמתבגר. יעדים

הסטודנט/ית:

- יישם את הטיפול על בסיס עקרונות של בטיחות ואתיקה מקצועית.
- יפתח קשר טיפולי עם הילד ומשפחתו תוך שימוש במיומנויות תקשורת המותאמות לגיל הילד ורמת הבנתו.
- יזהה צורכי למידה של הילד ומשפחתו ויישום תוכנית הדרכה.
- יבצע התערבויות ייחודיות לתחום הפג, הילד והמתבגר.
- יזהה שינויים נורמטיביים-פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים, יזהה סטייה מהנורמה ויתכנן תוכנית התערבות.

דרישות קדם:

- ציון עובר בקורס בריאות וחולי הילד עיוני
- ציון עובר בקורס מיומנויות תמיכה ייעוץ והדרכה א'

אופן הוראה

- ההתנסות קלינית, אשר תתקיים במחלקות/יחידות נבחרות באשפוז ובקהילה.
- תמהיל המחלקות/היחידות ייקבע בכל בית ספר על פי השדות הקליניים הקיימים.

מטלות ההתנסות

- הצגת מטופל בקבוצת דיון (מפורט בנספח א').
- הגשת תוכניות טיפול במהלך ההתנסות (לשיקול דעת ראש החטיבה).

חובות הסטודנט

- נוכחות חובה בהתנסות בהתאם לתקנון תכנית הלימודים.
- הפגנת אחריות לקידום צרכיו הלימודיים.

הרכב הציון

1. הצגת נושא קליני- 15%
2. הערכת ההתנסות הקלינית- 85%

ספרות חובה:

- משרד הבריאות, החטיבה לענייני בריאות (2010). אמצעי זהירות שגרתיים במוסדות רפואיים; חוזר מנהל כללי 10/2010. https://www.health.gov.il/hozer/mr10_2010.pdf

- Comerford, K. (Ed.) (2024). *Nursing Drug Handbook*. Philadelphia, PA: Wolters.
- Hockenberry, M.J., Duffy, E.A., & Gibbs, K.D. (2024). *Wong's Nursing Care of Infants and Children* (12th ed.). St. Louis, MI; Elsevier

נספח א'

הצגת מטופל בקבוצת דיון בחטיבת הפג, הילד והמתבגר

מטרות

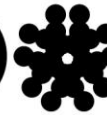
- הרחבת ידע קליני בתחום הפג, הילד והמתבגר, אינטגרציה בין הידע התיאורטי לבין יישום הטיפול בילד ובמשפחתו.
- פיתוח מיומנויות של חשיבה קריטית וקבלת החלטות בבריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר.

הנחיות להגשת הדיון הקליני

הדיון יועבר באמצעות מצגת/בכתב, משך הצגת הדיון הקליני כ-30 דקות (25 דקות הצגה ועוד 5 דקות לשאלת שאלות).

הכנת המצגת לפי הקריטריונים הבאים:

ציון	קריטריון
5%	מבוא : הצגת הנושא ורציונל לבחירתו, תוכנית הדיון הקליני, שכיחות/היארעות בעיית הבריאות שבבסיס הדיון הקליני.
הצגת המטופל :	
20%	א. הצגת הרקע הרפואי הכללי ותמצית איסוף הנתונים ואומדנים עם מתן הסבר לרציונל העומד מאחורי בחירת הנתונים שהוצגו ;
10%	ב. תיאור ממצאים חריגים הרלוונטיים (מתוך הנתונים שנאספו יש לציין מה חריג)
20%	ג. הצגת הבעיה הבריאותית (עיקרי המידע הרפואי וסיעודי) בהתבסס על הספרות המקצועית כולל הטיפול תרופתי
20%	הצגת תוכנית טיפול והדרכה
15%	הצגת מאמר מחקר או סקירה שיטתית - עדכני ורלוונטי לנושא (5 שנים אחרונות) : בחירת המאמר תהיה עפ"י אחד מהקריטריונים הבאים : ○ שכיחות וייצוג הבעיה בשדה הקליני ○ שכיחות התופעה באוכלוסייה הכללית ○ סוגיה איתה מתמודד ילד/משפחתו בעקבות המחלה ○ טכנולוגיות חדשות ○ דילמות מקצועיות ואתיות יש לציין את שם המחבר, שנת פרסום, סוג המאמר ואת עיקרי הדברים הרלבנטיים לסוגיה הנבחרת
10%	סיכום : מהלך המחלה בהתייחסות אצל המטופל בהשוואה לספרות. הצגת הדיון על פי קריטריונים אקדמיים, יש לציין את המקורות הביבליוגרפיים בהם נעשה שימוש.
<u>100%</u>	ציון סופי

משוב:

חתימת המדריך: _____ תאריך: _____

רשימת התרופות השכיחות בתחום הילד

רשימת תרופות	קבוצה
- Ampicillin (Penbritin) - Amoxicillin (Moxypen) - Amoxicillin+ Clavulanic Acid (Augmentin) - Penicillin G Potassium	Penicillins
- Cefuroxime (Zinacef/ Zinnat) - Ceftriaxone Sodium (Rocephin) - Cefazolin sodium (Cefamezine/ Ceforal) .	Cephalosporins
Azithromycin (Azenil)	Macrolides
Doxycycline (Vibramycin)	Tetracyclines
Gentamicin Sulfate (Garamycin)	Aminoglycosides
Piperacillin sodium-Tazobactam sodium (Tazocin)	Extended-spectrum penicillins –beta-lactamase inhibitors
Vancomycin	Glycopeptide
- Acetaminophen (Paracetamol, Acamol) - Ibuprofen (Nurofen) - Oxycodone hydrochloride (Oxycod)	תרופות להורדת חום ולשיכוך כאב
- Albuterol sulfate-(Ventolin) - Budesonide (Budicort) - Ipratropium Bromide (Aerovent) .	Inhalations
Prednisone (Meticorten)	Corticosteroids
- Levetiracetam (Keppra) - Valporic Acid (Depalept) - Midazolam hydrochlorid	תרופות נוגדות פרכוסים
Lanoxin (Digoxin)	תרופות קרדיווסקולריות ²
- Famotidine (Gastro) - Omeprazole (Losec)	נוגדי חומצה

². י"ש ללמוד משני המקורות

Nursing drug handbook

Wong's nursing care of infants עמודים 963-966

מספר קורס 0162.7214

בריאות וחולי הנפש - קליני, 7 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ב', סמסטר קיץ

מתאם: מר אלכס לויטין

ראשי חטיבות:

liz.Mintz@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לסיעוד ע"ש זיוה טל	גב' ליז מינץ RN, MA
leeshani480@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון	גב' לי שני RN, MN
iras@hy.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לסיעוד ע"ש פט מתיוס	גב' אירה שרון RN, MPH

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il

מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il

גב' איתת כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

שעות קבלה: על פי תיאום מראש

רציונל:

פסיכיאטריה הינו תחום ברפואה העוסק באבחון וטיפול במחלות והפרעות נפשיות. תחום בריאות הנפש מצוי בשנים האחרונות במגמת רפורמה שמטרתה לשלב שירותי בריאות הנפש במכלול שירותי הבריאות הכלליים. ישנה עלייה משמעותית בשיעור הפונים לעזרה נפשית על רקע מצוקות החיים, ועלייה במספר המטופלים המתמודדים עם בעיית בריאות נפשית כרונית שחיים בקהילה. מטרת הקורס להקנות לסטודנטים התנסות מעשית בסיעוד חולה הנפש לצורך ביצוע התערבויות אבחנתיות וטיפוליות במטופלים המתמודדים עם מחלות והפרעות נפשיות.

מטרות התנסות קלינית:

ללמוד ולבצע התערבויות סיעודיות במטופלים המתמודדים עם הפרעות נפשיות שכיחות חריפות או ממושכות, בסביבות טיפוליות שונות, בהתבסס על הבנת ביטויים ביו-פסיכו-סוציאליים ועל פי שלבי התהליך הסיעודי.

במהלך ההתנסות הקלינית הסטודנט:

- יישם ידע בעקרונות הבטיחות במתן טיפול סיעודי למטופל המתמודד עם מחלת נפש בהתבסס על חוקים, נהלים ועקרונות מקצועיים.
- יצור קשר מסייע עם מטופל נבחר תוך יישום מיומנויות תקשורת ייחודיות מתחום סיעוד הנפש.
- יאסוף נתונים ממקורות מידע שונים: מטופל, משפחה, רשומות סיעודיות ורפואיות, צוות רב מקצועי וספרות רלוונטית.

- יבצע אומדן סטטוס מנטלי ואנמנזה סיעודית במצבים מייצגים.
- יפרש הנתונים בהשוואה למאפיינים נורמטיביים של המטופל וזיהוי ממצאים חריגים במצב בריאותו.
- יסביר וינתח גורמי סיכון, ממצאים פתופיזיולוגיים, סימנים וסימפטומים של הפרעות ומחלות הנפש.
- יגדיר אבחנות סיעודיות קיימות וצפויות, יקבע התערבות סיעודית, ביצוע והערכה על פי הכשירות הנדרשת במצבים קליניים מייצגים.
- ידווח בעל פה ובכתב על פי עקרונות מקצועיים ונהלי המחלקה.
- יצפה או ישתתף בפעילויות המכוונות להדרכה והנחיה של מטופלים\משפחות\קבוצות.

שיטות הוראה:

הדרכה קלינית פרטנית וקבוצתית, דיונים קליניים, תצפיות וניתוח מקרים קליניים, סימולציות.

דרישות הקורס:

1. מבדק ידע בנושא פרמקולוגיה, נהלים וחוקים טרם הכניסה להתנסות הקלינית
2. נוכחות חובה בכל ימי ההתנסות בהתאם לתקנון התוכנית.
3. ביצוע מטלות במהלך ההתנסות הקלינית (עיתוי ותכנים יקבעו על ידי מדריך קליני\ ראש חטיבה).

דרישות קדם:

1. עמידה בהצלחה במבחני שנה א' סמסטר א'+ב'+ קיץ.
2. ציון עובר בקורס סיעוד הנפש עיוני.

ציון

הרכב ציון משוקלל עבור התנסות קלינית

1. הערכת התנסות קלינית על ידי מדריך קליני-85%
2. עבודה מסכמת/ דיון קליני (בהתאם להנחיות ראש חטיבה)- הגשת המטלה היא חובה ומהווה 15% מהציון המשוקלל עבור ההתנסות הקלינית. מועד הגשה יקבע על ידי ראש חטיבת סיעוד הנפש .

ספרות חובה:

חוקים

מקור

חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א- 1991

סעיפים 3-6, 7-15, 24-26, 29, 34, 35, 42.

<https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh23.pdf>

חוק טיפול בחולי נפש (תיקון 5), תשס"ד-2004 https://www.nevo.co.il/law_word/Law14/LAW-1931.pdf עמודים 317-318
חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס-2000 https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh35.pdf
תקנות טיפול בחולי נפש, התשנ"ב – 1992 - פרק ד', פרק ה'. https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh21.pdf

חוזרים ונהלים

שם חוזר/נוהל	מספר	מקור
יחידות המספקות טיפולים מיוחדים (טיפול בנזעי חשמל-ECT) (2016)	51.005	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-005.pdf
הנחיות לטיפול בקלזופין (2020)	18/2020	https://www.health.gov.il/hozer/mr18_2020.pdf
נוהל שחרור מטופל מאשפוז פסיכיאטרי	51.006	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-006.pdf
נוהל הבטחת רצף טיפול	51.003	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-003.pdf
נוהל השגחה/שמירה מיוחדת, הסתכלות מיוחדת במחלקות האשפוז	51.016	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש https://www.health.gov.il/hozer/MTL51-016.pdf
חוזר היחידה לקנביס רפואי (יק"ר) (עדכון 2019)	106	https://www.health.gov.il/hozer/CN_106_2019.pdf

תכניות לאומיות

שם התכנית	מקור
התכנית הלאומית למדדי איכות בבתי חולים לבריאות הנפש	מינהל איכות ושירות האגף להבטחת איכות, גרסה 12-2017-302 https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/Quality_National_Prog_mental.pdf
התכנית הלאומית למניעת אובדנות והתאבדות	משרד הבריאות https://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/MHealth/Psychology/Pages/suicide-prev.aspx

ספרים

Comerford, K. (Ed.) (2024). *Nursing drug handbook* (44th ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.
Morgan, K.I & Townsend, M.C., (2021). *Davis Advantage for Psychiatric mental health nursing: C* (10th ed.). Philadelphia, PA: F.A. Davis.

ספרות מומלצת

אלישע, ד' ומרצבסקי, ס' (2000). *שימוש והתמכרות לסמים ואלכוהול*. תל אביב, ישראל: דיונון, אוניברסיטת תל אביב.

מוניץ, ח' (עורך). (2017). *פרקים נבחרים בפסיכיאטריה* (מהד' 6). תל-אביב, ישראל: דיונון.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). , Washington, DC: American Psychiatric Publishing.
Sadock, B. J., & Sadock, V. A. (2015). *Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry* (11th ed). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.

נספח א'

רשימת התרופות לבחינת גמר מסכמת בסיעוד הנפש

	שם גנרי	שמות מסחריים	קבוצה פרמקולוגית
1.	<i>Haloperidol</i>	Halidol, Peridol	תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכוזה דור ראשון (ישן) Typical Antipsychotic (First Generation-FGA) Agents
2.	<i>Perphenazine</i>	Perphenan	
3.	<i>Zuclopenthixol*</i>	Clopixol	
4.	<i>Risperidone</i>	Risperdal	תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכוזה - דור חדש Atypical Antipsychotic Agents (Second Generation; Novel)
5.	<i>Quetiapine</i>	Seroquel	
6.	<i>Olanzapine</i>	Zyprexa	
7.	<i>Ziprasidone</i>	Geodon	
8.	<i>Amisulpride*</i>	Solian	
9.	<i>Aripiprazole</i>	Abilify	
10.	<i>Clozapine</i>	Leponex	
11.	<i>Paliperidone</i>	Invega	
12.	<i>Trihexyphenidyl*</i>	Artane, Partane	תרופות אנטיכולינרגיות לטיפול בתסמונת חוץ פירמידלית-EPS
13.	<i>Procyclidine*</i>	Kemadrin	
14.	<i>Biperiden*</i>	Dekinet	
15.	<i>Diazepam</i>	Valium	Benzodiazepines
16.	<i>Clonazepam</i>	Clonex	
17.	<i>Lorazepam</i>	Lorivan	
18.	<i>Oxazepam</i>	Vaben	
19.	<i>Alprazolam</i>	Xanax	
20.	<i>Buspirone</i>	Sorbon, Buspar	תרופות אחרות לטיפול בחרדה
21.	<i>Zopiclone</i>	Imovane	תרופות אחרות להשריית שינה

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (Comerford, K. (2024)

22.	<i>Lithium Carbonate</i>	Licabrium	תרופות מייצבות מצב רוח
23.	<i>Valproic Acid</i>	Depalept, Valproate	
24.	<i>Carbamazepine</i>	Tegretol, Terill	
25.	<i>Lamotrigine</i>	Lamictal	
26.	<i>Topiramate</i>	Topamax	
27.	<i>Clomipramine</i>	Anafranil, Maronil	Tricyclic Antidepressants
28.	<i>Amitriptyline</i>	Elatrol, Elatrolet	
29.	<i>Imipramine</i>	Tofranil	
30.	<i>Fluoxetine</i>	Flutine, Prozac, Prizma	Selective Serotonin Reuptake Inhibitor (SSRI)
31.	<i>Fluvoxamine</i>	Favoxil	
32.	<i>Paroxetine</i>	Seroxat, Paxet	
33.	<i>Sertraline</i>	Lustral, Serenada	
34.	<i>Citalopram</i>	Cipramil, Recital	
35.	<i>Escitalopram</i>	Cipralex, Esto	
36.	<i>Venlafaxine</i>	Effexor, Viepax	Serotonin Norepinephrine Reuptake Inhibitor (SNRI)
37.	<i>Duloxetine</i>	Cymbalta	
38.	<i>Phenelzine</i>	Nardil	MAO-Inhibitor
39.	<i>Trazodone</i>	Desyrel, Trazodil	תרופות נוגדות דיכאון מקבוצות אחרות
40.	<i>Mirtazapine</i>	Remeron, Miro	
41.	<i>Bupropion</i>	Wellbutrin	
42.	<i>Methylphenidate</i>	Ritalin	תרופות לטיפול בהתמכרויות
43.	<i>Buprenorphine</i>	Buprenex; Subutex	
44.	<i>Naloxone</i>	Narcan	
45.	<i>Methadone</i>	Methadone; Adolan	
46.	<i>Disulfiram</i>	Antabuse	

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (2024). Comerford, K.

עבודה מסכמת בהתנסות קלינית בחטיבת סיעוד הנפש

במהלך התנסות הקלינית על הסטודנט להציג עבודה כתובה או דיון קליני (בהתאם להנחיות ראש חטיבה בכל בית ספר) אודות מטופל נבחר שסובל מאחד המצבים המייצגים בתחום בריאות הנפש. עבודה מסכמת כתובה או דיון קליני יש לבסס על פרטים ביבליוגרפים של התדריך ומאמר רלוונטי עדכני.

קריטריונים להערכה:

דיון קליני בבריאות הנפש

הנחיות להכנתו ולהצגתו

בתום ההתנסות הקלינית על הסטודנט להציג דיון קליני אודות התערבות קלינית במטופל באחד מהמצבים המייצגים בתחום בריאות הנפש, כגון: סכיזופרניה, מחלה בי-פולארית, דיכאון, הפרעות חרדה וכדומה. יש לבסס את עבודה על פרטים ביבליוגרפים של התדריך והתערבויות אשר בוצעו בפועל בשדה הקליני.

1. הצגת המטופל (20 נקודות):

- א. פרטים דמוגרפים: גיל, מין, מצב משפחתי, דת, השכלה, מקורות הכנסה.
- ב. סיבת אשפוז נוכחי (תלונה עיקרית).
- ג. סטאטוס אשפוז (כפוי, מרצון, צו).
- ד. התייחסות ל: מחלה/הפרעה נוכחית והיסטוריה רפואית ונפשית רלוונטית.
- ה. אומדן משפחתי: מבנה המשפחה, מערכות תמיכה קיימות, הערכת התמודדות המשפחה, אומדן מערכות תמיכה בקהילה.

2. ראיון המטופל (20 נקודות):

- א. הצג את מצבו הנוכחי של המטופל בהתבסס על ממצאי אומדן סטאטוס מנטאלי שערכת ואיסוף נתונים רלוונטי מרשומות רפואיות וסיעודיות, גורמים מטפלים ומשפחה.
- ביצוע אומדן סטאטוס מנטלי ע"י הסטודנט עצמו

- ב. נתח את הממצאים מהסעיף הקודם והשווה אותם לאבחנה כפי שמופיעה במערכת האבחון והסיווג הפסיכיאטרי DSM - 5 (קריטריונים אבחנתיים, אטיולוגיה, מהלך מחלה, גורמים ביולוגיים, פסיכולוגיים וסביבתיים, פרוגנוזה). (אין צורך להציג את הקריטריונים האבחנתיים מ-DSM)

3. הצגת טיפול תרופתי (20 נקודות):

- א. ציין את הטיפול התרופתי ואת הקשר לאבחנה הרפואית והסימנים הקליניים שבאים לידי ביטוי אצל המטופל, תוך מתן דגש על התוויות והתוויות נגד למתן טיפול תרופתי. (אין להעתיק או לדקלם מידע על התרופה עצמה ממדריך התרופות, יש להתייחס היבטים ייחודיים של הטיפול)

• האינדיקציות למתן התרופה הזו לחולה הנדון

• השיקולים בבחירת הטיפול

• תופעות לווי אפשריות והדרכה רלוונטית

• במידה ואכן הופיעו תופעות לוואי מהי ההתערבות במטופל הנדון

ב. ציין בדיקות מעבדה רלוונטיות (רמות תרופה, ס"ד, אלקטרוליטים וכד')

(אין צורך להעתיק את כל הממצאים המעבדתיים)

ג. ציין תופעות לוואי צפויות וקיימות והדרכה סיעודית רלוונטית למטופל.

(הערה: יש להתייחס בסעיף זה לטיפול ביולוגי מסוג נזעי חשמל במידה וקיים)

4. התערבות סיעודית (20 נקודות):

א. הגדר 3 בעיות סיעודיות מרכזיות (קיימות או צפויות) אותם זיהית אצל המטופל על פי סימנים וסימפטומים.

ב. תכנן והצג תוכנית התערבות לבעיות הסיעודית בהתבסס על ספרות מחקרית עדכנית.

• על הסטודנט לבסס את התוכנית התערבות על ספרות החובה של הקורס העיוני

5. הצגת המאמר מחקר (20 נקודות):

יש להציג מאמר מחקרי (חדש של 5 שנים אחרונות) אשר תומך בבחירת ההתערבות הטיפולית. יש לבחור

ולהציג מאמר שיש לו משמעות יישומית עבור המטופל המוצג כלומר ממצאים של המחקר ניתן ליישם במקרה

הספציפי הנדון.

סמינריון - תשפ"ו - שיבא

עיצוב הזהות המקצועית והכשירות המוסרית - סמינריון

2 ש"ס (26 שעות)

מועד הקורס: שנה ב' - סמסטר קיץ

מרצים: פרופסור שמואל רייס, ד"ר אלה קורן

מנחות: נחום מירב, ליאת סגל, ד"ר פנינה מור, פועה ליבנה, ד"ר אלה קורן

שעות קבלה, ייעוץ והנחיה: בתיאום מראש עם המנחות

רציונל:

הצוות המטפל בשירותי בריאות נדרש ליישם ידע ומיומנויות, תוך כשירות תרבותית ומוסרית המבוססת על גישה הומנית, ערכי ליבת האחיות, עקרונות המוסר. הכשירות המוסרית של האחיות מבוססת על רגישות מוסרית, שיפוט מוסרי, מידות אישיות, רפלקטיביות והבנה של חובות, הנגזרים מהשקפת עולם מקצועית. רפלקסיה על בסיס היכרות עם אירועים היסטוריים ברפואה ובאחיות, עשויה לתרום לפיתוח הזהות המקצועית, זאת במיוחד לאור הפיתוח הטכנולוגי והמדעי המואץ, המעניק עמדת כוח והכרעה מקצועיות למטפלים, במקביל למציאות של חברה הטרוגנית המחייבת את המטפלים לכשירות תרבותית ומוסרית.

מטרת הקורס:

הכרת עובדות היסטוריות על תפקוד הרופאים והאחיות ובחינת האירועים בהתאם לפרדיגמת HIPF (History of Informed Professional Formation), תוך מיצוי התכנים לצורך פיתוח הזהות המקצועית העכשווית וכהכנה לתפקוד מקצועי עתידי על בסיס כשירות תרבותית ומוסרית.

יעדי הקורס:

זיהוי הרכיבים המשמעותיים בזהות מקצועית
זיהוי הרכיבים המשמעותיים בכשירות מוסרית
אימוץ עמדות, אמונות וערכים, כבסיס לכשירות מוסרית וזהות מקצועית
רפלקסיה על בסיס חשיפה אישית לאירועים היסטוריים בתחום של העשייה המקצועית

שיטות הוראה:

הוראה פרונטלית, צפייה מקוונת ביחידות מוקלטות (MOOCs), ניתוח תרחישים בקבוצות קטנות בהנחיה, כתיבת רפלקסיה.

דרישות הקורס:

השתתפות חובה בכל המפגשים. הגשת עבודה מסכמת, בהתאם להנחיות. חלק 1 של העבודה יוגש בזוגות וחלק 2 יוגש פרטנית, עד לתאריך 5.10.2026

נושאי הקורס:

פירוט תכנים	נושא
מידות אישיות, מימוש עקרונות, ערכים וחובות, מחויבות לתוצאות קונפליקט, דילמה, שיפוט מוסרי וקריטריון ההכרעה	1. כשירות מוסרית
אאוגניקה (Eugenics) – תנועת השבחת הגזע האנושי ניסויים בבני אדם - תפקיד האקדמיה, האחיות והרופאים תכנית המתת חסד (Euthanasia) לפני עליית המשטר הנאצי ובתקופת השואה	2. תהליכים ואירועים בהיסטוריה של רפואה ואחיות
נושאים הקשורים להיסטוריה של רפואה בתקופת השואה - ממרפאים לרוצחים; מחקרים וכתביה מדעית שבוצעו בעוולה, הכנת אטלס אנטומיה של גוף האדם ע"י Pernkopf; דילמות אתיות של אחיות בתקופת השואה, מיילדות ורופאים יהודיים בגטאות ובמחנות ריכוז; גבולות הכוח המקצועי והאישי במציאות העכשווית - ניסוי טסקיג'י; מתן דפו-פרוברה לנשים יוצאות אתיופיה; בדיקות פולשניות לחולים מורדמים בחדרי ניתוח, ללא התוויה טיפולית וללא הסכמה; שמירת פוריות לילדים בטיפול אונקולוגי; ברירת עובר מושלם; לידת ילד "תורם" להצלת אח/ות גדולה	3. דילמות אתיות

ציון הקורס:

עבודה מסכמת – 100% מציון הקורס

ציון עובר – 60 לפחות

דרישות קדם:

ציון עובר בכל הקורסים של שנה א' ושנה ב' (סמסטר א+ב)

ספרות מומלצת:

- נדב, ד. (2023) דו"ח צוות העבודה של הלנצט על הרפואה בשואה, רפואה ונאציזם
רייס, ש. (2020) מדוע חייב כל איש מקצועות הבריאות ללמוד על הרפואה בשואה? הרפואה. 159(4):278-280
רייס, ש. (2012) שחרור מחנה ברגן-בלזן 1945 – מחשבות אישיות ומקצועיות, הרפואה. 151(7):427-431
Beauchamp T, Childress J. (2013) Principles of Biomedical Ethics, 7th Ed. New York: Oxford University Press.
Announcing the Lancet Commission on Medicine and the Roelcke, V., Hildebrandt, S., Reis, S. (2021)
Holocaust: Historical Evidence, Implications for Today, Teaching for Tomorrow. *The Lancet*. 397 (10277): 862-864

עבודה מסכמת – הנחיות להגשה וקריטריונים להערכה

משקל בציון מסכם	קריטריונים להערכת עבודה מסכמת
40%	חלק 1 – תמה מרכזית. חלק זה יוגש בזוג בסיום למידה וצפיה ב MOOC's
10%	1. צפיה ב MOOC's ומענה על השאלות המצורפות (ראה הסבר לציון)
10%	2. בחירה ותיאור סוגיה מתוך תכני הקורס (סעיף 3), בהקשר לעקרונות הביאותיקה/ או ערכים/ או חובות/ או מיצוי האחריות האישית
10%	3. סקירה ספרותית על הסוגיה הנבחרת
10%	4. השפעה של הסוגיה על פיתוח הזהות המקצועית – תובנות אישיות בהקשר לעמדות הומניות בתפקוד מקצועי
55%	חלק 2 – רפלקסיה. חלק זה יוגש פרטנית.
5%	1. תיאור הרגשות האישיים בעקבות החשיפה לתכני הקורס באופן כללי
5%	2. בחירת תוכן שנידון בקורס ונגע במיוחד והסבר מדוע
	3. תרומת תכני הקורס לפיתוח הזהות האישית והמקצועית:
10%	א. יישום עקרונות הביאותיקה וערכי ליבת האחיות, כגון: אוטונומיה, הטבה, מניעת נזק, כבוד האדם, קדושת החיים, צדק, אחר...
10%	ב. חובות מקצועיים כלפי מטופלים חסרי ישע בתחומי העשייה השונים, כגון: ניסויים קליניים, פעולות בחולה מורדם/ מעורפל/ מחוסר הכרה/ירידה קוגניטיבית, אחר...
15%	ג. מיצוי האחריות האישית כלפי המטופלים תוך מודעות לא-סימטריה של אינטראקציה
10%	טיפולית (גבולות הכוח המקצועי והאישי במציאות העכשווית)
	ד. סיכום, תובנות ותיאור תרומת העבודה ברמה האישית והמקצועית
5%	הקפדה על כללי כתיבה אקדמית וציון מקורות (במקרה של שימוש ב- AI יש לרשום את הפרומטים שנכתבו)
100	סה"כ

רשימת MOOC's ללמידה עצמית. יש לסיים את המענה על השאלות ב- MOODLE כתנאי להגשת נושא העבודה.

שיטת חישוב הציון ב-MOOC's:

- מענה נכון על כל השאלות יזכה ב- 10 נקודות.
- במקרים אחרים יחושב הציון היחסי מתוך הניקוד המצטבר. לדוגמה סטודנט שענה נכון על שאלות של MOOC אחד וקיבל ציון 100, יקבל נקודה 1. סטודנט שקיבל ציון 50 במענה על השאלות של MOOC אחד, יקבל 0.5 נקודות.
- להל"ן רשימת ה-MOOC's:

1. ההיסטוריה של האאויגניקה חלק א'

<https://www.youtube.com/watch?v=36vpXJqRZfQ>

2. אתיקה רפואית בגרמניה הנאצית חלק א'

<https://www.youtube.com/watch?v=sJwcSaabSlw>

3. אתיקה רפואית בגרמניה הנאצית חלק ב'

<https://www.youtube.com/watch?v=bf9o1u7q0Lw>

4. אטלס פרנקופף ופרוטוקול וינה

<https://www.youtube.com/watch?v=uLhLwode--Yt=630s&>

5. מערך הרפואה בגטאות היהודים בתקופת השואה חלק א'

<https://www.youtube.com/watch?v=z6CpyeD9CvEt=161s&>

6. הניסויים הרפואיים חלק א'

https://www.youtube.com/watch?v=K28H_2h_wYwt=98s&

7. איך מרפא הופך לרוצח חלק א'

<https://www.youtube.com/watch?v=ilN4srfHo6Y>

8. איך מרפא הופך לרוצח חלק ב'

https://www.youtube.com/watch?v=6G4_ccwBpj4

סמינר קליני - תשפ"ו- איכילוב

בריאות וחברה – סמינריון

2 נ"ז (26 שעות)

מועד הקורס: סמסטר קיץ, שנה ב

מרכזות:

גב' מילה פרדקין - RN, MPH

ביה"ס האקדמי לאחיות, שיינברון **דוא"ל:**

mila.fradkin@gmail.com

גב' סיון קרמני - RN, BA

ביה"ס האקדמי לאחיות, שיינברון **דוא"ל:**

Sivank22@gmail.com

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל:

הקוד האתי של מקצוע הסיעוד כולל עקרונות כגון הוגנות, צדק חלוקתי והעצמת מטופלים. עקרונות אלו הינם מהותיים בכל מקום בו נדרש קידום בריאות ומתן שירותי בריאות. על מנת להבטיח כי אוכלוסיות ייחודיות או מוחלשות יזכו לשירותי בריאות הולמים וראויים, יש לנקוט בפעולות מגוונות ומתואמות.

במסגרת תפקידם, אנשי מערכת הבריאות מחויבים להגן על זכויות האוכלוסיות הללו לגישה שוויונית וצודקת למשאבים טיפוליים, ולפעול להשגת משאבים שיאפשרו מתן טיפול בהתאם לצורכי האוכלוסייה. כמו כן, יש לצמצם את הפערים בזמינות ונגישות שירותי הבריאות. אחים ואחיות נדרשים לקדם שיתוף פעולה עם בעלי מקצוע, ארגונים ועמותות במטרה לספק מענה לצרכים הבריאותיים והחברתיים של המטופלים, ובמיוחד של אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים כמו ילדים, קשישים, מהגרים, אנשים עם מוגבלויות, דרי רחוב, אנשים שמתמודדים עם התמכרות ואסירים.

בנוסף, האחים והאחיות מחויבים לקדם העצמת מטופלים, המתבטאת בזכותם להשתתף בקביעת תהליכים וקדימויות הנוגעים לבריאות קהילתם. חובתם ליזום פעילויות להעצמת הפרט והקהילה, לייצג את עמדות וצרכי הקהילה, ולשתף את הקבוצות החברתיות בתכנון, יישום והערכת תוכניות הטיפול המיועדות להן.

היכרות מעמיקה של הצוותים הרפואיים עם הצרכים הייחודיים של כל אוכלוסייה תסייע בייזום פעולות ופרויקטים התואמים את החזון הסיעודי המוגדר בקוד האתי, ותאפשר מתן מענה הולם למטופלים השונים.

מטרות הקורס:

- מפגש עם אנשי מקצוע בתחום הבריאות שייסדו או מנהלים מסגרות המקדמות בריאות ומספקות טיפול רפואי בפרופריה חברתית וקהילתית עם צרכים ייחודיים.

- הבנת החשיבות של צדק חלוקתי בתחום הבריאות והעצמת קהילות, תוך סקירת דוגמאות יישומיות לעקרונות אלו בפועל.

יעדי הקורס:

- העמקת ההבנה בנוגע לצרכים הבריאותיים הייחודיים של אוכלוסיות מיוחדות ומוחלשות
- זיהוי האתגרים הבריאותיים הייחודיים לאוכלוסיות מיוחדות ומוחלשות
- התאמת תוכניות קידום בריאות למאפייני הקבוצה והבנת החשיבות של גישה ממוקדת קהילה
- הקניית ידע ומיומנויות בפיתוח והערכה של תוכניות התערבות בריאותיות ייעודיות לאוכלוסיות מיוחדות ומוחלשות, תוך התחשבות בצרכים, במשאבים ובחסמים הקיימים
- הקניית ידע בסיסי בנוגע למדיניות בריאות ציבורית והשפעתה על אוכלוסיות מוחלשות

שיטות הוראה:

הוראה פרונטלית, הגשת מטלה מסכמת

דרישות הקורס:

השתתפות חובה בכל המפגשים. הגשת עבודה שבועיים מתום הסמסטר
העבודה תוגש חלקה בזוגות וחלקה באופן פרטי

נושאי הקורס:

1. הנגשת שירותי בריאות לאוכלוסייה האתיופית, החרדית ולאוכלוסייה הבדואית בנגב
2. קידום בריאות וטיפול בדרי רחוב, מבקשי מקלט וחסרי מעמד
3. רפואת להט"ב- קידום בריאות, מזעור נזקים וטיפול רפואי

ציון הקורס:

עבודה מסכמת – 100% מציון הקורס
ציון עובר – 60 לפחות

דרישות קדם:

ציון עובר בכל הקורסים של שנה א' ושנה ב' (סמסטר א+ב)

קריטריונים להערכת עבודה מסכמת

מסקל בציון מסכם	קריטריונים להערכת העבודה
40%	חלק 1 – מערך טיפולי. חלק זה יוגש באופן פרטני
	א. בחירת מסגרת טיפולית (מרפאה/עמותה/יזמות אזרחיות/אחר) התואמת את אחת הסוגיות שנלמדו בקורס. יש לתאר בפסקה אחת את הסוגיות החברתיות - בריאותיות שהמסגרת הנבחרת נותנת להן מענה. (10%) ב. בחרו סוגיה מרכזית אחת ובצעו סקירת ספרות מקיפה באמצעות 4 מקורות (יש להשתמש במאמרים אקדמיים מ-5 שנים אחרונות) (30%)
40%	חלק 2 – ניתוח המערך הטיפולי (יש לאשר את המסגרת הנבחרת עם המנחה בטרם התחלת השלב). חלק זה יוגש באופן בזוגות
	ה. לאיזו אוכלוסייה המסגרת מכוונת ונותנת מענה (יש להתייחס לגילאים, אבחנות) (9%) ו. איזה גוף מפעיל ומממן את המסגרת (4%) ז. מה הם השירותים הניתנים באותה מסגרת (יש לפרט את כל השירותים הניתנים באותה מסגרת), אילו מקצועות בריאות מרכיבים את צוות המרפאה (9%) ח. באיזה אופן המסגרת מתאימה את עצמה לצרכי הקהילה לה היא נותנת מענה (9%) ט. מה הם האתגרים העומדים בפני המסגרת (נוכחיים או עתידיים). יש לפרט לפחות אתגר אחד קיים ואתגר אחד צפוי (9%)
10%	חלק 3 – סיכום ומסקנות. יוגש באופן פרטני
10%	הקפדה על כללי כתיבה אקדמית: - דף שער - תוכן עניינים - מבוא - חלק 1 (מערך טיפולי) - חלק 2 (ניתוח המערך הטיפולי) - חלק 3 (סיכום ומסקנות) - הצהרת AI: נא לציין אם נעשה שימוש בכלי בינה מלאכותית לצורך הכנת המטלה, באילו כלים נעשה שימוש ובאיזה אופן - ציין ותיעוד מקורות לפי APA - הכתיבה בפונט ARIAL 11, רווח וחצי, עד 10 עמודים
100	סה"כ

ספרות מומלצת:

משרד הבריאות (2021). אי שוויון בבריאות והתמודדות עמו.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/inequality-2021/he/publications_inequality_inequality-2021.pdf

פרץ, ג., אברבוק, ד., קאופמן, ל. וגרינבאום-אריזון, א. (2021). אי שוויון בבריאות והתמודדות עמו. מנהל
תכנון אסטרטגי כלכלי, משרד הבריאות.

Berman, A., Snyder, S., Frandsen, G. (2021). *Kozier & Erb's Fundamentals of nursing: Concepts, Process
and Practice* (11 th ed). Community Nursing and Care Continuity 131-145
Stanhoope, M., J.(2019). *Public health nursing: Population- centered health care in the community* (10 th ed).

Evolve.

סמינר קליני - תשפ"ו - הלל יפה

בריאות וחברה – סמינריון

2 נ"ז (26 שעות)

מועד הקורס: סמסטר קיץ, שנה א

MERA VB@hymc.gov.il	פרופ' מירב בן נתן - RN, PROF	מרכזות:
	ביה"ס האקדמי לאחיות, הלל יפה	
llanap7@gmail.com	דוא"ל:	
	גב' אילנה פוסטרנק - RN, MHA	
	ביה"ס האקדמי לאחיות, הלל יפה	
Aiatk@hymc.gov.il	דוא"ל:	
	גב' איאת כבהה - RN, MPH	
	ביה"ס האקדמי לאחיות, הלל יפה	

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל:

נתוני האלימות בישראל בשנים האחרונות מצביעים על תמונה מדאיגה, עם עלייה ניכרת במספר אירועי אלימות במשפחה. חינוך בנושא אלימות במשפחה הוא קריטי ממספר סיבות מהותיות, חברתיות ומוסריות.

ראשית, על מנת לצמצם את התופעה -אלימות במשפחה עלולה להישאר מוסתרת מאחר ולעיתים קרובות מתרחשת במרחב הביתי או האישי. חינוך יוצר מודעות לתופעה, עוזר לזהות סימנים מוקדמים, ומעודד את הקורבנות ואת הסובבים אותם לדווח ולפעול באופן אקטיבי. שנית, החינוך חשוב בהיבט של שינוי עמדות חברתיות- בתרבויות רבות, קיימים דפוסי חשיבה מגדריים או גילניים שמאפשרים או מתרצים אלימות. חינוך נכון יערער על דעות קדומות ויעודד שוויון וסבלנות.

על אחים ואחיות מוטלת החובה המוסרית והמקצועית לאתר ולטפל במקרי אלימות במשפחה. חינוך בנושאי מניעת אלימות מחזק את ההכרה בזכויותיהם של נפגעי אלימות במשפחה נותן כלים ליחידים ולחברה להגן על החלשים מתוך העצמת הקורבנות והסובלים. על אחים ואחיות לסייע לנפגעי אלימות במשפחה להכיר בכך שהם אינם אשמים או חסרי אונים, ולוודא שהם מקבלים מידע על מקורות תמיכה, סיוע משפטי, מקלטים, ושירותים טיפוליים.

מספר נפגעי אלימות במשפחה הולך ועולה בשנים האחרונות בכל מדינת ישראל וגם באזור השרון והשומרון. זו היא תופעה רחבה מאוד, שמתרחשת בכל שכבות האוכלוסייה, ולא בהכרח קשורה למעמד סוציו-אקונומי או תרבותי. לאור זאת ראוי ללמוד לזהות סימנים פיזיים, נפשיים והתנהגותיים, ללמוד כיצד

לפעול במקרים של חשד או גילוי של אלימות בקרב נשים וקשישים, להכיר את החובות החוקיות והאתיות של אנשי הסיעוד, לעודד גישה אמפתית, רגישה ופרו-אקטיבית.

היכרות מעמיקה של אחים ואחיות עם הצרכים הייחודיים של אוכלוסיות אלו תסייע בייזום פעולות ופרויקטים התואמים את החזון הסיעודי, תאפשר מתן מענה הולם לנשים, קשישים ומעגלי המשפחה הקרובים והרחוקים.

מטרות הקורס:

- הבנת החשיבות של מניעת אלימות במשפחה לצד ההשפעה על מעגלי השפעה ומשפחה מורחבים תוך הכרת חשיבות הנושא, סקירת דוגמאות יישומיות ומעשיות לצד שילוב מענה משפטי וטיפול מותאם.
- קבלת כלים ופיתוח גישה מותאמת מטופל – הן תרבותית והן שירותית.
- מפגש עם אנשי מקצוע שותפים למתן טיפול ומייסדי מדיניות במסגרות המקדמות את נושא מניעת האלימות במשפחה בישראל ומספקות מענה, טיפול רפואי וסיעודי ומענה משפטי באזור השרון.

יעדי הקורס:

- העמקת ההבנה בנוגע לצרכים הבריאותיים הייחודיים של אוכלוסיות מיוחדות ומוחלשות
- זיהוי האתגרים הבריאותיים הייחודיים לאוכלוסיות מיוחדות ומוחלשות
- התאמת תוכניות קידום בריאות למאפייני הקבוצה והבנת החשיבות של גישה ממוקדת קהילה
- הקניית ידע ומיומנויות בפיתוח והערכה של תוכניות התערבות בריאותיות ייעודיות לאוכלוסיות מיוחדות ומוחלשות, תוך התחשבות בצרכים, במשאבים ובחסמים קיימים
- הקניית ידע בסיסי בנוגע למדיניות בריאות ציבורית והשפעתה על אוכלוסיות מוחלשות

שיטות הוראה:

הוראה פרונטלית, הוראה מקוונת, ניתוח תרחישים ומפגשי הנחייה אישיים הכוללים הגשת מטלה מסכמת.

דרישות הקורס:

השתתפות חובה בכל המפגשים. הגשת עבודה שבועיים מתום הסמסטר.
העבודה תוגש חלקה בזוגות וחלקה באופן פרטי.

נושאי הקורס:

1. הקניית כלים להבנת השלכות נושא האלימות במשפחה
2. זיהוי סימנים שקטים-ללמוד להבחין שעשויים להעיד על פגיעה – כמו חבלות חוזרות, חרדה לא מוסברת, שתיקה, קשר תלתי או פחד מבן משפחה.
3. יכולת התערבות ותיווך- ניהול שיח בנושא אלימות, סיוע לקורבנות לשבור שתיקה והפנייה לגורמים מתאימים (עובדת סוציאלית, משטרה, מקלט, קו חם).
4. קידום בריאות ומתן מענה מותאם לאוכלוסיות היעד מתוך הנגשה תרבותית

ציון הקורס:

עבודה מסכמת – 100% מציון הקורס.

ציון עובר – 60 לפחות

דרישות קדם:

ציון עובר בכל הקורסים של שנה א' + ב' (סמסטר א + ב)

קריטריונים להערכת עבודה מסכמת- נשאר אותו דבר

מסקל בציון מסכם	קריטריונים להערכת העבודה
40%	חלק 1 – מערך טיפולי. חלק זה יוגש בזוגות 5. בחירת מסגרת טיפולית (מקלט לנשים נפגעות אלימות/עמותה/הוסטל/אחר) התואמת את אחת הסוגיות שנלמדו בקורס 6. סקירה ספרותית על הסוגיה הנבחרת
40%	חלק 2 – ניתוח המערך הטיפולי (יש לאשר את המסגרת הנבחרת עם המנחה בטרם התחלת השלב). חלק זה יוגש באופן פרטני י. לאיזו אוכלוסייה המסגרת מכוונת ונותנת מענה יא. מה הם השירותים הניתנים באותה מסגרת (יש לפרט את כל השירותים הניתנים באותה מסגרת) יב. כיצד המסגרת שומרת על רלוונטיות עבור הקהילה לה היא נותנת מענה יג. מה הם האתגרים העומדים בפני המסגרת (נוכחיים או עתידיים). יש לפרט לפחות אתגר אחד קיים ואתגר אחד צפוי
10%	חלק 3 – סיכום ומסקנות. יוגש באופן פרטני
10%	הקפדה על כללי כתיבה אקדמית: • דף שער • תוכן עניינים • מבוא • חלק 1 (מערך טיפולי) • חלק 2 (ניתוח המערך הטיפולי) • חלק 3 (סיכום ומסקנות) • ציון ותייעוד מקורות לפי APA • הכתיבה בפונט ARIAL 11, רווח וחצי, עד 10 עמודים
100	סה"כ

ספרות מומלצת:

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/inequality-2021/he/publications_inequality_inequality-2021.pdf
Berman, A., Snyder, S., Frandsen, G. (2021). *Kozier & Erb's Fundamentals of nursing: Concepts, Process and Practice* (11 th ed). Community Nursing and Care Continuity 131-145

חוזר המנהל הכללי מס' 22/2003 - "נוהל טיפול בזקנים נפגעי התעמרות"
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/mk22-2003/he/files_circulars_mk_mk22_2003.pdf

חוזר המנהל הכללי מס' 23/2003 – "נוהל איתור וטיפול בנשים נפגעות אלימות במשפחה ע"י מטפלים
במסגרות הבריאות - באשפוז ובקהילה"
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/mk23-2003/he/files_circulars_mk_mk23_2003.pdf

חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 7) התשס"ב 2001 https://www.nevo.co.il/law_html/law00/98459.htm

משרד הבריאות (2021). אי שוויון בבריאות והתמודדות עמו.

אתרי אינטרנט למידע והנחייה לפנייה ישירה

קווי חירום ייעודיים לאלימות

במשפחה https://www.betipulnet.co.il/articles/%D7%A7%D7%95%D7%95%D7%99_%D7%97%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%9D_%D7%9C%D7%9E%D7%A7%D7%A8%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%9E%D7%95%D7%AA_%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%94/

אתר הייעוץ המשפטי בענייני אלימות במשפחה

<https://naamat.org.il/%d7%9c%d7%a9%d7%9b%d7%95%d7%aa-%d7%9e%d7%a9%d7%a4%d7%98%d7%99%d7%95%d7%aa/>

עמותת רוח נשית, , מקלטים לנשים

<https://www.ruach-nashit.org.il/>

עמותות לקשישים: עמותת על"ם, כן לזקן ועוד

<https://www.igud-halev.org.il/>

מספר קורס : 0162.7243
תשפ"ו
התנסות קלינית בקהילה
7 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו שנה ב' סמסטר ב' + קיץ.

מתאמת: גב' גל שור
ראשי החטיבה:

Natalya.Levinsky@sheba.health.gov.il

דוא"ל

גב' נטליה לוינסקי - RN, MA
ביה"ס האקדמי לאחיות, שיבא

alona_kaplan@hotmail.com

דוא"ל

גב' אלונה קפלן - RN, MA
ביה"ס האקדמי לאחיות, ע"ש שיינברון

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il

מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il

גב' איתת כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

מסגרת ההתנסות

ההתנסות הקלינית מיועדת לסטודנטים שנה ג' ותתקיים בשדות קליניים נבחרים בקהילה.
משך ההתנסות: 96 שעות.

ההדרכה בהתנסות תתבצע על ידי מדריכה קלינית בקהילה ובשיתוף ראש החטיבה.

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות של טיפול כוללני לפרט, למשפחה ולקהילה ברמות המנע השונות וברצף החיים.

דרישות קדם:

ציון עובר בכל הקורסים בשנה הראשונה (סמסטר א+ב+קיץ) ובשנה השנייה (סמסטר א+ב) ללימודים.

יעדי ההתנסות

שלב א' הסטודנט:

- יגדיר צרכים וציפיות מההתנסות, במסגרת עריכת חוזה לימודי עם המדריכה הקלינית.

- יכיר את השדה הקליני בו נערכת ההתנסות עפ"י תכנית אוריינטציה מובנית:

- השרות במרפאה או בתחנה – מדיניות ומטרות
- מבנה של המרפאה/תחנה ותפקודיה
- הצידוד במרפאה/תחנה
- שיטות עבודה מקובלות
- נהלים ותדריכים לעבודת האחות
- רשומות
- אומדן קהילה - יכיר את מאפייני הקהילה, השירותים, והמשאבים הקיימים בה:
- אפיוני אוכלוסייה (מספר משפחות, הרכב הגילים, ארצות מוצא, רמות השכלה, מקורות תעסוקה, מאפיינים תרבותיים ומנהגים בקהילה)
- אפיוני סביבה (תנאי דיור, מצב תברואתי, בטיחות)
- מצב בריאות (מדדי איכות בקהילה: תחלואה, אשפוזים, תמותה, התנהגות בריאות, קבוצות בסיכון)
- משאבים בקהילה (שרותי בריאות ושירותים אחרים)
- יכיר את השירותים הניתנים במסגרת המרפאה/ תחנה.
- יכיר את תפקידיהם של אנשי הצוות הרפואי והרב מקצועי: דרכי הפנייה אליהם, דרכי מעקב והמשך טיפול.

שלב ב' הסטודנט:

1. ינהל טיפול לפרט ולמשפחתו במצבי בריאות שונים וברמת מורכבות משתנה.
 - יאמוד את מצב בריאותו של הפרט: יאסוף פרטים אישיים, בריאותיים, סוציו דמוגרפיים ותרבותיים
 - יזהה צרכים בריאותיים של המטופלים ומשפחותיהם
 - יגדיר בעיות בריאות של המטופל ומשפחתו
 - יקבע סדרי עדיפות להתערבות בהתאם לבעיות שזוהו
 - יתכן ויבצע תכנית טיפול המותאמת לצורכי המטופל ומשפחתו
 - יעריך את תוצאות הטיפול על פי קריטריונים שנקבעו מראש
 - יתכן ותוכנית חדשה לאור הערכה
 - יכיר משאבים ושירותים העונים על צורכי המטופלים ויפנה אליהם בהתאם לצורך בשיתוף המדריכה הקלינית
 - ידווח ברשומות בהתאם לנהלים ולהנחיות המקובלות
2. ישתתף בביצוע ביקורי בית יזומים/קרואים למטופלים ברצף מצבי בריאות וברמת מורכבות משתנה.
 - ימנה את מטרות ביקורי הבית
 - יתכן את הביקור על פי המטרה
 - יקבע מועד לביקור בתיאום עם המטופל
 - יאסוף מידע רלוונטי לקראת הביקור
 - יבצע ביקור בית על פי העקרונות
 - יתכן התערבות על פי הבעיות שזוהו
 - יעריך את תוצאות ההתערבות על פי קריטריונים שנקבעו מראש
 - ידווח ברשומות בהתאם לנהלים ולהנחיות המקובלות
3. ישתתף בביצוע הערכה תפקודית לחולה הכרוני.
 - יתאר את מטרת ההערכה התפקודית
 - יסביר על אומדן ההערכה התפקודית והפעולות הכלולות בו בתחום התפקוד היומיומי
 - ישתתף בביצוע הערכה תפקודית לחולה כרוני/ קשיש
 - יתכן ותוכנית התערבות בהתאם לצרכים שזוהו

- יעריך את תוצאות ההתערבות על פי קריטריונים שנקבעו מראש
- ידווח ברשומות בהתאם לנהלים ולהנחיות המקובלות
- 4. יתרגל מיומנויות חינוך לבריאות לפרט/ למשפחה/ לקהילה.
- 5. ישתתף בישיבות צוות אחיות ורב מקצועיות.
- 6. יתרגל מיומנויות תקשורת.

מיומנויות נבחרות

- מתן תמיכה, יעוץ והדרכה למטופלים/ משפחותיהם
- הכנה ומתן טיפול תרופתי: S.C, I.M, I.V, P.O, אינהלציה
- מתן תרופות OTC
- מתן חיסונים
- טיפול בדרכי נשימה: מתן חמצן, מתן אינהלציה
- ביצוע בדיקות אבחנתיות: דם, שתן, כיח, הפרשות, אק"ג ומעקב אחר תוצאות הבדיקות, פיענוח וזיהוי נתונים חריגים
- התחלת עירוי פריפרי, שאיבת דם מוריד פריפרי, הוצאת עירוי פריפרי
- הוצאת תפרים, הוצאת סיכות
- טיפול בפצעים, כוויות
- רפואת חרום: השתתפות בהחייאה במידה ומתרחשת במרפאה בהתאם לשלב הלימודי, הנשמת מטופל עם אמבו, החלטה על מתן אדרנלין במצב חרום, ביצוע דפיברילציה במכשיר חצי אוטומטי
- אומדן גדילה
- אומדן הערכת התפתחות
- אומדן וטיפול בצנתרים ונקזים
- שימוש בטכנולוגיה ומערכות מידע

מטלה

ביצוע פעילות למידה אחת מתוך המוצע בתדריך – תוצג ותוגש למדריכה במקום ההתנסות. המטלה תבחר מתוך המוצע בתדריך ע"פ בחירת המדריכה הקלינית בשדה בשיתוף הסטודנט.

הערכת הישגי הסטודנט

פעילות למידה מהווה 15% מציון ההתנסות הקלינית
הערכה כללית של הסטודנט בהתנסות הקלינית 85% - ציון עובר לפחות 70.

ספרות חובה

תקנות ונהלים של מנהל האחיות הרלוונטיים להתייחסות ולהוראה במסגרת האחיות בקהילה

[חוזרים ונהלים - משרד הבריאות](#)

Berman, A., Snyder, S., J. & Frandsan, G. (2020). *Kozier & Erb's Fundamentals of Nursing* (11th ed.). Pearson.

נספח א' - חוזרי מנהל הרפואה ומנהל האחיות

מספר	שם הנוהל / הנחיה	מקור / וסימוכין
1	ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי של האחות המוסמכת	חוזר מנהל האחיות 234/2025
2	החלפת צנתר על חיקי (ציסטוסטום) כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת במערך האשפוז בקהילה ובמתאר הבית	חוזר מנהל האחיות מס' 209/2023
3	תפקיד האחות המוסמכת בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה-עדכון 2	חוזר מנהל האחיות מס' 204/2023
4	החלפה או החזרה של צינורית גסטרוסטום (צינורית הזנה) במערך האשפוז והקהילה החוזר מתייחס לצינורית עם בלונית Tube Gastrostomy Balloon	חוזר מנהל האחיות מס' 192/2022
5	תפקיד האחות המוסמכת בטיפול במטופל עם חשד לאירוע מוחי חד במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל האחיות מס' 191/2022
6	החלטה על טיפול בפצעים קשיי ריפוי בדרגות 3,4 באמצעות חבישות מתקדמות וטכנולוגיות לריפוי פצעים כפעולת אחיות לאחות מוסמכת בקהילה ובמתאר הבית	חוזר מנהל הסיעוד מס' 166/2020
7	היפגעות בלתי מכוונות בילדים בגילאי לידה עד שש שנים, חינוך, מניעה וקידום בריאות על ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל הסיעוד מס' 158/2019
8	מניעה איתור והתערבות בכף רגל סוכרתית על ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל הסיעוד 154/2019
9	החלטה על החלפה (הוצאה/הכנסה) של צנתר קבוע בשלפוחית השתן למטופל בביתו (מתוך ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים 234/2025)	חוזר מנהל הסיעוד מס' 122/2017
10	לקיחת דם ורידי לבדיקות שגרה (לא כולל לסוג דם, הצלבה), לרבות בבית המטופל (מתוך ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים 234/2025)	חוזר מנהל הסיעוד מס' 33/1999

חוזר מנכ"ל מס' 6/20020	החלטה על מתן חיסונים שגרתיים (מתוך ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים 234/2025)	11
-----------------------------------	---	-----------

נספח ב' - פעילויות למידה

פעילות למידה

ניהול הטיפול במטופל המתמודד עם מחלה כרונית

מטרה

ניהול טיפול לפרט ומשפחתו במצבי בריאות שונים וברמת מורכבות משתנה

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

1. בחר מטופל המתמודד עם מחלה כרונית
2. אמוד את מצב בריאותו של המטופל ומשפחתו
3. מנה את האבחנות של המטופל ומשפחתו
4. מפה את המשאבים הבריאותיים והאחרים הקיימים בקהילה הרלוונטיים למטופל (פורמאליים ובלתי פורמאליים)
5. תכנן תוכנית התערבות למטופל ומשפחתו
6. הצג את סיכום ממצאך בפני המדריכה/ מרכזת החטיבה
7. הדרך את המטופל בבעיית בריאות נבחרת
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית ועל התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל ועל נהלים

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		אומדן מצב בריאות המטופל ומשפחתו	
10		אבחנות המטופל ובני משפחתו	
10		מיפוי משאבים	
25		תוכנית התערבות	
25		הדרכת המטופל	
10		סיכום תכני הדיון	
10		שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

פעילות למידה

מדיניות מערכת הבריאות בנושא חיסונים לאוכלוסייה

מטרה:

להכיר ולנתח את מדיניות משרד הבריאות לגבי מתן חיסונים באוכלוסייה ואת הגורמים המשפיעים על מדיניות
12

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. בחר קבוצת מטופלים שחוסנה/ מועמדת לחיסון לאחד מחיסוני השגרה
2. תאר את החיסון מבחינת סוג החיסון, הרכבו, דרך המתן, הוריות נגד ועוד
3. תאר את האפידמיולוגיה של המחלה שכנגדה מיועד החיסון (נתוני תמותה-תחלואה)
4. תאר את כיסוי החיסון בקבוצת המטופלים הנבחרת
5. נתח את הנתונים (אחוז הכיסוי, הסיבות לאי-מתן החיסון וכו')
6. הסבר את ההשלכות על בריאות הציבור והקהילה
7. הדרך את המטופל/ משפחתו בנוגע לחיסון הניתן
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית, התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל ותדריך החיסונים

https://www.health.gov.il/Subjects/vaccines/Pages/tadrich_Chisunim.aspx

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		תרכיב החיסון, הוריות נגד	
10		אפידמיולוגית תחלואה	
10		תיאור כיסוי חיסוני בקבוצה נבחרת במרפאה וביחס לאוכלוסיית המתחסנים בישראל	
10		ניתוח נתונים	
20		השלכות על בריאות הציבור	
20		הדרכת המטופל	
10		סיכום תכני הדיון	
10		שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

פעילות למידה ביקור בית

מטרה:

לפתח מיומנויות של התבוננות שיטתית לזיהוי בעיות בריאות אצל המטופל ומשפחתו בסביבתם הטבעית במטרה לתכנן התערבות מתאימה בסיוע המדריכה.
ביקור בית יבוצע בליווי המדריכה.

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. קרא את התדריך לביצוע ביקור בית
2. תאר את ההיבטים של חוק זכויות החולה המתייחסים לביקור בית
3. אסוף נתונים על המטופל הנבחר ומשפחתו והצג בקצרה
4. ציין את מטרות הביקור
5. שתף את המטופל במטרות הביקור וקבל הסכמתו
6. תכנן ראיון והתבוננות שיטתית במטופל, משפחתו והסביבה הפיזית עפ"י המטרות שקבעת
7. הדרך מטופל בבעיית בריאות נבחרת
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית ועל התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל

ניתוח הפעילות:

1. תאר את הרגשתך, ומחשבותיך במהלך הביקור
2. האם הנתונים שאספת רלוונטיים? באם היו חסרים לך נתונים, ציין מהם
3. האם ביקור הבית בוצע בהתאם לתכנון? באם לא, ציין מדוע.
4. הצג את ממצאי הביקור ובעיות הבריאות שזוהו.
5. תאר אילו היבטים של חוק זכויות החולה באו לביטוי בביקור הבית.
6. הצג את ההתערבות שנעשתה וההתערבות המתוכננת לעתיד.
7. הערך את ביקור הבית בהתאם למטרות שהצבת.
8. סכם את הביקור ודווח ברשומות.
9. ציין את תרומתו של ביקור הבית עבורך.

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		איסוף נתונים	
10		מטרות ביקור הבית	
15		ראיון המטופל בביקור הבית	

משוב מסכם :

[illegible]

ציון מסכם :

שם המעריך:

פעילות למידה

בדיקת סינון

מטרה:

להכיר ולנתח את מדיניות המוסד לגבי בדיקות סינון באוכלוסייה נבחרת ואת הגורמים המשפיעים על מדיניות זו.

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____
שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. זהה קבוצת סיכון שנבחרה לבדיקת סינון
2. תאר את בדיקת הסינון והסבר את הרציונל לביצועה
3. תאר את כיסוי הבדיקה בקבוצת המטופלים הנבחרת
4. נתח את הנתונים שקיבלת (אחוז הכיסוי, מספר המקרים שאותרו כחשודים)
5. הסבר את השלכות הבדיקה על הפרט והקהילה כולל עלות-תועלת
6. הדרך את המטופל על הבדיקה הנבחרת
7. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכ.ה
15		בדיקת הסינון הסבר ורציונל לביצוע	
15		אחוז כיסוי הבדיקה במרפאה ובהשוואה ארצית	
15		ניתוח הנתונים	
15		השלכות הבדיקה על הפרט והקהילה	
20		הדרכת המטופל	
10		סיכום תכני הדיון	

	שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות		10
--	-----------------------------------	--	----

משוב מסכם :

ציון מסכם : שם המעריך:

פעילות למידה הערכה תפקודית לקשיש/חולה כרוני

מטרה:

לזהות בעיות בתפקוד היום-יומי במטופל נבחר

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. בחר מטופל הזקוק לביצוע הערכה תפקודית בביתו
2. אסוף נתונים רלוונטיים על המטופל ומשפחתו ממקורות שונים
3. הכר את הקריטריונים לפיהם מוערך התפקוד היומיומי לקשיש/חולה כרוני
4. בצע הערכה תפקודית בשיתוף המדריכה הקלינית.
5. אמוד את הסביבה הפיזית והתאמתה למצב המטופל
6. אמוד את המשאבים שבשימוש המטופל ומשפחתו (אישיים, כלכליים, חברתיים ושירותי בריאות ורווחה)
7. סכם את הבעיות העיקריות של המטופל שבאו לידי ביטוי בהערכה שביצעת
8. דווח ברשומות
9. הדרך מטופל בבעיית בריאות נבחרת
10. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית ועל התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל דוח לשנת 2017-2021

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		איסוף נתונים על המטופל ומשפחתו	
10		מנה את הקריטריונים לפיהם מוערך התפקוד היומיומי לקשיש/חולה כרוני	
15		ביצוע הערכה תפקודית	
10		אומדן הסביבה הפיזית והתאמתה למטופל	
10		אומדן משאבים	

10	סיכום בעיות עיקריות	
15	הדרכת המטופל	
10	סיכום תכני הדיון	
10	שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

[illegible]

שם המעריך:

פעילות למידה הדרכת קבוצת מטופלים

מטרה:

להתנסות בתהליך של קידום בריאות בקבוצת מטופלים

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. בחר נושא להתערבות מקדמת בריאות בקהילה.
2. אסוף נתוני ידע, עמדות והתנהגות בנושא הנבחר בקרב אוכלוסיית היעד ותאר את התוצאות.
3. הגדר מטרה התנהגותית לשינוי.
4. תכנן ובצע פעילות מקדמת בריאות בהסתמך על הנתונים שנאספו ועקרונות להעברת מסר בריאותי.
5. הערך את הפעילות בהתאם למטרות שהצבת.
6. קבל משוב מהקבוצה ומהמדריכה הקלינית על התהליך שביצעת.
7. בסיום הפעילות ציין מהם הגורמים שסייעו/עכבו לביצוע הפעילות.
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית.

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		איסוף נתונים בנושא נבחר	
15		הגדרת מטרה התנהגותית לשינוי	
20		תכנון וביצוע פעילות מקדמת בריאות	
15		הערכת פעילות בהתאם למטרות	
15		סיכום משוב מהקבוצה והמדריכה	
15		גורמים מסייעים ומעכבים בפעילות	
10		שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

מספר קורס : 0162.7245
בריאות וחולי הנפש - עיוני
שיעור, 6 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ב', סמסטר א',

מתאם החטיבה: מר אלכס לויטין

ראשי חטיבות:

liz.Mintz@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל	גב' ליז מינץ RN, MA
leeshani480@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון	גב' לי שני RN, MN
iras@hy.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לסיעוד ע"ש פט מתיוס	גב' אירה שרון RN, MPH

רכזי בתי ספר:

גב' בלה יקים, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, דוא"ל: Bella.Yekim@sheba.health.gov.il

מר כמאל חזבון, ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון, דוא"ל: kamelh@tlvmc.gov.il

גב' איתא כבהה, ביה"ס אקדמי לאחיות הלל יפה, דוא"ל: aiatk@hymc.gov.il

שעות קבלה: על פי תיאום מראש.

רציונל:

פסיכיאטריה הינו תחום ברפואה העוסק באבחון וטיפול במחלות והפרעות נפשיות. תחום בריאות הנפש מצוי בשנים האחרונות במגמת רפורמה שמטרתה לשלב שירותי בריאות הנפש במכלול שירותי הבריאות הכלליים. ישנה עלייה משמעותית בשיעור הפונים לעזרה נפשית על רקע מצוקות החיים, הפרעות נפשיות ועלייה במספר המטופלים המתמודדים עם הפרעה נפשית שחיים בקהילה.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס להקנות לסטודנטים ידע עיוני וקליני בתחום סיעוד בבריאות הנפש ובפסיכיאטריה לצורך ביצוע התערבויות במטופלים הסובלים ממחלות והפרעות נפשיות.

יעדי הקורס:

- הסטודנט ירכוש שליטה במושגים בסיסיים של סיעוד בבריאות הנפש ובפסיכיאטריה, תוך יישום מושגים ועקרונות מתחומי הסיעוד, מדעי החברה, חוק, פסיכופתולוגיה והפסיכיאטריה.
- הסטודנט יאמוד מצב של מטופלים, המציגים תסמינים של מצבי חולי נפשי, באמצעות כלי אומדן סטאטוס מנטאלי, אומדן מסוכנות, אומדן אובדנות, WHODAS 2.0.
- הסטודנט יפתח מיומנויות טיפוליות בינאישיות וביצוע התערבויות סיעודיות למטופלים המתמודדים עם הפרעות נפשיות בהיבטים הביו-פסיכו-סוציאליים, על פי עקרונות התהליך הסיעודי.

שיטות הוראה:

הרצאות, דיונים, צפייה בסרטים, ניתוח אירועים, תרגילים, סימולציות.

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון אוניברסיטה.
2. ההשתתפות בשיעורים היא תנאי לגשת לבחינה/ להגיש עבודה בקורס.
3. קריאה מתוך ספרות החובה.
4. ביצוע מטלות במהלך תקופת הלימוד (עיתוי ותכנים יקבעו לפי הנחיות ראש החטיבה).
5. עמידה בבחינת גמר מסכמת – ציון עובר 60.

דרישות קדם:

ציון עובר בכל הקורסים של שנת הלימודים הראשונה (סמסטר א'+ב' + קיץ)

הרכב הציון:

בחינת גמר מסכמת – 100%

נושאי השיעורים:

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
מבוא לפסיכיאטריה סיווג מחלות נפש (2 שעות)	סקירה היסטורית סקירת רפורמת בריאות הנפש בארץ ICD-10, DSM-5, הצגת העקרונות - לפי היבטים משותפים ושונים אבחנות סיעודיות בפסיכיאטריה התכנית הלאומית למדדי איכות בבתי חולים לבריאות הנפש	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.2. Mental Health and Mental Illness: Historical & Theoretical Concepts Historical Overview of Psychiatric Care, pp.13-14 Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Appendix D: DSM-5 Classification: Categories and Coded (Appendix-10-Appendix-25). Appendix E: Assigning NANDA International Nursing Diagnoses to Client Behaviors (Appendix-26-Appendix-27). DSM-5 (2013). Section I. Use of the Manual, pp. 10-24 Section III. World Health Organization Disability Assessment Schedule 2.0 (WHODAS 2.0), pp.745-748 התכנית הלאומית למדדי איכות בבתי חולים לבריאות הנפש https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/Quality_National_Prog_mental.pdf
מושגים ואומדן סטטוס מנטלי (6 שעות)	מושגי יסוד אומדן סטטוס מנטלי ובדיקה פסיכיאטרית	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.24. Schizophrenia Spectrum and Other Psychotic Disorders. Application of The Nursing Process, pp.452-457 Ch26. Bipolar and Related Disorders: Application of The Nursing Process, pp 527-528 Appendix C. Mental Status Assessment (Appendix-6-Appendix-9).
ספקטרום סכיזופרניה ומחלות פסיכוטיות אחרות (8 שעות)	אפידמיולוגיה, מהלך ושלבי מחלה, אטיולוגיה, אבחון, פרוגנוזה, סקירת גישות טיפוליות והתערבות סיעודית	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.24. Schizophrenia Spectrum and Other Psychotic Disorders ,pp. 441-478

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
------	-------	----------------------------

Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.26.</u> Bipolar and Related Disorders, pp.519-545	אפידמיולוגיה, סוגי הפרעות, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך הפרעה, אבחון, פרוגנוזה, גישות טיפוליות והתערבות סיעודית	הפרעה דו- קוטבית והפרעות קשורות אחרות (4 שעות)
Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.25.</u> Depressive Disorders, pp. 479-515	אפידמיולוגיה, סוגי הפרעות, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך הפרעה, אבחון, פרוגנוזה, גישות טיפוליות והתערבות סיעודית	הפרעות דיכאוניות (4 שעות)
Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.31.</u> Personality Disorders, pp. 654-684	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, אשכולות והפרעות ספציפיות, ביטויים (Clusters) קליניים עיקריים, מהלך הפרעות, עקרונות אבחון, פרוגנוזה, גישות טיפוליות, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	הפרעות אישיות (6 שעות)
Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.27.</u> Anxiety, Obsessive-Compulsive, and Related Disorders, pp.547-556.	אפידמיולוגיה, סוגי הפרעות חרדה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, אבחון, גישות טיפוליות, פרוגנוזה, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	הפרעות חרדה (2 שעות)
Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.27.</u> Anxiety, Obsessive-Compulsive, and Related Disorders, pp.556-576	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, אבחון, גישות טיפוליות, פרוגנוזה, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	הפרעה טורדנית כפייתית והפרעות קשורות אחרות (4 שעות)

אוניברסיטת תל אביב

הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג לאחיות
התכנית להסבת אקדמאים

אוניברסיטת תל אביב

הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות

ע"ש גריי

ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיות
התכנית להסבת אקדמאים

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
טיפול בילוגיים	תיאוריות ביולוגיות בתחום בריאות הנפש, קבוצות תרופות, תרופות-נציגי הקבוצות לפי הרשימה המצורפת בנספח, מנגנוני פעולה, התוויות טיפוליות, התוויות נגד, טווח מינונים, תופעות לוואי, קשר בין תרופתי, מתן הדרכה סיעודית למטופל. תופעות לוואי של טיפול תרופתי הדורשות התערבות מידית. סימנים וסימפטומים של הרעלת תרופות והתערבות.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.4. Concepts of Psychobiology. Psychopharmacology, pp 53-85 Ch.22. Neurocognitive Disorders. Medical Treatment Modalities, pp.349-377. Ch.24. Treatment Modalities for Schizophrenia and Other Psychotic Disorders – Psychopharmacological Treatment, pp.469-474 Ch.25. Treatment Modalities for Depression - Psychopharmacology, pp. 522-525. Ch.26. Treatment Modalities for Bipolar Disorder (Mania) – Psychopharmacology with Mood-Stabilizing Agents, pp.537-541. Ch.27. Anxiety, Obsessive-Compulsive, and Related Disorders. Treatment Modalities - Psychopharmacology, pp.570-572. Ch.28. Trauma- and Stressor-Related Disorders. Treatment Modalities - Psychopharmacology, pp.592-596. Comerford, K. (Ed.) (2024). Nursing drug handbook (43rd ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer. הנחיות לטיפול בקלזופין (2020) 18/2020 Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.19. Electroconvulsive Therapy, pp.310-318 יחידות המספקות טיפולים מיוחדים (טיפול בנזעי חשמל-ECT) (2016). חוזר משרד הבריאות 51.001
טיפול בנזעי חשמל (12 שעות)	טיפול בנזעי חשמל.	
ההיבט החוקי בבריאות הנפש (8 שעות)	• החוק לטיפול בחולה הנפש • תקנות • הליך אשפוז מרצון • אשפוז כפוי	חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991: סעיפים 3-6, 7-15, 24-26, 29, 34, 35, 42. חוק טיפול בחולי נפש (תיקון 5), תשס"ד-2004 תקנות טיפול בחולי נפש, התשנ"ב – 1992, פרק ד', פרק ה.

אוניברסיטת תל אביב

הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות

ע"ש גריי

ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחייות
התכנית להסבת אקדמאים

נוהל השגחה מיוחדת/שמירה מיוחדת/הסתכלות מיוחדת במחלקות האשפוז נהל מספר 51.016 הגבלה מכנית ובידוד מטופלים באשפוז פסיכיאטרי. חוזר המנהל הכללי מספר 10/2018	• בדיקה פסיכיאטרית כפויה (דחופה ולא דחופה) • שימוש באמצעי כפייה • וועדה פסיכיאטרית • זכויות מטופלים • שחרור מטופל והבטחת רצף הטיפול • הגבלה מכנית ובידוד מטופלים
---	---

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
שיקום חולה הנפש (2 שעות)	סל שיקום תפקיד אחות פסיכיאטרית בקהילה התערבות סיעודית	חוק שיקום נכי נפש בקהילה (2000) Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.20.</u> Recovery Model, pp.320-331. <u>Ch.36.</u> Community Mental Health Nursing, pp.788-816.
הפרעות אכילה (4 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, סוגי הפרעות, תמונה קלינית, מהלך, עקרונות אבחון, גישות טיפוליות, פרוגנוזה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.30.</u> Eating Disorder, pp.630-653
מבוא לפסיכותרפיה (4 שעות)	פסיכותרפיה – מושגי יסוד, סקירה של שיטות גישות עיקריות – טיפול קבוצתי, קהילה טיפולית, טיפול התנהגותי, טיפול התנהגותי – קוגניטיבי. סקירה של השיטות הקיימות, יישום הטכניקות בעשיה הסיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.9.</u> Therapeutic Groups, pp.162-170 <u>Ch.11.</u> Milieu Therapy – The Therapeutic Community, pp.196 - 205 <u>Ch.17.</u> Behavior Therapy, pp.290 - 298 <u>Ch.18.</u> Cognitive – Behavioral Therapy, pp.299-308
הפרעות סומטופורמיות הפרעות דיסוציאטיביות (2 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, גישות טיפוליות ופרוגנוזה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.29.</u> Somatic Symptom and Dissociative Disorders, pp.602-629.

אוניברסיטת תל אביב

הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות

ע"ש גריי

ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיות
התכנית להסבת אקדמאים

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחיבת
טראומה והפרעות אחרות הקשורות לדחק (סטריס) (4 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, אבחון, גישות טיפוליות, פרוגנוזה, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.28. Trauma and Stressor-Related Disorders, pp.578-600
אובדנות (2 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, גורמי סיכון, אומדן, טיפול, מניעה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch. 16. The Suicidal Client, pp. 263-285 התכנית הלאומית למניעת אובדנות והתאבדות https://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/MHealth/Psychology/Pages/suicide-prev.aspx
אלימות/תוקפנות בפסיכיאטריה (2 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, גורמי סיכון, אומדן, טיפול מניעה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.16. Anger and Aggression Management, pp.263-286
התמכרויות סמים ואלכוהול (8 שעות)	מושגי יסוד, אטיולוגיה, אפידמיולוגיה, קריטריונים לאבחון התמכרויות, קבוצות חומרים ממכרים, תמונה קלינית של שימוש, הרעלה, וגמילה, גישות טיפוליות, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.23. Substance-Related and Addictive Disorders, pp.382-436.

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיית
התכנית להסבת אקדמאים

ספרות חובה:

Comerford, K. (Ed.) (2024). *Nursing drug handbook* (43rd ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.
Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021). *Davis advantage for Psychiatric mental health nursing* (10th ed.). Philadelphia, PA: F.A. Davis.

ספרות מומלצת

אלישע, ד' ומרצבסקי, ס' (2000). *שימוש והתמכרות לסמים ואלכוהול*. תל אביב, ישראל: דיונון,
אוניברסיטת תל אביב.
מוניץ, ח' (עורך). (2017). *פרקים נבחרים בפסיכיאטריה* (מהד' 6). תל-אביב, ישראל: דיונון.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of Mental disorders* (5th Ed.). , Washington, DC: American Psychiatric Publishing.

Sadock, B. J., & Sadock, V. A. (2015). *Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry* (11th ed). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.

חוקים

שם החוק	מקור
חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א- 1991 סעיפים 3-6, 7-15, 24-26, 29, 34, 35, 42.	https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh23.pdf
חוק טיפול בחולי נפש (תיקון 5), תשס"ד- 2004	https://www.nevo.co.il/law_word/Law14/LAW-1931.pdf עמודים 317-318
חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס- 2000	https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh35.pdf
תקנות טיפול בחולי נפש, התשנ"ב - 1992 - פרק ד', פרק ה'.	https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh21.pdf

חוזרים ונהלים

שם חוזר/נוהל	מספר	מקור
יחידות המספקות טיפולים מיוחדים טיפול בנזעי חשמל- ECT (2016)	51.005	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-005.pdf
גרייה מגנטית מוחית- TMS) Magnetic Stimulation	7/2022	משרד הבריאות, חוזר חטיבת הרפואה https://www.health.gov.il/hozer/mr07_2022.pdf

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחייות
 התכנית להסבת אקדמאים

		Transcranial לטיפול בדיכאון ודיכאון ביפולרי (2022)
https://www.health.gov.il/hozer/mr18_2020.pdf	18/2020	הנחיות לטיפול בקלזופין (2020)
חוזר המנהל הכללי https://www.health.gov.il/hozer/mk10_2018.pdf	10/2018	הגבלה מכנית ובידוד מטופלים באשפוז פסיכיאטרי (2018)
משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-006.pdf	51.006	נוהל שחרור מטופל מאשפוז פסיכיאטרי
משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש https://www.health.gov.il/hozer/MTL51-016.pdf	51.016	נוהל השגחה מיוחדת/שמירה מיוחדת/הסתכלות מיוחדת במחלקות האשפוז

תכניות לאומיות

שם התכנית	מקור
התכנית הלאומית למדדי איכות בבתי חולים לבריאות הנפש	מינהל איכות ושירות האגף להבטחת איכות, גרסה 12-2017-302 https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/Quality_National_Prog_mental.pdf
התכנית הלאומית למניעת אובדנות והתאבדות	משרד הבריאות https://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/MHealth/Psychology/Pages/suicide-prev.aspx

נספח א'

רשימת התרופות לבחינת גמר מסכמת בסיעוד הנפש

קבוצה פרמקולוגית	שמות מסחריים	שם גנרי
תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכוזה דור ראשון (ישן) Typical (First Antipsychotic Agents Generation-FGA)	Halidol, Peridol	Haloperidol
	Perphenan	Perphenazine
	Clopixol	Zuclopenthixol*
תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכוזה - דור חדש Atypical Antipsychotic Agents (Second Generation; Novel)	Risperdal	Risperidone
	Seroquel	Quetiapine
	Zyprexa	Olanzapine
	Geodon	Ziprasidone
	Solian	Amisulpiride*
	Abilify	Aripiperizole

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיות
התכנית להסבת אקדמאים

56.	<i>Clozapine</i>	Leponex	
57.	<i>Paliperidone</i>	Invega	
58.	<i>Trihexyphenidyl*</i>	Artane, Partane	תרופות אנטיכולינרגיות לטיפול בתסמונת חוץ פירמידלית-EPS
59.	<i>Procyclidine*</i>	Kemadrin	
60.	<i>Biperiden*</i>	Dekinet	
61.	<i>Diazepam</i>	Valium	Benzodiazepines
62.	<i>Clonazepam</i>	Clonex	
63.	<i>Lorazepam</i>	Lorivan	
64.	<i>Oxazepam</i>	Vaben	
65.	<i>Alprazolam</i>	Xanax	
66.	<i>Buspirone</i>	Sorbon, Buspar	תרופות אחרות לטיפול בחרדה
67.	<i>Zopiclone</i>	Imovane	תרופות אחרות להשריית שינה

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (Comerford, K. (2024)

68.	<i>Lithium Carbonate</i>	Licabrium	תרופות מייצבות מצב רוח
69.	<i>Valproic Acid</i>	Depalept, Valproate	
70.	<i>Carbamazepine</i>	Tegretol, Terill	
71.	<i>Lamotrigine</i>	Lamictal	
72.	<i>Topiramate</i>	Topamax	
73.	<i>Clomipramine</i>	Anafranil, Maronil	Tricyclic Antidepressants
74.	<i>Amitriptyline</i>	Elatrol, Elatrolet	
75.	<i>Imipramine</i>	Tofranil	
76.	<i>Fluoxetine</i>	Flutine, Prozac ,Prizma	Selective Serotonin Reuptake Inhibitor (SSRI)
77.	<i>Fluvoxamine</i>	Favoxil	
78.	<i>Paroxetine</i>	Seroxat, Paxet	
79.	<i>Sertraline</i>	Lustral, Serenada	
80.	<i>Citalopram</i>	Cipramil, Recital	

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות
ע"ש גריי
ביה"ס למקצועות הבריאות

החוג למדעי האחיות
 התכנית להסבת אקדמאים

81.	<i>Escitalopram</i>	Ciprallex, Esto	
82.	<i>Venlafaxine</i>	Effexor, Viepax	Serotonin Norepinephrine Reuptake Inhibitor(SNRI)
83.	<i>Duloxetine</i>	Cymbalta	
84.	<i>Phenelzine</i>	Nardil	MAO-Inhibitor
85.	<i>Trazodone</i>	Desyrel, Trazodil	תרופות נוגדות דיכאון מקבוצות אחרות
86.	<i>Mirtazapine</i>	Remeron, Miro	
87.	<i>Bupropion</i>	Wellbutrin	
88.	<i>Methylphenidate</i>	Ritalin	תרופות לטיפול בהתמכרויות
89.	<i>Buprenorphine</i>	Buprenex; Subutex	
90.	<i>Naloxone</i>	Narcan	
91.	<i>Methadone</i>	Methadone; Adolan	
92.	<i>Disulfiram</i>	Antabuse	

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (2024) Comerford, K.